

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO FINANCIJA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

MINISTARSTVA FINANCIJA

ZA 1998. GODINU.

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE
MINISTARSTVA
FINANCIJA
ZA 1998. GODINU**

SADRŽAJ

Riječ ministra financija	5
I. MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 1998. GODINI	7
1. VANJSKO OKRUŽENJE	9
2. REALNI SEKTOR	10
3. CIJENE I TEČAJ	14
4. KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA	18
5. GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM	21
6. MONETARNA KRETANJA	24
II. DRŽAVNI PRORAČUN U 1998. GODINI	27
1. REBALANS PRORAČUNA ZA 1998. GODINU	31
2. UČINCI UVOĐENJA POREZA NA DODANU VRIJEDNOST	33
2.1. UČINAK UVOĐENJA PDV-A NA CIJENE I AKTIVNOSTI POVJERENSTVA ZA POTPORU POTROŠAČA	33
2.2. PRIHODI OD PDV-A I RAZINA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA	36
3. OSTVARENJE PRIHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1998. GODINI	37
3.1. POREZNI PRIHODI	37
3.1.1. Prihodi od poreza na dodanu vrijednost	39
3.1.2. Prihodi od poreza na dohodak u 1998. godini	39
3.1.3. Prihodi od poreza na dobit	41
3.1.4. Prihodi od trošarina u 1998. godini	42
3.1.5. Prihodi od carina u 1998. godini	45
3.2. NEPOREZNI PRIHODI	46
3.3. KAPITALNI PRIHODI	46
4. OSTVARENJE RASHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1998. GODINI	47
4.1. TEKUĆI RASHODI	48
4.2. KAPITALNI RASHODI	50
4.3. NETO POSUDBE	50
4.4. FUNKCIONALNA KLASIFIKACIJA DRŽAVNIH RASHODA	51
III. JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE U 1998. GODINI	53
1. OCJENA KREDITNE SPOSOBNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE	55
2. UNUTARNJI JAVNI DUG U 1998. GODINI	55
2.1. TREZORSKI ZAPISI	59
3. VANJSKI JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE	61
3.1. OBVEZNICE REPUBLIKE HRVATSKE DENOMINIRANE U EURU	61
3.2. NOVI ZAJMOVI UGOVORENI S MEĐUNARODNOM BANKOM ZA OBNOVU I RAZVOJ U 1998. GODINI	63
3.2.1. Tijek pregovora o sklapanju drugih novih zajmova u 1998. godini	64
3.2.2. Stanje duga prema IBRD-u	64
3.2.3. Povlačenje sredstava tijekom 1998. godine	68
3.2.4. Darovnice	68
3.3. EUROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ (EBRD)	69
3.3.1. Pregled zajmova	69
3.4. FOND VIJEĆA EUROPE ZA SOCIJALNI RAZVOJ (CEF)	71
3.4.1. Otplate preuzetih zajmova i dug prema CEF-u	72
3.4.2. Financijske obveze Republike Hrvatske prema CEF-u	72
3.5. EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA (EIB)	74
IV. FINANCIRANJE LOKALNE UPRAVE I SAMOUPRAVE	77
1. IZVORI FINANCIRANJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE	79
2. KRETANJE PRIHODA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE U RAZDOBLJU 1996. - 1998.	81

3. NEPOREZNI I KAPITALNI PRIHODI OPĆINA, GRADOVA I ŽUPANIJA.....	83
4. IZDATCI PRORAČUNA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE.....	84
V. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA U RAZDOBLJU OD 1995. - 1997. GODINE	87
1. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA PREMA RAZINAMA FISKALNE VLASTI.....	91
2. KRETANJE MJERA VIŠKA/MANJKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE.....	92
VI. ORGANIZACIJSKO USTROJSTVO MINISTARSTVA FINACIJA.....	95
PRILOZI.....	103
Prilog 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji gospodarstva Republike Hrvatske	105
Prilog 2: Prihodi i potpore državnog proračuna	106
Prilog 3: Rashodi državnog proračuna po ekonomskim kategorijama.....	107
Prilog 4: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji	108
Prilog 5: Financiranje prema vrsti vlasnika duga	109
Prilog 6: Financiranje prema vrsti instrumenata duga.....	110
Prilog 7: Konsolidirana središnja država.....	111
Prilog 8: Prihodi i rashodi Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja	112
Prilog 9: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje	113
Prilog 10: Prihodi i rashodi Fonda za zapošljavanje	114
Prilog 11: Prihodi i rashodi Fonda doplatka za djecu.....	115
Prilog 12: Prihodi i rashodi javnog poduzeća “Hrvatske vode”	116
Prilog 13: Ostvarenje proračuna općina, gradova i županija.....	118
Prilog 14: Prihodi konsolidirane opće države.....	119
Prilog 15: Rashodi konsolidirane opće države	120
Prilog 16: Financiranje konsolidirane opće države prema vrsti vlasnika duga	120

Riječ ministra financija

Prostor za vođenje fiskalne politike u 1998. godini odredila je svjetska financijska kriza i uvođenje poreza na dodanu vrijednost čime je zaključena reforma fiskalnog sustava. Nakon dugotrajnih i opsežnih priprema, porez na dodanu vrijednost s jedinstvenom stopom od 22% uveden je s 1. siječnjem 1998. godine. Iako je, neposredno prije njegova uvođenja, u javnosti stvoreno negativno raspoloženje, danas možemo ocijeniti da je uvođenje poreza na dodanu vrijednost bilo uspješno. Porez na dodanu vrijednost se pokazao neinflatornim uzrokujući tek jednokratani skok cijena u siječnju 1998. godine nakon čega su se cijene vratile svojoj uobičajenoj mjesečnoj dinamici. Cijene su u prosincu 1998. godine bile 5,4% više nego u prosincu 1997. godine od čega se 2,4% može smatrati učinkom uvođenja poreza na dodanu vrijednost što pokazuje da je i u 1998. godini zadržan trend kretanja cijena uspostavljen nakon stabilizacijskog programa. Naj snažniji argument u prilog ovoj tvrdnji je kretanje cijena u prva četiri mjeseca 1999. godine kada je zabilježena stopa inflacije od 3,4%.

Porez na dodanu vrijednost se pokazao znatno učinkovitijim generatorom prihoda državnog proračuna od ukinutog poreza na promet. Prihodi ostvareni od poreza na dodanu vrijednost u 1998. godini bili su oko 5 milijardi kuna veći od planiranih u proračunu za 1998. godinu. Kako je stopa poreza na dodanu vrijednost niža od standardne stope ukinutog poreza na promet sasvim je jasno da uvođenje poreza na dodanu vrijednost nije uzrokovalo povećanje poreznog opterećenja potrošnje. Ono što se dogodilo i što je uzrokovalo znatno veće prihode od očekivanih je izuzetno povećanje porezne discipline omogućeno samokontrolnim mehanizmom ugrađenim u sustav kreditne metode obračuna poreza na dodanu vrijednost.

Svjetska financijska kriza onemogućila je pristup svjetskom tržištu kapitala pod Hrvatskoj prihvatljivim uvjetima, zbog čega je godina završena s fiskalnim suficitom. Upravo ovakav ishod je još jedan put dokazao fleksibilnost fiskalne politike i njezinu sposobnost prilagođavanja uvjetima okruženja. Naime, središnji državni proračun je tijekom proteklih pet godina (osim u 1995. godini kada su poduzete akcije "Bljesak" i "Oluja" za oslobodjenje dijela državnog teritorija) uspijevaostvariti znatno niže deficite od onoga što je u tim godinama bilo planirano. Ovakvi su rezultati ostvareni u razdoblju u kojem je došlo do višekratnog snižavanja poreznih stopa različitih poreznih oblika dok su s druge strane kontinuirano rasli izdatci za obnovu ratom razrušenih područja isto kao i izdatci namijenjeni za transfere izvanproračunskim fondovima. Štoviše, u 1998. godini su ukinuti doprinosi za dječji doplatok isto kao i vodoprivredni doprinos čime je otpočet proces snižavanja troška rada dok je financiranje ovih funkcija u potpunosti preuzeo državni proračun.

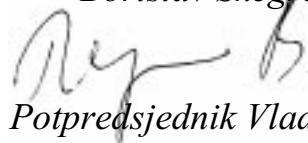
Međutim, 1998. godina je, također, bila i godina u kojoj se nedvojbeno pokazalo da se najveći izvori pritiska na porast veličine javnog sektora isto kao i na njegov deficit nalaze u sferi izvanproračunskih

fondova. Stabiliziranje stanja izvanproračunskih fondova, u prvom redu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, je primarni cilj fiskalne politike u 1999. godini. Sasvim je jasno da će otpočeta reforma mirovinskog sustava osigurati fiskalno održiv sustav mirovinskog osiguranja. Međutim, isto je tako jasno da će državni proračun i u nadolazećem srednjoročnom razdoblju morati transferirati značajna sredstva u sustav generacijske solidarnosti tzv. "prvi stup" i to kako zbog velikog broja postojećih umirovljenika tako i zbog njihove dobne strukture. Međutim, sama činjenica da je reforma sustava otpočeta pokazuje da se u sferi mirovinskog osiguranja nalazimo na početku razdoblja konačnog rješavanja ovog problema. Međutim, temeljita reforma sustava financiranja zdravstvenog osiguranja je tek pred nama.

Svi rezultati koje je Ministarstvo financija ostvarilo u proteklom razdoblju rezultat su napornog i predanog rada kako mojih prethodnika na dužnosti ministra financija tako i svih djelatnika Ministarstva financija. Zahvaljujem stoga svim mojim suradnicima, isto kao i svim djelatnicima Ministarstva financija na uloženom trudu i zalaganju.

Zagreb, 25. svibnja 1999. godine

Borislav Škegjo

*Potpredsjednik Vlade RH
i ministar financija*

I. MAKROEKONOMSKA KRETANJA
U 1998. GODINI

1. VANJSKO OKRUŽENJE

Hrvatsko je gospodarstvo, kao i sva tranzicijska gospodarstva, tijekom posljednje dvije godine djelovalo u uvjetima nestabilnog međunarodnog financijskog tržišta. Financijska kriza se s azijskih tržišta proširila na gotovo sva tržišta u nastajanju uzrokujući povećanu nesigurnost i nepovjerenje investitora zbog čega je njihov interes vraćen na tržišta razvijenih zemalja. Cijena kapitala za tržišta u nastajanju, među koje spada i Hrvatska, je pak snažno porasla. Iako azijska kriza nije imala izravan utjecaj na tranzicijske zemlje Srednje i Istočne Europe, ipak je negativna percepcija investitora i povećana osjetljivost na rizik u drugom dijelu godine rezultirala smanjenim kapitalnim ulaganjima stranih investitora u tranzicijske zemlje.

Uvođenje jedinstvene europske valute definitivno je događaj koji je obilježio kraj prošle i početak 1999. godine. Europska središnja banka je na Staru godinu fiksirala tečaj eura prema valutama zemalja članica Europske monetarne unije i tako okrenula novi list povijesti. Ujedinjavanje 11 europskih zemalja i uvođenje jedinstvene valute bi trebalo povećati likvidnost tržišta, ukinuti tečajni rizik i smanjiti transakcijske troškove poslovanja u europodručju. U razdoblju neposredno nakon uvođenja euro je jačao prema dolaru i u jednom trenutku dosegao cijenu od 1,18 dolara, djelomično zahvaljujući i brazilskoj krizi. Međutim, ubrzo nakon uspješnog lansiranja eura, recesijske naznake europskog gospodarstva značajno su srušile vrijednost eura.

Prognoze osnovnih makroekonomskih pokazatelja razvijenih zemalja za 1999. godinu značajno su promijenjene u posljednjih nekoliko mjeseci u korist većih stopa rasta američkog gospodarstva i smanjenih stopa rasta europskih zemalja. Prognoza rasta američkog gospodarstva za 1999. godinu je povećana na 2,8%, dok je prognoza rasta za euro-područje smanjena na 1,8%. Smanjenje kamatnih stopa europskih zemalja iz prosinca 1998. godine, koje je imalo za cilj ujednačavanje referentnih kamatnih stopa na oko 3%, imat će značajan utjecaj na europsko gospodarstvo tek u drugoj polovici ove godine.

Ruska kriza otpočela je krahom ruske valute u kolovozu 1998. godine. Burze su odmah reagirale padom cijena dionica po dvoznamenkastim stopama. Trgovinska izloženost naprednijih tranzicijskih zemalja spram ruskog tržišta je niska (prosječno oko 4% ukupnog izvoza roba, osim Poljske), tako da nije bilo većih udara na tekući račun bilance plaćanja. Veći je pritisak došao iz smjera zapadno-europskih zemalja kod kojih je došlo do usporavanja gospodarskog rasta i do smanjenja stopa rasta realne domaće potražnje. EBRD je procijenio da bi smanjenje uvozne potražnje zapadne Europe za samo 2% moglo rezultirati smanjenjem realnog rasta naprednijih tranzicijskih zemalja između 0,5% i 1%. Ruska kriza je u većini tranzicijskih zemalja otkrila slabosti u temeljnim makrogospodarskim veličinama i dodatno ukazala na nedostatak strukturnih reformi. Vraćanje povjerenja investitora može uspjeti jedino ako tranzicijske zemlje učine korake ka smanjenju državne potrošnje, smanjenju eksterne neravnoteže i ubrzavanju strukturnih reformi.

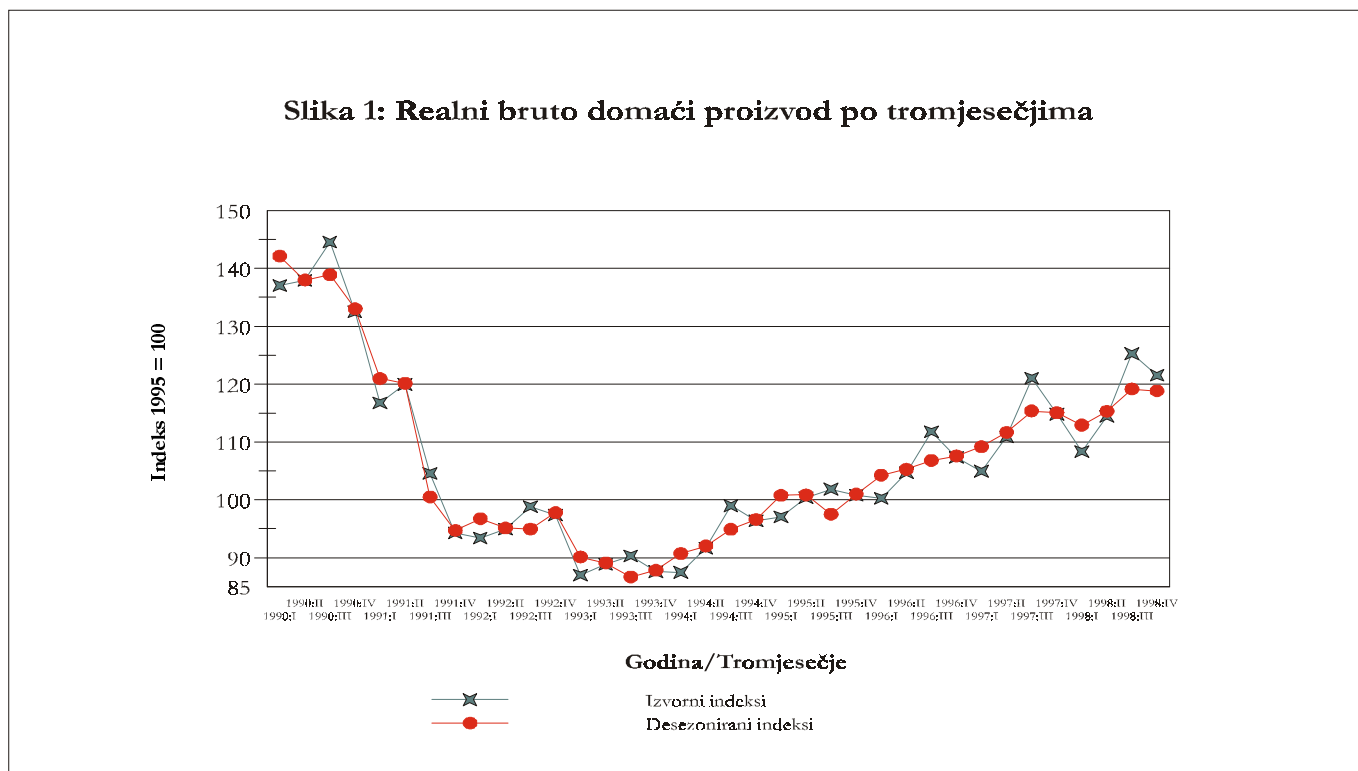
Tabela 1: Rast i inflacija u tranzicijskim zemljama

(postotna promjena)	1997 (procjena)	1998 (prognoza)	1999 (prognoza)
Realni BDP			
- Češka	10,0	-1,0	2,5
- Hrvatska	6,5	4,2	3,7
- Mađarska	4,4	4,6	4,9
- Poljska	6,9	5,2	5,6
- Slovačka	6,5	5,0	3,3
- Slovenija	3,8	4,0	4,5
Inflacija			
- Češka	10,0	9,0	9,0
- Hrvatska	3,8	6,0	5,7
- Mađarska	18,4	13,5	12,2
- Poljska	13,2	10,0	9,9
- Slovačka	6,4	9,0	8,3
- Slovenija	8,8	7,0	9,0

Izvor: "Transition Report 1998", EBRD, 1998

2. REALNI SEKTOR

Hrvatsko gospodarstvo je, u razdoblju 1994. - 1997. godine, ostvarilo prosječni godišnji rast iznad 6%. Takove visoke stope realnog rasta ostvarene su u uvjetima stabilnog kretanja cijena i tečaja, rasta životnog standarda i značajnog rasta štednje. Međutim, preliminarne procjene realne stope rasta u 1998. godini kreću se oko 3%. Usporavanje gospodarskog rasta preneseno je iz 1998. i u 1999. godinu te će se odraziti i na stopu rasta u 1999. godini. Na slici 1 prikazano je kretanje bruto domaćeg proizvoda po tromjesečjima, gdje se jasno primjećuje jaka sezonalnost trećeg i četvrtog tromjesečja.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Preliminarni podaci o gospodarskom rastu u 1998. godini izvedeni su na temelju tek nekoliko obrađenih statističkih pokazatelja za cijelu prošlu godinu. Ove će se procjene mijenjati ovisno o brzini obrade konačnih godišnjih podataka, te usklađivanja s ostalim metodama izračuna bruto domaćeg proizvoda. Naime, potrebno je spomenuti da su i stope rasta za 1996. i 1997. godinu još uvijek privremene.

Po prvi puta nakon više od deset godina bit će objavljeni rezultati provedene ankete o potrošnji i dohotku kućanstava, što će prema preliminarnim rezultatima¹ uvelike promijeniti kako strukturu, tako i veličinu službenog bruto domaćeg proizvoda. Takova veličina bruto domaćeg proizvoda, iako usklađena sa metodologijom SNA, još uvijek ne obuhvaća nikakove procjene neslužbenog gospodarstva, iz čega logično proizlazi da je službena veličina BDP-a značajno potcijenjena.

Na potcijenjenost službenog podatka o veličini BDP-a ukazivalo je Ministarstvo financija već početkom prošle godine. Naime, primjenom poreza na dodanu vrijednost početkom 1998. godine zahvaćen je značajan dio neslužbenog gospodarstva, tako da je sredinom godine bilo jasno da će planirani prihodi od ovoga poreza premašiti vrijednosti planirane proračunom. Empirijske i teorijske spoznaje o vezi PDV-a kao poreza na potrošnju i agregatne gospodarske aktivnosti pokazuju da niti jedna zemlja koja primjenjuje PDV ne ubire od te vrste poreza više od 10% BDP-a. Kako je malo vjerojatno da je porezom na dodanu vrijednost eliminirana porezna evazija u potpunosti, te da je hrvatska porezna administracija najefikasnija među promatranim zemljama, postoje argumenti u prilog tvrdnji da službeni statistički podatci potcijenjuju visinu BDP-a. Uz sva moguća ograničenja i specifičnosti hrvatskog gospodarstva (veličina potrošnje u Hrvatskoj je oko 10% veća

¹ Stvarna osobna potrošnja je prema preliminarnim rezultatima oko 20 milijardi veća od podatka kojim je do sada službena statistika raspolagala.

nego u razvijenim zemljama s jedinstvenom stopom PDV-a; veličinu akontacija za naredno obračunsko razdoblje kao i povrate poreza treba odbiti od potencijalnih prihoda od PDV-a; itd.), regresijskom analizom je utvrđeno da veličinu BDP-a za 1998. godinu treba tražiti na razini od oko 180 milijardi kuna, oko 40 milijardi kuna većoj od procjena službene statistike.

Pokazatelji kretanja u najvažnijim sektorima stvaranja dodane vrijednosti isto kao i dostupni financijski pokazatelji o poslovanju poduzetnika (podatci ZAP-a) prikazani su u tabeli 2. Prihodi iz redovnog poslovanja pravnih osoba u gospodarstvu i u 1998. su godini zabilježili značajnu nominalnu stopu rasta od 13,7%, što je oko 7,5% realno. Realni pokazatelji po gospodarskim sektorima pak ukazuju na znatno nižu stopu rasta.

Tabela 2: Osnovni pokazatelji rasta

(stope rasta, %)	1995/ 1994	1996/ 1995	1997/ 1996	1998/ 1997
Realni bruto domaći proizvod	6,8	6,0	6,5	2,7*
Prihodi iz redovnog poslovanja pravnih osoba u gospodarstvu (nominalni)	13,6	11,0	16,7	13,7
Fizički obujam industrijske proizvodnje	0,3	3,1	6,8	3,7
Fizički obujam građevinskih radova	-3,9	9,0	16,9	2,4 (I-X)
Vrijednost izvršenih građevinskih radova (nominalno)	19,5	45,3	33,2	15,0 (I-IX)
Realni promet u trgovini na malo	14,1	2,3	13,8	-0,4
Noćenja turista	-35,5	66,5	41,3	3,2
Priljev od turističkih usluga u USD	-25,0	49,1	25,6	7,8
Prevezeni putnici	2,9	2,5	2,0	-6,7
Prevezena roba	20,2	0,0	1,5	-1,2

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zavod za platni promet, Hrvatska narodna banka

* preliminarni podatak

Industrijska proizvodnja

Industrijska proizvodnja raste već četvrtu godinu zaredom. Nakon rasta od 3,1% u 1996. godini i 6,8% u 1997. godini, fizički obujam industrijske proizvodnje zabilježio je rast i u 1998. godini. Rast fizičkog obujma industrijske proizvodnje u 1998. godini iznosio je 3,7%, odnosno nakon uklanjanja sezonskog utjecaja (desezonirano na prosjek 1990.) 3,8%. Porast proizvodnje u prvih osam mjeseci iznosio je 6,9%, nakon čega je otpočeo postepeni mjesečni pad indeksa industrijske proizvodnje. Uzroke ovome padu treba tražiti u već opisanim otežanim mogućnostima zaduživanja na domaćem i inozemnom tržištu, visokoj cijeni kapitala, teškoćama pri naplati potraživanja, smanjenim stopama rasta domaće potražnje, pa i u izostanku veće turističke potrošnje. Kontrakcija likvidnosti i smanjenje platežno sposobne potražnje na domaćem tržištu utjecalo je na smanjenje uvoza, ali i na rast zaliha i smanjenje industrijske proizvodnje.

Tabela 3: Pokazatelji industrijske proizvodnje, zaliha i izvoza (stope rasta u 1998. godini)

(u %)	Industrijska proizvodnja	Zalihe gotovih proizvoda	Izvoz roba u USD
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA UKUPNO	3,7	4,5	8,9
Rudarstvo i vađenje	-2,4	15,9	-72,4
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	8,7	-	2,7
Prerađivačka industrija	3,2	4,2	10,3
- Proizvodnja hrane i pića	3,9	14,7	-3,8
- Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	-6,6	9,1	-4,6
- Izdavačka i tiskarska djelatnost	12,5	8,8	118,5
- Proizvodnja proizvoda od metala	11,1	8,1	3,3
- Proizvodnja odjeće	-0,3	-9,0	0,8
- Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	14,0	52,6	-1,8
- Proizvodnja ostalih prometnih sredstava	20,6	-13,9	348,7
- Proizvodnja namještaja	-5,4	-3,9	-13,1

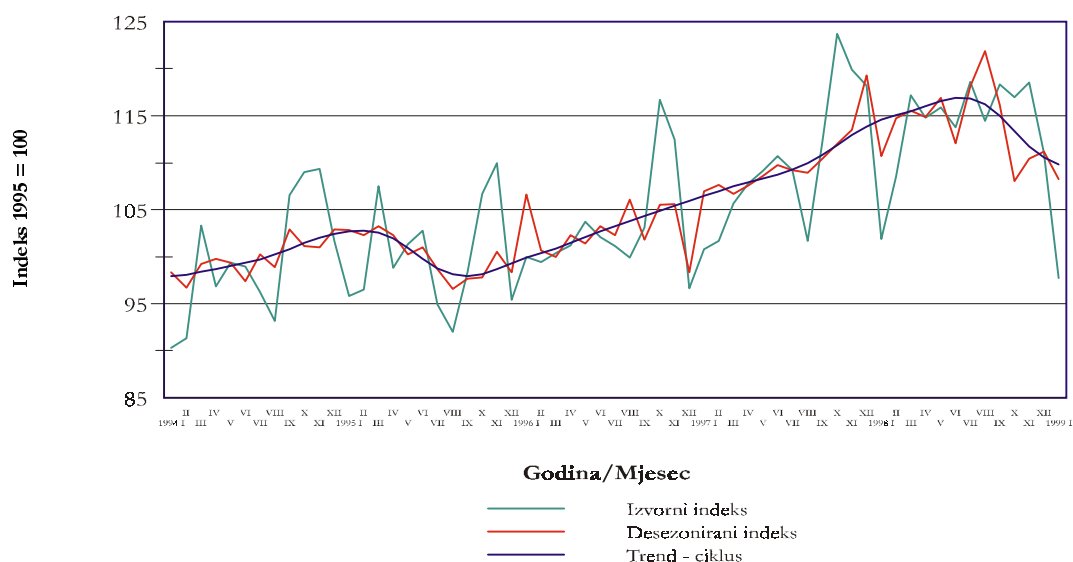
Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema glavnim industrijskim grupacijama najveći je rast u 1998. godini zabilježen kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju (4,3%) i intermedijarnih proizvoda (3,9%). Zatim slijedi proizvodnja energije (3,7%), te

kapitalnih proizvoda (1,0%). Proizvodnja trajnih proizvoda za široku potrošnju je u 1998. godini iskazala pad od 1,7%. Promatrano po područjima NKD, porast proizvodnje u protekloj godini bilježi opskrba električnom energijom, plinom i vodom od 8,7%, te prerađivačka industrija 3,2% (koja u strukturi ukupne industrijske proizvodnje sudjeluje s 84,94%), dok je područje rudarstva i vađenja zabilježilo pad od 2,4%.

Porast proizvodnje u 1998. godini zabilježen je kod dvanaest od dvadeset i tri odjeljka prerađivačke industrije. Najveći porast u okviru prerađivačke industrije tijekom prošle godine ostvarila je proizvodnja ostalih prometnih sredstava, odnosno brodogradnja, čija je proizvodnja porasla 20,6%. Značajniji porast proizvodnje u prošloj godini zabilježen je još kod proizvodnje metala (16,9%), medicinskih i drugih preciznih instrumenata (16%), električnih strojeva i aparata (15,4%), proizvodnje ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (14%), te izdavačke i tiskarske djelatnosti za 12,5%. Proizvodnja hrane i pića, kao najznačajnija grana prerađivačke industrije, zabilježila je rast od tek 3,9%, dok je proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda manja u odnosu na prošlogodišnju za 6,6%.

Slika 2: Kretanje indeksa industrijske proizvodnje

Izvor: Državni zavod za statistiku

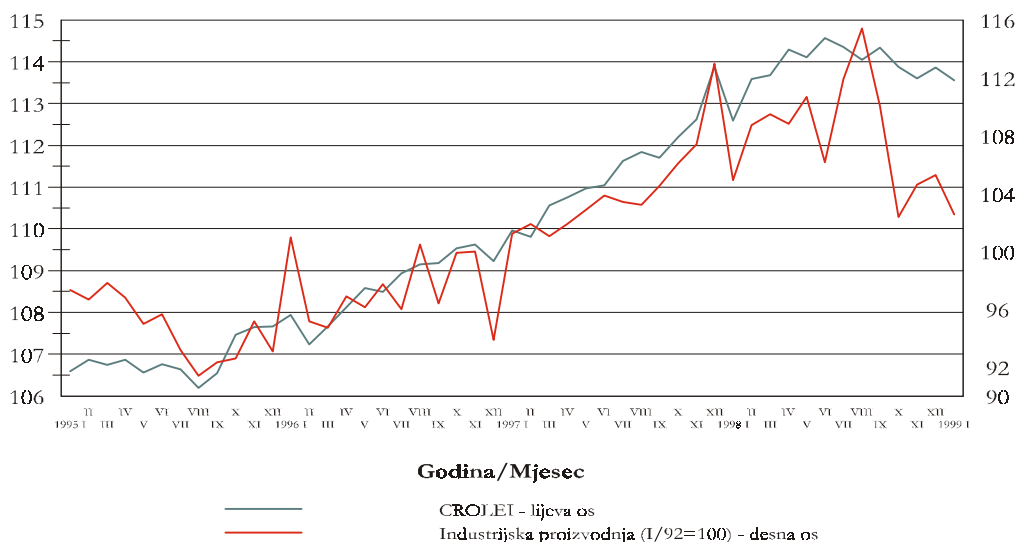
O smanjenju potražnje tijekom prošle godine jasno govori podatak o porastu zaliha gotovih proizvoda. Naime, u 1998. godini zalihe gotovih industrijskih proizvoda bile su prosječno 4,5% veće nego u 1997. godini. Do znatnijeg porasta zaliha tijekom prošle godine došlo je već u kolovozu kada otpočinje pad proizvodnje. Naznake pozitivnog kretanja zabilježene u prosincu prošle i siječnju ove godine, kada je došlo do određenog pada zaliha (u prosincu za 2,7% u odnosu na studeni, te u siječnju 1,5% u odnosu na prosinac), nisu nastavljene i u veljači 1999. godine tako da je značajniji oporavak industrijske proizvodnje neizvjestan.

Slika 3 prikazuje prethodeći pokazatelj industrijske proizvodnje - CROLEI indeks.² CROLEI indeks već je u kolovozu ukazao na recesijska kretanja krajem prošle i početkom ove godine. Naime, negativan trend u proizvodnji s kraja prošle godine prenesen je i na siječanj 1999. godine. U siječnju je ukupna industrijska proizvodnja bila 4,1% manja nego u siječnju 1998. godine, dok desezonirani podatci pokazuju siječanjski pad od 2,2%. Prerađivačka industrija smanjena je 8,8%, a opskrba električnom energijom porasla je 20,4%. Porast

² Upotrebom tzv. navješćujućih indikatora Ekonomski Institut - Zagreb i Ministarstvo financija izrađuju složeni prognostički indeks **CROLEI** (**CRO**atian **L**eading **E**conomic **I**ndicator), prema poznatoj metodologiji američkog National Bureau of Economic Research. Ovaj indeks navješćuje trend industrijske proizvodnje i globalne gospodarske aktivnosti u Hrvatskoj, pri čemu se kao referentna serija za sada koristi indeks industrijske proizvodnje. CROLEI indeks odražava kretanje deset najboljih navješćujućih pokazatelja: *realizirane potrebe za radnicima u mjesecu, korisnici novčane naknade zbog nezaposlenosti, broj radnika na gradilištima, broj noćenja turista - ukupno, promet u trgovini na malo, zalihe u trgovini na malo, nekonsolidirani pribodi državnog, županijskih i općinskih proračuna, masa neto plaća - ukupno, ukupna likvidna sredstva M4, plasmani.*

proizvodnje u siječnju ostvarilo je samo sedam odjeljka prerađivačke industrije. Najnovija opservacija CROLEI indeksa u siječnju 1999. godine ne ukazuje na mogući oporavak industrijske proizvodnje niti na početku drugog tromjesečja ove godine.

Slika 3: Prethodeći pokazatelj industrijske proizvodnje - CROLEI

Izvor: "Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija"

Građevinarstvo

Građevinska djelatnost također pokazuje uzlazno kretanje već treću godinu zaredom iako u 1998. godini po znatno manjim stopama. Kvantitativni pokazatelj rasta građevinarstva mjereno izvršenim efektivnim satima rada porastao je u 1997. godini za 16,9%, dok je vrijednost izvršenih građevinskih radova porasla za 33,2%. U 1998. godini nastavljen je pozitivan prošlogodišnji trend rasta ovog sektora. Rast fizičkog obujma građevinskih radova u prvih deset mjeseci 1998. godine je iznosio 2,4%, dok je vrijednost izvršenih građevinskih radova u prva tri tromjesečja veća 15% u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje

Građevinarstvo se zbog intenzivnog procesa obnove ratom razrušenih područja nalazi pod značajnim utjecajem kapitalnih ulaganja države. Ukoliko, kao što se najavljuje, dođe do rebalansa proračuna za 1999. i smanjivanja kapitalnih izdataka tada bi to moglo imati značajne negativne posljedice na građevinarstvo u 1999. godini.

Turizam

Kretanje u sektoru turizma mjereno brojem noćenja turista pokazuje neprekidan rast od 1996. godine. U 1996. godini je porast broja noćenja iznosio 66,5%, u 1997. godini 41,3%, dok je u 1998. godini zabilježen porast od tek 3,2%. Broj turista od 5,4 milijuna veći je za 4,7% u odnosu na prošlu godinu, iz čega proizlazi prosječno 6 noćenja po turistu. Međutim, ova kvantitativna mjera ne odražava pravi doprinos ukupnoj dodanoj vrijednosti ovog sektora. Jedan od mogućih vrijednosnih pokazatelja je kretanje deviznog priljeva od turističkih usluga koji je u 1996. godini bilo 49,1% viši nego u 1995. godini - bruto prihodi od turizma iznosili su 2,01 milijardi USD. U 1997. godini ostvarena je stopa rasta prihoda od turizma od 25,6% dok je taj rast u 1998. godini iznosio 7,8%, a ukupni prihodi od turizma dosegli iznos od 2,73 milijardi USD.

Najčešći gosti na hrvatskoj obali su i dalje turisti iz Austrije, Njemačke, Italije, Češke Republike, Slovenije i BiH. Na interes turista za hrvatskom obalom uvelike utječe i njihova percepcija o političkom riziku u Hrvatskoj i političkim događanjima u zemljama s kojima graniči. Stoga, prve procjene o rastu broja noćenja u

1999. godini od 10 - 12% vjerojatno neće biti ostvarene s obzirom na trenutne ratne događaje u susjednoj zemlji.

Trgovina

Obujam trgovine na malo, koja je u 1996. godini činila čak 19% bruto domaćeg proizvoda, pokazuje realni rast od 1994. sve do prošle godine. Nakon realnog rasta od 14,9% u 1997. godini, obujam trgovine na malo u 1998. godini je iskazao realni pad od 0,4%. Obujam prometa u trgovini na malo u istom razdoblju bio je nominalno 3,7% veći nego u 1997. godini. Niži realni rast plaća i mirovina u 1998. godini u odnosu na 1997. godinu, isto kao i pokrenuta negativna očekivanja usmjerila su sektor stanovništva s potrošnje na štednju, i to u stranoj valuti, na što ukazuju i podatci HNB o povećanju devizne štednje sektora stanovništva.

3. CIJENE I TEČAJ

Cijene

Prosječna godišnja inflacija, mjerena cijenama na malo, nakon Stabilizacijskog programa uvedenog u listopadu 1993. godine kreće se na razinama ispod 4%. Izuzetak je 1998. godina kada je zbog uvođenja poreza na dodanu vrijednost inflacija iznosila 5,7%. Jedno od najčešće postavljanih pitanja vezanih za uvođenje poreza na dodanu vrijednost u porezni sustav Republike Hrvatske bilo je upravo pitanje njegova utjecaja na rast cijena i eventualnog pokretanja inflacijske spirale. Godinu dana nakon uvođenja PDV-a u porezni sustav Republike Hrvatske može se zaključiti da je njegovo uvođenje i s aspekta kretanja cijena bilo uspješno.

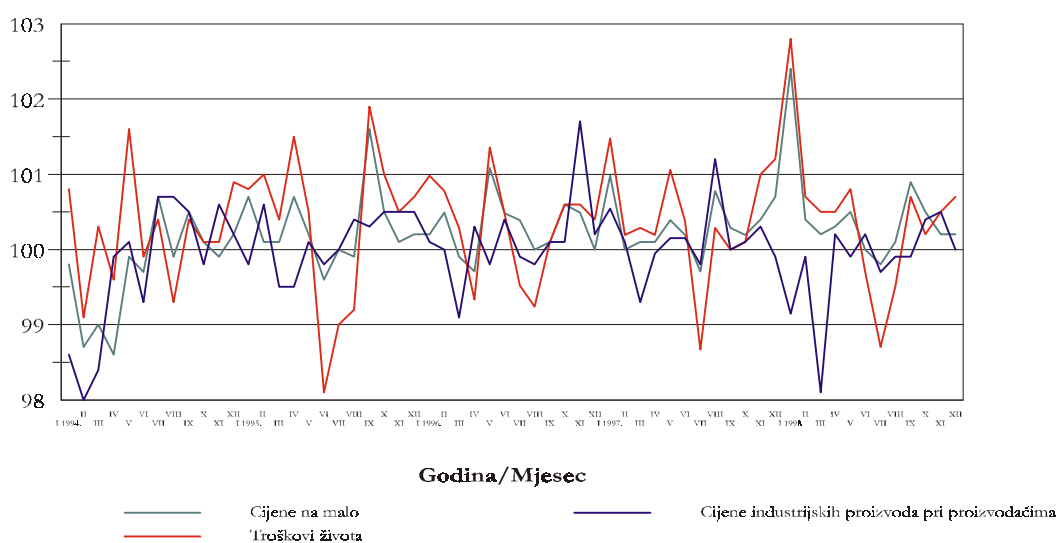
Tabela 4: Cijene i troškovi života

	1995	1996	1997	1998	I - II 1999
Cijene na malo, prosjek, %	2,0	3,5	3,6	5,7	3,4
Proizvođačke cijene, prosjek, %	0,7	1,4	2,3	-1,2	-0,5
Troškovi života, prosjek, %	4,0	4,3	4,1	6,4	3,2

Izvor: Državni zavod za statistiku

Mjesečna kretanja indeksa cijena na malo i indeksa troškova života tijekom 1998. godine pokazuju da je PDV uzrokovao očekivano jednokratno povećanje cijena u siječnju od 2,4%, nakon čega se kretanje cijena vratilo svojoj uobičajenoj mjesečnoj dinamici. Ovaj učinak je mogao biti i manji da je u potpunosti iskorišten prostor za snižavanje cijena proizvoda kod kojih je uvođenje PDV-a po stopi od 22% značilo smanjenje porezne stope. Naime, uvođenjem PDV-a standardna stopa snižena je s 26,5% na 22%. Na pad cijena nakon uvođenja PDV-a, određeni učinak trebao je imati i nestanak poreza na promet iz troškova gospodarskih subjekata, ili nestajanje tzv. kumulativnog učinka koji je prema procjeni Ministarstva financija i MMF-a iznosio prosječno 4,6%. U prilog tvrdnji govori i zabilježeni pad cijena industrijskih proizvoda u 1998. godini od 1,2%, odnosno one su u prosincu 1998. godine 2,1% niže nego u prosincu 1997. godine. Međutim, kao što se vidi iz pokazatelja kretanja cijena na malo ove tendencije u kretanju proizvođačkih cijena nisu prenešene na krajnje potrošače.

Slika 4: Kretanje cijena i troškova života

Izvor: Državni zavod za statistiku

Porastu cijena na malo od 5,7% u 1998. godini najviše je pridonio porast cijena usluga od čak 12,1%, od kojih su najviše porasle cijene stambeno-komunalnih usluga za 23,1%. Njihovo povećanje jednim je dijelom sasvim sigurno rezultat početka primjene Zakona o komunalnom gospodarstvu, ali isto tako i njihova monopolnog položaja na lokalnoj ili regionalnoj razini. Cijene poštanskih i telekomunikacijskih usluga u prošloj su godini prosječno porasle 18,1%, osobnih usluga 14,5%, a obrtničkih 13,7%.

Od roba, čije su cijene porasle 4,1% (sa sezonskim proizvodima) najviše su porasle cijene poljoprivrednih nesezonskih proizvoda i industrijskih prehrambenih proizvoda. Opisana kretanja rezultat su porasta cijena prehrambenih proizvoda za postotak koji aproksimativno odgovara razlici između stope poreza na promet (za prehrambene proizvode 15,5%, a za usluge 10%) i stope poreza na dodanu vrijednost (22%). Istovremeno, kod svih proizvoda koji su u režimu starog poreza bili oporezivi standardnom stopom (26,5%) postojao je samo zbog sniženja porezne stope prostor za 3,7%-tni pad cijena. Podatci, međutim, pokazuju da je stupanj sniženja cijena niži od stupnja sniženja porezne stope, što jasno pokazuje rigidnost cijena na dolje.

Kretanje cijena tijekom 1998. godine u praksi je ponovno pokazalo da porez nije niti jedina niti presudna odrednica kretanja cijena. Ciljevi i kvaliteta poslovne politike i položaj na tržištu očigledno su puno snažnije odrednice kretanja cijena od samog poreza na potrošnju kakav je PDV. Ukoliko se iz ukupnog porasta cijena u 1998. godini izuzme jednokratni porast cijena od 2,4%, vidljivo je da se inflacija u 1998. godini kretala oko 3% što je u skladu s trendovima iz prethodnih godina. Rast cijena u siječnju 1999. godine od 3,1% potvrđuje ovu procjenu. Najave monetarne i fiskalne politike za 1999. godinu idu u smjeru održavanja inflacije na razini do 4% godišnje.

Tabela 5: Kretanje cijena i troškova života u 1998. godini

	XII 1998/ XII 1997	I - XII 1998/ I - XII 1997
Cijene na malo	105,4	105,7
- Robe	104,3	104,1
- Usluge	109,2	112,1
Troškovi života	105,3	106,4
Robe	104,6	105,2
- prehrana	105,0	106,8
- duhan i pića	100,2	99,2
- odjeća i obuća	105,6	105,8
- stanovanje	103,4	106,8
- higijena i njega zdravlja	106,1	108,8
- obrazovanje, kultura i razonoda	114,4	113,6
- prometne i PTT usluge	111,9	112,4
Usluge	109,1	112,9
Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima	97,9	98,8
Energija	91,4	93,5
Intermedijarni proizvodi (osim energije)	97,4	97,2
Kapitalni proizvodi	101,9	102,5
Trajni proizvodi za široku potrošnju	97,9	98,4
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	100,4	101,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tečaj

Od uvođenja stabilizacijskog programa prosječni se mjesečni tečaj kune naspram njemačke marke (DEM), koji ima karakteristike “upravljano plivajućeg” tečaja, kreće unutar relativno uskih granica. Prosječni mjesečni tečaj DEM se u proteklih pet godina kretao od najviše 3,89 kuna za 1 DEM iz ožujka 1999. do najniže razine postignute u siječnju 1998. godine od 3,51 kunu za 1 DEM, što je razlika od 10,8%. Unutar ovih granica tečaj DEM oscilira uglavnom zbog sezonskog karaktera tekućeg računa bilance plaćanja, a Hrvatska narodna banka se do 1998. godine često suočavala s potrebom obrane tečaja od prekomjerne aprecijacije.

Tabela 6: Kretanje tečaja kune

	1995	1996	1997	1998	I - II 1999
Tečaj HRK/USD, prosjek	5,230	5,433	6,157	6,362	6,495
Tečaj HRK/USD, kraj razdoblja	5,316	5,540	6,303	6,248	6,869
Tečaj HRK/DEM, prosjek	3,649	3,615	3,556	3,619	3,790
Tečaj HRK/DEM, kraj razdoblja	3,706	3,562	3,511	3,740	3,870

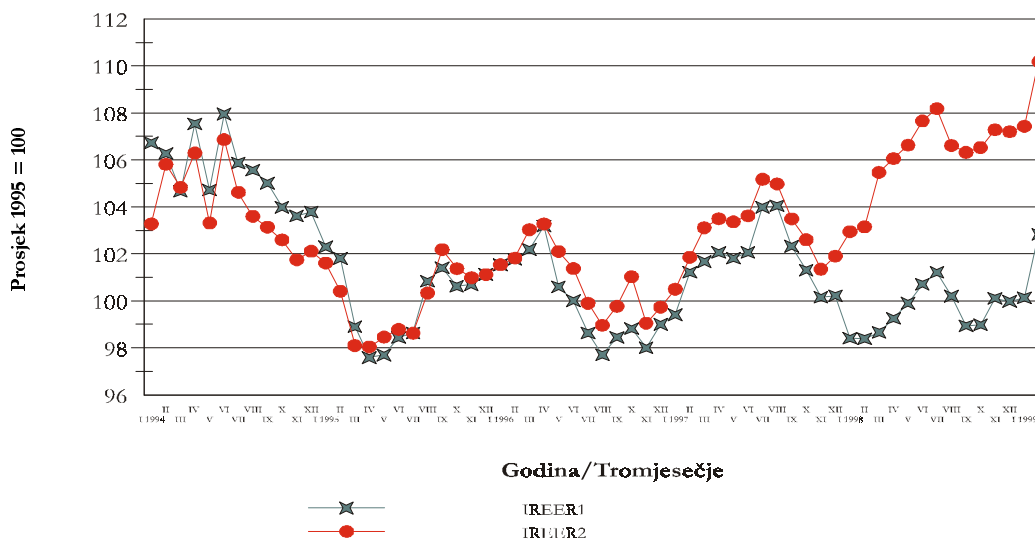
Izvor: Hrvatska narodna banka

Snažnija deprecijacija kune naspram njemačke marke u zadnjih nekoliko mjeseci izazvana je povećanom potražnjom za stranom valutom zbog dospijevanja otplata na strane zajmove, kao i zbog dospijevanja plaćanja uvoznih kredita uz relativno manje devizne priljeve nego li prošlih godina. U razdoblju od rujna do prosinca kuna je devalvirala naspram njemačke marke oko 4%, dok je pritisak nastavljen i u siječnju kada je nominalna deprecijacija iznosila 1,0%. Razina tečaja je u siječnju 1999. godine 7,3% nominalno veća od razine iz siječnja prošle godine, što uz sporiji rast cijena u istom razdoblju znači i deprecijaciju realnog tečaja. Deprecijacija kune u siječnju je sezonalnog karaktera i bilježimo je svake godine od uvođenja stabilizacijskog programa.

Kretanje nominalnog efektivnog tečaja ukazuje na deprecijaciju u 1998. godini od 2,3% što je manje nego u 1997. godini kada je nominalni efektivni tečaj deprecirao za 3,4%. Efektivni tečaj deflacioniran cijenama na malo pokazuje pak da je nakon realne deprecijacije u 1997. godini od oko 1,7%, u 1998. godini realni efektivni

tečaj prosječno aprecirao 2%. Deflacioniranje efektivnog tečaja proizvođačkim cijenama pak ukazuje na snažniju deprecijaciju u prošloj godini od 3,1% za razliku od 1,9% u 1997.

Slika 5: Indeks realnog efektivnog tečaja kune uz cijene na malo (IREER1) i cijene proizvođača (IREER2)

Izvor: Hrvatska narodna banka

Spekulacije domaćom valutom i stvaranje tzv. dugih pozicija u njemačkim markama odolijevale su čak i snažnoj sterilizaciji novca središnje banke na deviznom tržištu. Značajniji devizni priljev u ožujku od 300 milijuna eura, za koliki iznos je izdano državnih obveznica, ustabilio je kretanje tečaja. Ljetni mjeseci ponovno će vršiti pritisak na aprecijaciju hrvatske valute naspram njemačke marke zbog jačeg sezonalnog priljeva deviznih sredstava, ali i zbog prodaje dijela Hrvatskih telekomunikacija stranim investitorima za koji se očekuje da će biti realiziran tijekom jeseni.

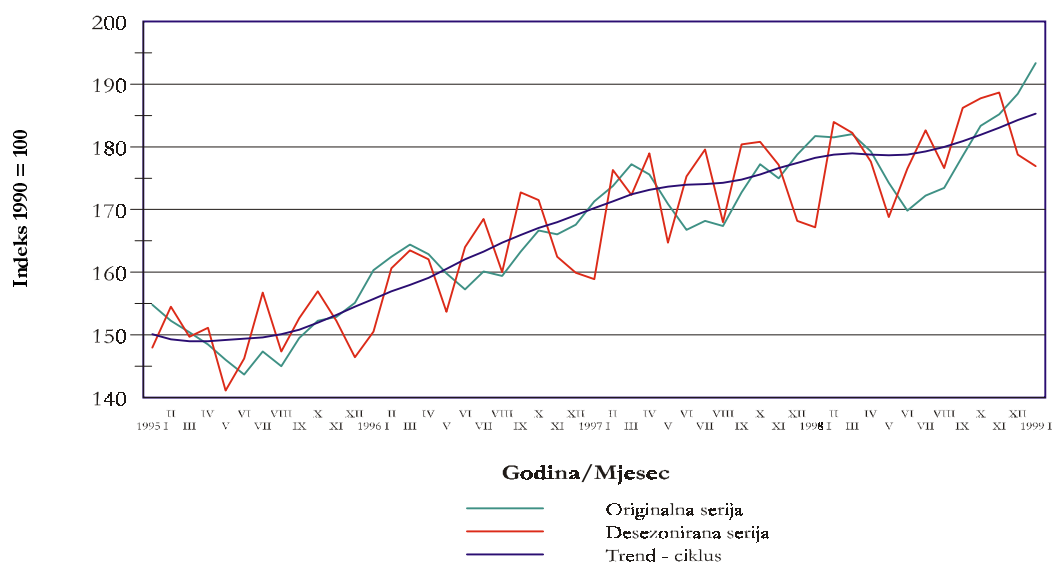
Iako je tečaj sredinom ožujka stabiliziran, HNB je uvela dodatne mjere monetarne politike kojima bi se zaštitila od mogućeg nastavka spekulacijskih kretanja. Obvezna je rezerva banaka i štedionica povećana s 29,5 na 30,5%, a kamatna stopa središnje banke na lombardne kredite povećana je s 12% na 13%. Prema mišljenju HNB, banke su dijelom viška likvidnih sredstava financirale spekulativnu potražnju za devizama iznad stvarnih potreba za financiranje uvoza i otplate deviznih zajmova.

4. KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA

Zaposlenost i nezaposlenost

Nezaposlenost je tijekom posljednjih nekoliko godina rasla kao posljedica demobilizacije vojnih snaga, ali i restrukturiranja bivših društvenih poduzeća. Brzina apsorpcije viška radne snage ovisila je o razvoju privatnog sektora, kao i o izravnim stranim investicijama koje su do 1998. godine u Hrvatskoj bile na izuzetno niskoj razini. Pozitivan pomak po prvi puta u poratnom razdoblju vidljiv je kod podatka zaposlenosti, koja je prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS), u 1998. godini bila 3,0% veća u odnosu na prosječan broj zaposlenih u 1997. godini. Prosječan broj nezaposlenih bio je, međutim, veći za 3,6%. Ukupna stopa nezaposlenosti prema DZS-u iznosila je u 1997. godini 17,5%, dok je u 1998. godini 17,6% na godišnjoj razini, odnosno 18,6% u prosincu 1998. godine. U strukturi broja nezaposlenih u 1998. godini opaža se da preko 30% ukupnog broja nezaposlenih čine osobe koje prvi puta traže zaposlenje.

Slika 6: Nezaposlenost

Izvor: Državni zavod za statistiku

Ukupan broj zaposlenih obuhvaća zaposlene u poslovnim subjektima, obrtu i slobodnim profesijama, te individualne poljoprivrednike. Broj zaposlenih u poslovnim subjektima smanjen je za 3,8% na godišnjoj razini. Jedinke djelatnosti koje bilježe rast zaposlenosti su javna uprava i obrana, te obvezno socijalno osiguranje od 2,8, odnosno 1%. Prosječan broj zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u 1998. je godini bio veći za 5,9%, dok je broj poljoprivrednika smanjen za 8%, što je rezultat neplaćanja doprinosa Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje od kojeg DZS dobiva podatke o broju zaposlenih poljoprivrednika.

Tabela 7: Mjere zaposlenost i nezaposlenosti

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Ukupna zaposlenost						
- Državni zavod za statistiku	1 446 606	1 437 059	1 417 427	1 329 547	1 310 918	1 350 147
- Fond zdravstvenog osiguranja	1 573 520	1 564 494	1 588 344	1 599 226	1 604 895	1 430 649
Nezaposlenost						
- Zavod za zapošljavanje	250 779	243 324	240 601	261 022	277 691	287 762
- Fond zdravstvenog osiguranja	166 534	161 660	158 164	174 123	189 844	192 148
Stopa nezaposlenosti (%)						
- Državni zavod za statistiku	14,8	14,5	14,5	16,4	17,5	17,6
- Fond zdravstvenog osiguranja	9,6	9,4	9,1	9,8	10,6	11,8

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zavod za zapošljavanje

Iako su učinjeni naponi ka poboljšanju podataka o broju zaposlenih, brzina tranzicije ka tržišnom gospodarstvu zahtijeva stalno mijenjanje statističkih uzoraka i veću prilagodljivost statistike sve većem broju poslovnih subjekata i poduzetnika. Stoga postoji opravdana sumnja o potcijenjenosti službenog broja zaposlenih, posebice zbog nepostojanja adekvatnog praćenja subjekata s malim brojem zaposlenih (do 10 zaposlenih) u djelatnostima trgovine, građevinarstva i ostalih uslužnih djelatnosti koje su prema nekim istraživanjima djelatnosti s najvećim udjelom neslužbenog gospodarstva.

Podatci Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o aktivno osiguranim osobama mogu poslužiti kao alternativna mjera zaposlenosti u Hrvatskoj s obzirom na još uvijek relativno visoku zainteresiranost radnika na zdravstvenu zaštitu. Kao što je vidljivo iz tabele 8, alternativna stopa nezaposlenosti je znatno manja od službene, ali je zato vrlo blizu stope nezaposlenosti dobivene ILO metodologijom.

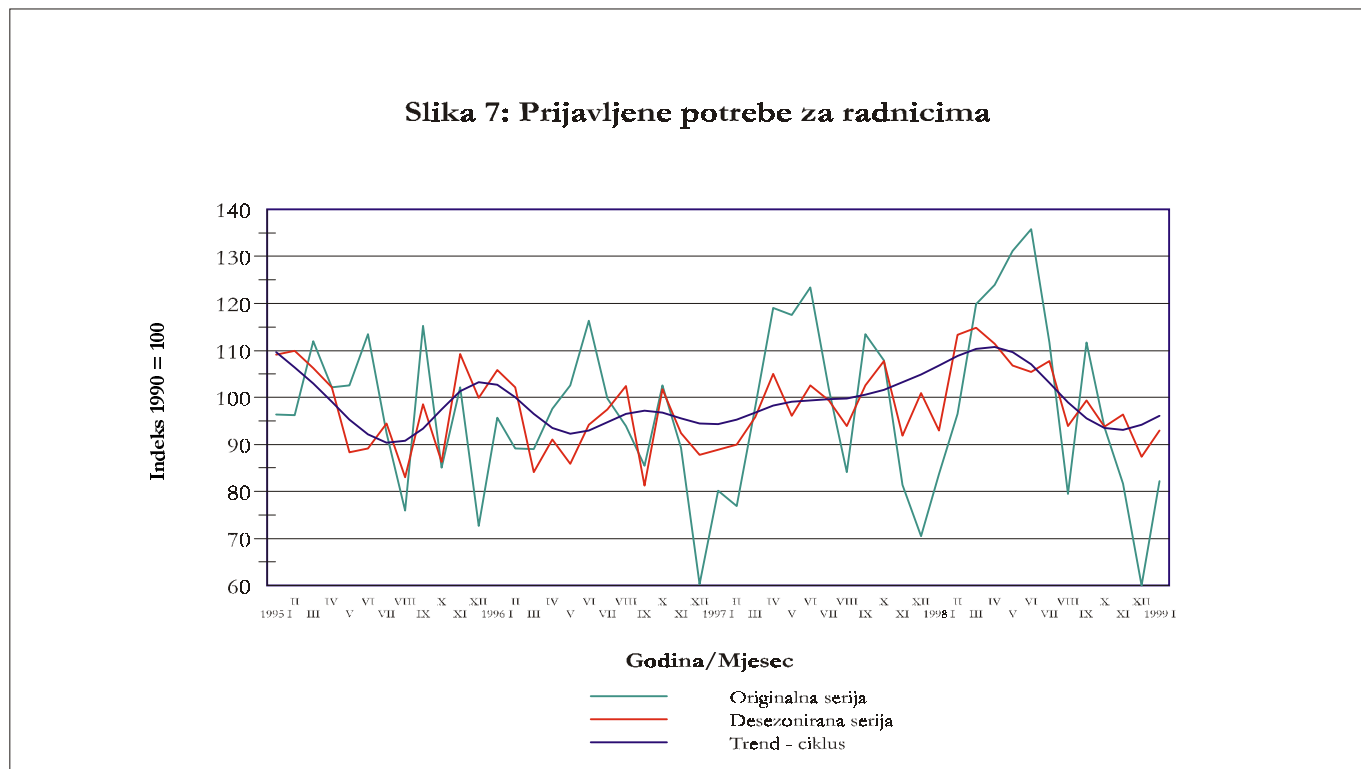
Prema podacima Ankete o radnoj snazi iz prvog polugodišta 1998. godine, koja je načinjena prema metodologiji Međunarodne organizacije rada (ILO) i međunarodno je usporediva, stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj iznosi 11,18%. Iako je znatno niža od stope nezaposlenosti koju daju redovna istraživanja, ona ipak bilježi porast od 1,3% u odnosu na lipanj 1997. godine.

Tabela 8: Nezaposlenost prema anketi o radnoj snazi

	Trenunto aktivno stanovništvo	Ukupna zaposlenost	Zaposlenost - privatni sektor	Zaposlenost - državni sektor i sektor u pretvorbi	Nezaposlenost	Stopa nezaposlenosti (%)
Studeni 1996.	1 710 553	1 540 319	789 319	751 000	170 234	9,95%
Lipanj 1997.	1 768 167	1 593 008	818 008	775 000	175 159	9,91%
Siječanj - lipanj 1998.	1 731 916	1 538 372	-	-	193 544	11,18%

Izvor: Državni zavod za statistiku

Visoka stopa registrirane nezaposlenosti, kao i konstantno smanjenje aktivnog stanovništva iniciralo je niz mjera države u smjeru smanjenja troškova rada, kao i poticanja zapošljavanja novih kadrova u drugoj polovici prošle godine. Ove vladine mjere zajedno s kreditiranjem izvoznika i malih i srednjih poduzeća preko Hrvatske banke za obnovu i razvoj trebale bi u narednom razdoblju povećati zaposlenost. Ovu procjenu potvrđuje kretanje broja prijavljenih potreba za radnicima koje su u 1998. godini bile 4,6% veće nego u 1997. godini, što znači povećanje od 5 783 novih radnih mjesta.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Plaće i mirovine

Rast neto plaća³ u 1997. godini od 16,9% nominalno ili 12,3% realno, potpomognut je povećanjem neoporezivog dijela bruto plaće, te smanjivanjem donje stope poreza na dohodak s 25% na 20%. U 1998. godini Vlada Republike Hrvatske je ponovno poduzela niz mjera kako bi poboljšala životni standard zaposlenih i ujedno smanjila porezno opterećenje radne snage. U srpnju je ukinut doprinos za doplatak za djecu od 2,2% što je dodatno povećalo rast neto plaća, ali je ujedno eliminiran i vodoprivredni doprinos od 0,8% koji se plaćao na bruto plaću, čime je smanjen trošak rada za poslodavce. Tijekom 1998. godine Vlada je sa sindikatima dogovorila daljnje povećanje neoporezivog dijela dohotka isto kao i povećanje koeficijenata odbitka za uzdržavane članove obitelji što se počelo primjenjivati od 1. siječnja 1999. godine.

Nominalni rast neto plaća u 1998. godini iznosio je 12,8% nominalno ili 6,1% realno. Prosječna mjesečna bruto plaća u 1998. godini nominalno je bila veća 12,6% što u usporedbi s rastom neto plaće ukazuje na relativno smanjenje troškova rada. U američkim dolarima prosječna bruto plaća iznosila je u 1998. godini 650 USD, što hrvatsku radnu snagu još uvijek čini jeftinom i konkurentnom u međunarodnoj usporedbi.

Tabela 9: Plaće i mirovine

(u HRK)	1995	1996	1997	1998
Prosječna mjesečna neto plaća	1 818	2 033	2 377	2 681
(nominalna stopa rasta, %)	45,8	11,8	16,9	12,8
Prosječna mjesečna bruto plaća	2 887	3 243	3 668	4 131
(nominalna stopa rasta, %)	34,0	12,3	21,0	12,6
Prosječna mjesečna mirovina	922	1 015	1 179	1 314
(nominalna stopa rasta, %)	23,8	10,1	16,2	11,4

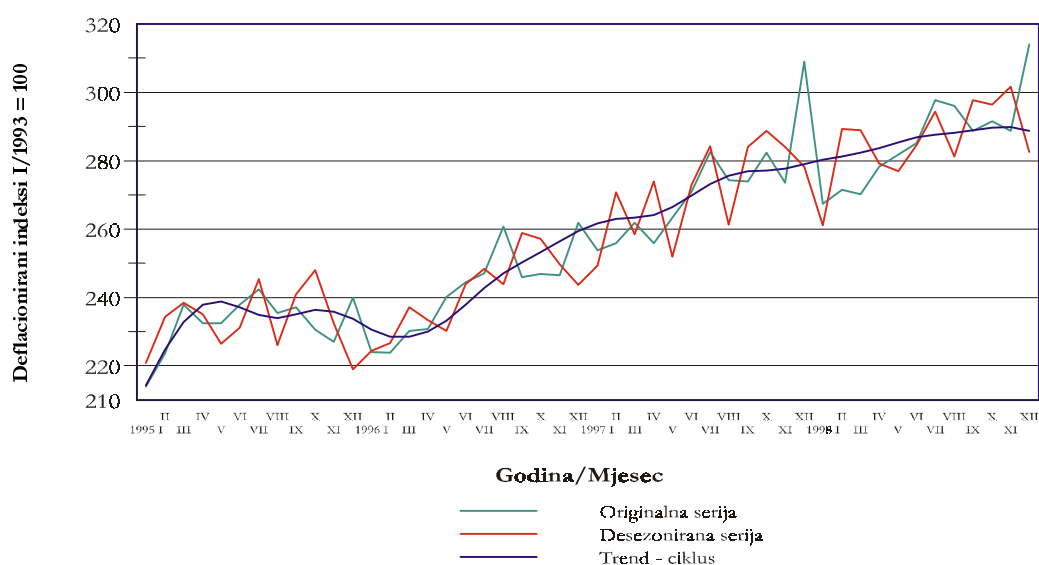
Izvor: Državni zavod za statistiku

Mirovine su u 1997. godini nominalno rasle u odnosu na 1996. godinu za 16,2% (ili 11,8% realno), što je posljedica povećanja neoporezivog dijela mirovine u 1997. godini, te usklađivanja s troškovima života u siječnju i u srpnju mjesecu. Nominalni rast mirovina u 1998. godini iznosi 11,4% ili 5,2% realno. Udio prosječno isplaćene starosne mirovine u neto plaći u 1998. godini iznosi 49%. Osim isplate sredstava za nadoknađivanje mirovina, čime država vraća dug umirovljenicima zbog nepotpunih transfera tijekom ratnih godina, od siječnja 1999. godine stupio je na snagu novi Zakon o mirovinskom osiguranju koji definira indeksiranje mirovina rastom plaća i troškova života što će dodatno utjecati na promjenu ovoga odnosa. Otpočinjanje reforme mirovinskog sustava prioritet je gospodarske politike Vlade Republike Hrvatske za 2000. godinu s obzirom da se broj umirovljenika u ožujku 1999. godine približio broju od 1 milijuna, što znači da za jednog umirovljenika trenutno radi 1,6 aktivnih osiguranika za razliku od 1990. godine kada je taj odnos bio 3,2.

Krajem 1997. godine otpočela je praksa isplate tzv. trinaeste plaće ili “božićnice”, što masu isplaćenih plaća značajno povećava svakoga prosinca. U prosincu 1998. godine donesen je propis o neoporezivoj isplati jednokratne naknade do 1000 kuna, pa je jedan dio takvih isplata koji je do prošle godine bilježen pod nazivom “naknade za izvršeni rad stanovništvu i iz radnog odnosa” zabilježen u 1998. godini kao dio mase neto plaća. Međutim, kretanje doprinosa i poreza na dohodak ukazuje na sve veći problem nelikvidnosti u gospodarstvu koje je u nemogućnosti u dogovorenom roku isplatiti plaće. Od siječnja 1999. godine neoporezivi dio dohotka je s 800 povećan na 1 000 kuna mjesečno, a progresivno su povećani i koeficijenti osobnih odbitaka za uzdržavane članove, što je značajno povećalo neto plaću zaposlenih osoba koje uzdržavaju više djece.

³ Neto plaća se definira kao bruto plaća umanjena za doprinose, porez i prireze.

Slika 8: Masa neto plaća

Izvor: Zavod za platni promet

5. GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM

Vanjskotrgovinska razmjena

Državni zavod za statistiku objavio je podatke o vanjskotrgovinskoj razmjeni za cijelu 1998. godinu. Njihovi se podatci razlikuju od podataka HNB-a u platnoj bilanci za razlike u obuhvatu i klasifikaciji, međutim, za analizu vanjskotrgovinske razmjene koriste se podatci DZS-a jer nude veću količinu informacija. Ukupno je prošle godine izvezeno roba u iznosu od 4 541,1 milijuna USD ili 8,9% više nego u 1997. godini. Robni je uvoz, istovremeno, iznosio 8 383,1 milijuna USD ili 7,9% manje nego u 1997. godini, pri čemu valja imati na umu da je vrijednost uvoza iskazana po c.i.f. načelu, te je manjak precijenjen za iznos usluga osiguranja i prijevoza. Negativni je saldo robne razmjene od 3 842 milijuna USD, stoga u 1998. godini smanjen za 22,1% ili 1,1 milijardu USD. Vrijednost izvoza roba f.o.b. u kunama je 13,2% veća nego 1997. godine, dok je vrijednost uvoza c.i.f. u istom razdoblju manja 4,9%. Pokrivenost robnog uvoza izvozom povećana je s 45,8% u 1997. godini na 54,1% u 1998. godini.

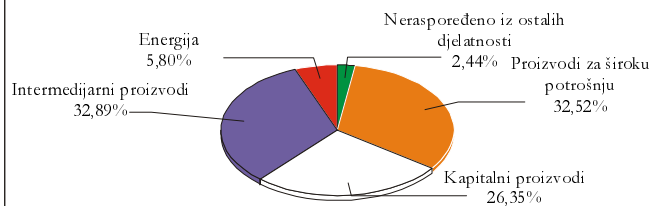
Tabela 10: Robna razmjena s inozemstvom 1996. - 1998.

(mil. USD)	1996	1997	1998	Stopa rasta 1997/1996	Stopa rasta 1998/1997
Izvoz f.o.b.	4 511,8	4 170,7	4 541,1	-7,6	8,9
Uvoz c.i.f.	7 787,9	9 104,0	8 383,1	16,9	-7,9
Saldo	-3 276,0	-4 933,3	-3 842,0	50,6	-22,1

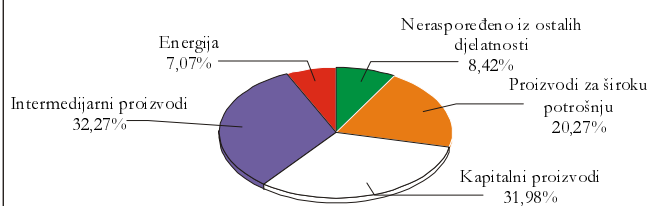
Izvor: Državni zavod za statistiku

Najveći porast dolarskog izvoza bilježimo kod poljoprivrednih i šumarskih proizvoda od 17%. U okviru prerađivačke industrije, čiji je izvoz rastao 10,3%, značajan porast izvoza ostvarila je brodogradnja od 348,7%, zatim proizvodnja motornih vozila i prikolica 12,9%, proizvodnja strojeva i uređaja, 5,7%, proizvodnja odjeće (koja ima čak 11,2% udio u ukupnom izvozu) 0,8%, te proizvodnja radiotelevizijskih i komunikacijskih aparata od 5,0%. U strukturi dolarskog uvoza najveći pad bilježe proizvodi za široku potrošnju (10,9%), dok je uvoz intermedijarnih i kapitalnih proizvoda smanjen za oko 3,5%.

Slika 9a: Struktura robnog izvoza u 1998. godini

Slika 9b: Struktura robnog uvoza u 1998. godini

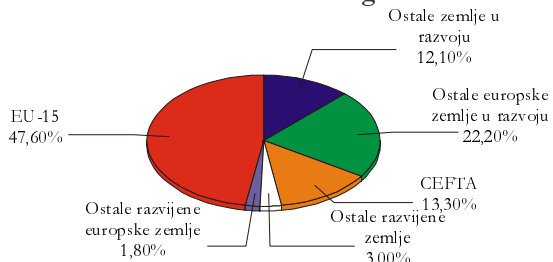

Izvor: Državni zavod za statistiku

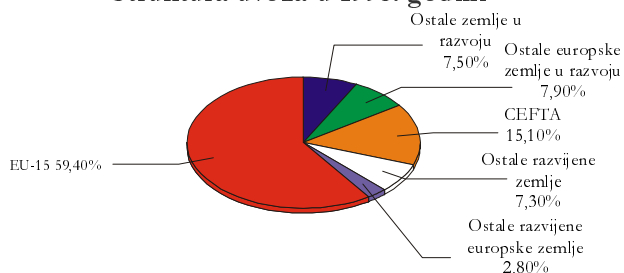
Najveći vanjskotrgovinski partneri Hrvatske tradicionalno su zemlje zapadne Europe s kojima Hrvatska obavlja oko 60% ukupnog uvoza i oko 50% izvoza roba. U posljednjih nekoliko godina povećava se razmjena sa zemljama bivše Jugoslavije, posebice sa Slovenijom, Makedonijom i Federacijom BiH s kojima je Hrvatska potpisala Sporazum o slobodnoj trgovini. Strateški cilj Vlade Republike Hrvatske za 1999. godinu je ulazak u Svjetsku trgovinsku organizaciju, što bi trebalo ubrzati pregovore sa članicama CEFTA-a o slobodnim trgovinskim zonama koji su u tijeku.

U siječnju ove godine izvoz u američkim dolarima je porastao 10,3%, a uvoz je smanjen 5,2% u odnosu na siječanj prošle godine. Uvoz intermedijarnih proizvoda smanjen je 2,5%, a uvoz robe široke potrošnje 9,9%. Pad mjesečnih trendnih vrijednosti uvoza kapitalnih i intermedijarnih dobara u posljednjem tromjesečju prošle i početku ove godine ukazuje na dodatno usporavanje rasta, s obzirom da uvoz ovih dobara predstavlja željene inpute za brži rast gospodarskih aktivnosti. Pozitivan izvozni trend iz 1998. godine trebao bi biti dodatno osnažen izravnim poticajnim sredstvima državnog proračuna od 100 milijuna kuna koje preko Hrvatske banke za obnovu i razvoj dodjeljuje hrvatskim izvoznicima, dok će se kroz Međuministarsko vijeće za kreditiranje izvoza osigurati jamstva izvoznicima u iznosu od 700 milijuna kuna. Sve ove mjere trebale bi poboljšati konkurentski položaj hrvatskih izvoznika, te potaknuti oporavak industrijske proizvodnje.

**Slika 10a: Smjer robne razmjene RH u 1998. godini
Struktura izvoza u 1998. godini**

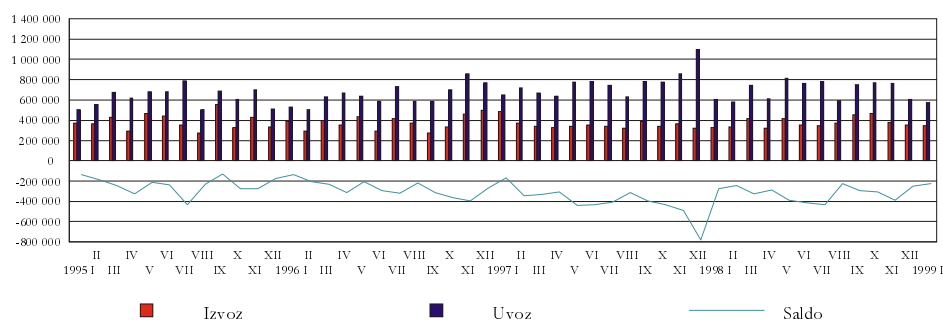
**Slika 10b: Smjer robne razmjene RH u 1998. godini
Struktura uvoza u 1998. godini**

Izvor: Državni zavod za statistiku

Nakon visokog manjka tekućeg računa od 2,4 milijarde USD (oko 12,6% BDP-a) u 1997. godini, od čega je samo oko 500 milijuna kuna posljedica uvozne groznice u studenom i prosincu uzrokovane negativnim očekivanjima uslijed uvođenja PDV-a, u 1998. godini je zabilježeno smanjivanje manjka tekućeg računa platne bilance što je u prvom redu posljedica opisanih kretanja u vanjskotrgovinskoj bilanci. Privremeno ograničenje na kapitalnom računu koje je Hrvatska narodna banka uvela u travnju 1998. godine sa svrhom destimulacije kratkoročnog inozemnog zaduživanja, kojim se uglavnom financirao uvoz, ipak je bilo djelotvorno u smislu smanjenja vanjskotrgovinske neravnoteže. Manjak tekućeg računa u 1998. godini iznosi oko 7,2% BDP-a, a što je 5,4% BDP-a manje nego u 1997. godini.

Slika 11: Mjesečna dinamika izvoza i uvoza roba u 000 USD

Izvor: Državni zavod za statistiku

Iako još uvijek preliminarni, objavljeni su podatci poslovanja s inozemstvom u 1998. godini. Manjak na tekućem računu platne bilance od 1 553,8 milijuna USD smanjen je u odnosu na prošlu godinu za 36,2%, što je posljedica, prije svega, smanjenja manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom (koja dominira tekućim računom) za 20,2%. Višak na računu usluga povećan je za 2,4%, dok su transferi smanjeni za 16,9%. Negativan račun dohotka je u 1998. godini skoro udvostručen, što je posljedica značajnog povećanja otpлата kamata na vanjski dug. Posebno je značajno povećanje neto izravnih stranih investicija od 763,1 milijuna USD koje su trostruko veće nego u cijeloj prošloj godini, dok je istovremeno vidljiva kontrakcija na stavci novih zaduženja za oko 1,37 milijardi USD.

Osim što je u 1998. godini došlo do smanjenja manjka tekućeg računa, zabilježena je i značajna promjena u strukturi njegova financiranja. Dok je u 1997. godini 16,6% manjka financirano stranim izravnim i portfolio ulaganjima, u 1998. godini stranim izravnim ulaganjima financirano je 45,6% manjka na tekućem računu. Istovremeno, bruto međunarodne pričuve HNB krajem prosinca 1998. godine iznosile su 2 815,6 milijuna USD, te su u odnosu na prosinac 1997. godine porasle 10,9% ili 276,5 milijuna USD.

Ukupni priljev stranih izravnih ulaganja od 1993. do 1998. godine iznosi 2 039,98 milijuna USD. Najveći ulagači su SAD (41%) i Austrija (25%), a najviše je investirano u proizvodnju kemijskih sredstava (42,9%) i u bankarski sustav (14,5%). HNB, naime, kontinuirano provodi ankete o izravnim stranim investicijama koje su značajnije počele rasti 1996. godine nakon potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma, te rješavanja odnosa s Pariškim i Londonskim klubom. Strane direktne investicije su do sada najveću vrijednost zabilježile upravo u 1998. godini između azijske i ruske krize, što dodatno potvrđuje kredibilitet gospodarske politike, ali i smanjenje političkog rizika u poratnom razdoblju. Za 1999. godinu očekuje se daljnje povećanje ovih ulaganja prvenstveno zbog započetih procesa privatizacije Hrvatskih telekomunikacija i rehabilitiranih banaka (Privredne, Riječke i Splitske banke).

Tabela 11: Platna bilanca 1993. - 1998.

(milijuni USD)	1993	1994	1995	1996	1997	1998*
Robe, f.o.b.	-960,3	-1 322,5	-3 237,5	-3 651,2	-5 224,4	-4 168,9
Usluge	1 257,8	1 661,9	1 207,7	1 764,0	2 022,1	2 071,6
Dohodak	-123,8	-76,8	-53,9	1,5	-83,5	-164,5
Tekući transferi	426,3	523,1	799,9	1 027,8	851,8	708,1
Tekuće transakcije	600,0	785,7	-1 283,8	-857,8	-2 434,0	-1 553,8
Izravne investicije	77,8	106,3	95,7	513,1	231,2	763,1
Portfolio investicije	-0,1	8,6	4,8	27,2	172,7	-54,6
Ostale investicije	225,5	416,1	1 178,0	1 346,7	2 437,5	1 065,1
Financijske transakcije (bez međunarodnih pričuva HNB)	303,2	531,0	1 278,4	1 886,9	2 841,4	1 773,5
Međunarodne pričuve HNB	-449,4	-788,8	-490,2	-418,8	-225,0	-276,5
Neto greške i propusti	-453,8	-528,0	495,6	-610,3	-182,4	56,9

* privremeni podatci

Izvor: Hrvatska narodna banka

Ograničeni pristup tržištu kapitala, ali i nepovoljniji uvjeti zaduživanja usporili su brzinu porasta vanjskog duga. Ukupni vanjski dug je krajem 1998. godine iznosio 8 197,1 milijun USD, od čega 94% otpada na dugoročne zajmove. Ukupno povećanje vanjskog duga od prosinca 1997. godine iznosi 1,5 milijardu kuna, što je za 320 milijuna kuna manje od povećanja duga u 1997. godini. S udjelom vanjskog duga u BDP-u od oko 39% Republika Hrvatska je još uvijek relativno nisko zadužena zemlja, iako u posljednje dvije godine relativna zaduženost pokazuje značajan uzlazni trend. Pri tome treba također imati na umu da je preko 30% duga nasljeđeni dug od bivše SFRJ, koji je prema MMF-ovoj formuli 1996. godine razdjeljen između bivših republika, nakon čega su počele otplate duga prema Pariškom i Londonskom klubu. Prepoznavanjem hrvatske države kao kredibilnog dužnika i dobivanjem investicijske kreditne ocjene od strane najvećih kreditnih agencija u 1997. godini, osim smanjenja troškova zaduživanja za sektor države, otvoren je put kreditiranju privatnog sektora i sektora javnih poduzeća. Upravo ti sektori pokazuju značajan porast zaduženosti u posljednje dvije godine.

Tabela 12: Pokazatelji zaduženosti

(%)	1994	1995	1996*	1997	1998
Odnos vanjskog duga u BDP	19,34	17,74	24,36	34,48	39,03
Izvoz dobara i usluga/vanjski dug	253,70	217,37	166,87	123,09	104,49
Otplate duga/BDP	2,26	2,42	2,08	3,22	3,47

*za godine 1996. do 1998. uključen dug prema Pariškom i Londonskom klubu

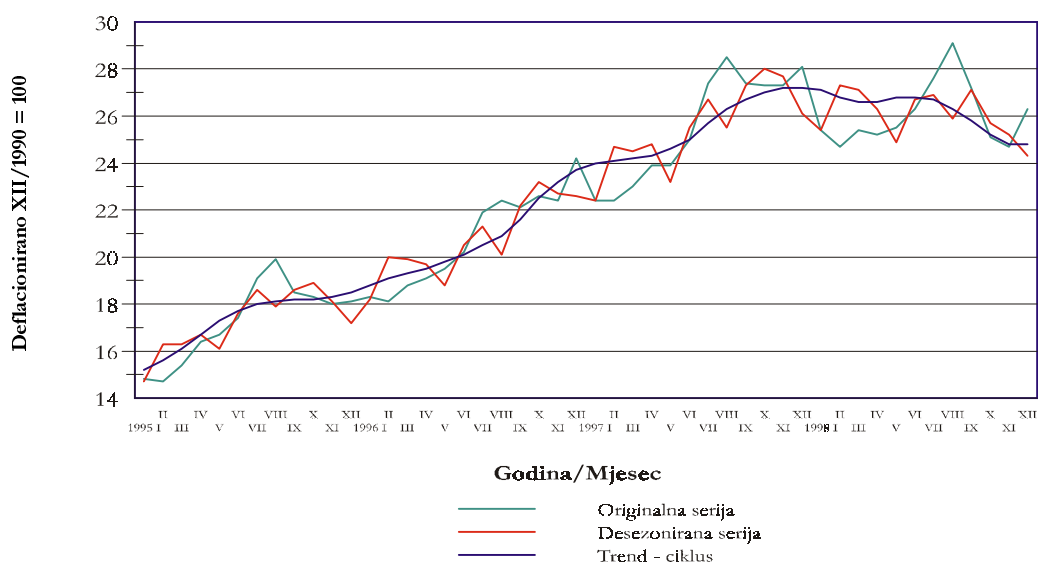
Izvor: Hrvatska narodna banka

6. MONETARNA KRETANJA

Glavni cilj monetarne politike još od uvođenja Stabilizacijskog programa jest održavanje stabilnosti cijena i stabilnosti tečaja. Kreditna ekspanzija otpočeta u 1997. godini rezultirala je u eksploziji deficita tekućeg računa platne bilance, zbog čega je bilo nužno poduzeti odgovarajuće korektivne mjere. Stoga je središnja banka u travnju 1998. godine propisala obveznu deviznu rezervu za kratkoročna zaduženja u inozemstvu sa svrhom destimulacije zaduživanja za uvoz potrošačkih dobara. Mjere destimulacije zaduživanja u inozemstvu smanjile su kreditne agregate na domaćem tržištu. Stopa rasta plasmana smanjena je s 44% u 1997. godini na 23% u 1998., od čega su potrošački krediti rasli 45%, za razliku od 1997. godine kada je ta stopa bila 93%. Stopa rasta kredita poduzećima je također prepolovljena.

Novčana masa je u 1998. godini smanjena za 1%, u odnosu na 1997. godinu kada je porasla za 21%. Trend ciklus pokazuje smanjenje realne novčane mase u prošloj godini za 8,8%. Smanjenje ponude novca uz visoku potražnju izazvalo je povećanje cijene novca - kamatnih stopa, koje su i do tada bile na prilično visokim realnim razinama. Zajedno s realokativnim efektima uvođenja poreza na dodanu vrijednost, depoziti poduzeća smanjeni su za 15,8% u prošloj godini, što samo potvrđuje činjenicu da je likvidnost poduzeća značajno pogoršana. Istovremeno, prošireni su sekundarni izvori likvidnosti. Naime, tijekom 1998. godine omogućeno je korištenje mjenica Republike Hrvatske i trezorskih zapisa Ministarstva financija kao kolateralala za lombardne kredite u istom postotku u kojem se mogu koristiti i blagajnički zapisi HNB.

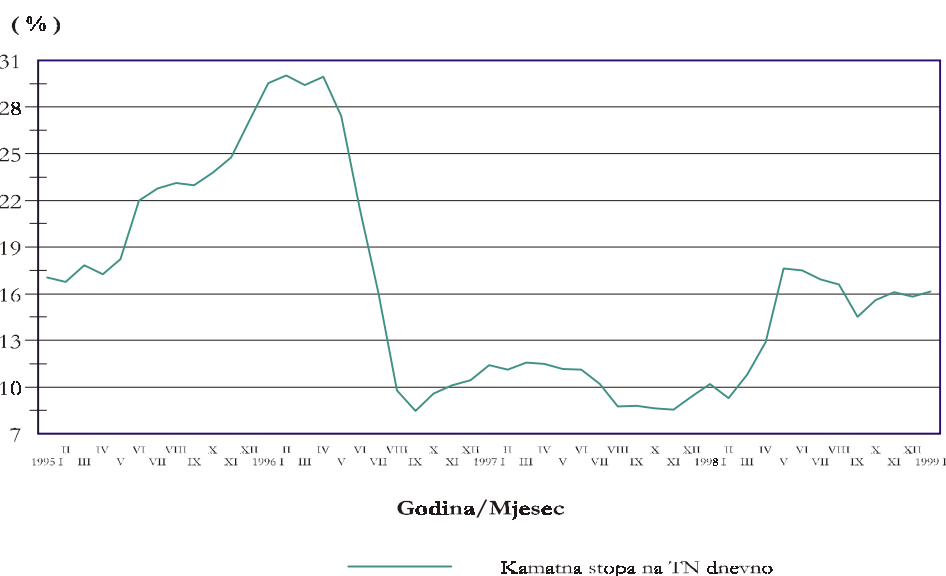
Slika 12: Realna novčana masa M1

Izvor: Hrvatska narodna banka

Rast deviznih depozita je u 1998. godini iznosio 20%, dok je taj rast u 1997. bio 42%. Iznos deviznih depozita krajem 1998. godine jest 37 milijardi kuna. Naspram toga, oročena štednja u domaćoj valuti gotovo je stagnirala. Pribjegavanje štednji u stranoj valuti posljedica je negativnih očekivanja u ovoj godini, te je stoga primarni cilj Vlade Republike Hrvatske inzistirati i dalje na stabilnom kretanju cijena i tečaja.

Slika 13: Kamatna stopa na tržištu novca - dnevna

Izvor: Hrvatska narodna banka

Neto potraživanja od središnje države u bilanci monetarnih institucija uspoređujući prosinac 1998. godine s istim mjesecom 1997. godine gotovo su stagnirala. Naime, nakon značajnog smanjenja neto dugovanja države u 1997. godini s 14,63 milijardi kuna na 7,33 milijarde kuna, u prosincu 1998. ta je stavka bila manja tek za

200 milijuna kuna. Iako je država na vrijeme i uredno podmirivala svoje obveze prema poslovnim bankama, početak konsolidacije bankarskog sustava otpočeo u travnju 1998. godine s Dubrovačkom bankom, povećao je unutarnji dug države u stavci obveznice za rehabilitaciju bankarskog sustava za 500 milijuna kuna. Deprecijacija kune u drugom polugodištu ove godine također je povećala neto potraživanja od središnje države s obzirom da je 90% javnog unutarnjeg duga indeksirano uz kretanje njemačke marke.

Tabela 13: Monetarni i kreditni agregati

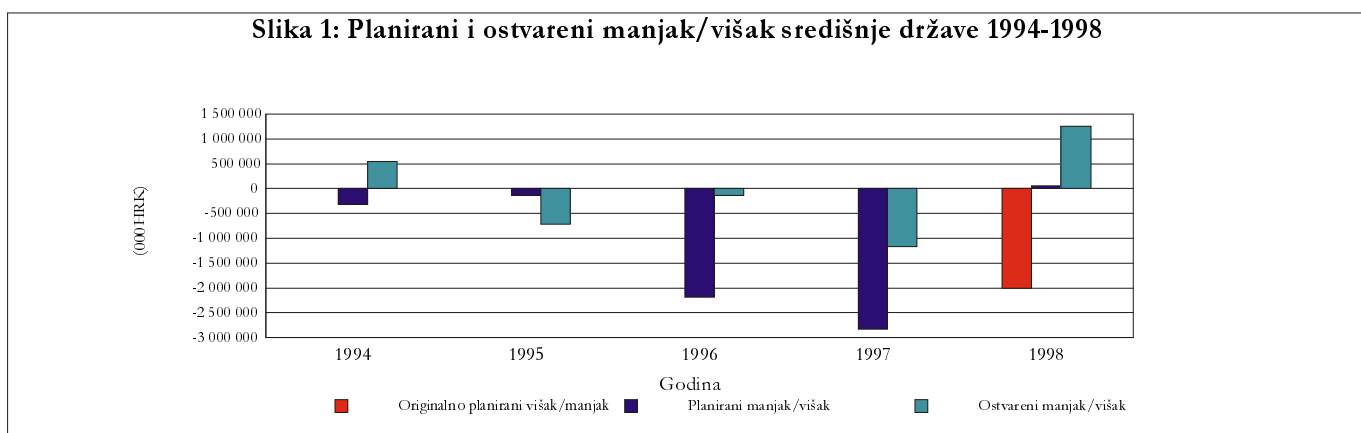
(milijuni kuna, kraj godine)	1996	1997	Stopa rasta 1997/1996	1998	Stopa rasta 1998/1997
Primarni novac	8 770,4	10 346,1	18,0 %	9 954,2	-3,8 %
Novčana masa M1	11 409,4	13 795,2	20,9 %	13 595,0	-1,5 %
Ukupna likvidna sredstva M4	36 595,6	50 342,7	37,6 %	56 558,7	12,3 %
Plasmani	24 885,7	33 488,3	34,6 %	43 899,0	31,1 %
Neto domaća aktiva	33 488,6	48 264,2	44,1 %	58 959,7	22,2 %

Izvor: Hrvatska narodna banka

II. DRŽAVNI PRORAČUN U 1998. GODINI

Najvažnije odrednice fiskalne politike u 1998. godini bile su uvođenje poreza na dodanu vrijednost, otpočinjanje procesa postepenog snižavanja troška rada i svjetska financijska kriza. Upravo ova tri činioca su uvjetovala rebalans proračuna za 1998. godinu koji je načinjen u srpnju 1998. godine. Međutim, svjetska financijska kriza i zatvorenost međunarodnog tržišta kapitala prema tranzicijskim zemljama, naročito u razdoblju nakon ruske krize, odredili su fiskalnu politiku u 1998. godinu restriktivnom - mjereno gotovinskim viškom državnog proračuna. Višak državnog proračuna na gotovinskoj osnovi iznosio je 1 256,7 milijuna kuna, a višak konsolidirane središnje države iznosio je 882,1 milijun kuna. Međutim, u prosincu 1998. godine za dospjele, a neplaćene obveze državnog proračuna izdane su mjenice u iznosu od 1 047 milijuna kuna što stvarno umanjuje ostvareni gotovinski višak državnog proračuna.

Pozicija fiskalne politike u 1998. godini je, sasvim sigurno, pridonijela potrebnom snižavanju deficita tekućeg računa platne bilance, ali je, naročito u drugoj polovici godine, djelovala prociklično. U uvjetima usporavanja gospodarskog rasta višak u državnom proračunu, iznuđen domaćim i inozemnim financijskim ograničenjem, dodatno je pogodovao stagnaciji gospodarstva. Ovo posebno stoga što su otplate dugova u drugoj polovici godine išle u smjeru inozemstva. Mjereno ostvarenim manjkom odnosno viškom državnog proračuna, fiskalna politika je, kao što pokazuje slika 1 tijekom proteklih pet godina uspjevala ostvariti bolje ishode od planiranog. Naime, u svim godinama osim 1995. godine, kada su poduzete akcije “Bljesak” ili “Oluja” za oslobađanje dijela zemlje, ostvareni deficit državnog proračuna bio je niži od planiranog. U tom smislu je 1998. naročito znakovita jer je prilagodba načinjena dva puta - jedan put rebalansom kada je izvršeno uravnoteživanje proračuna i drugi put tijekom druge polovice godine kada je stvoren višak potreban za redovitu otplatu dospjelih dugova.

Na ovaj je način fiskalna politika pokazala potrebnu fleksibilnost u prilagođavanju uvjetima okruženja. Međutim, ova se fleksibilnost, u pravilu, ostvarivala zbog boljeg ostvarivanja prihoda od onog što je bilo predviđeno u proračunima za promatrane godine tako da javni rashodi bilježe kontinuiran porast. Rezultat ovoga procesa je, kao što pokazuje usporedba s drugim zemljama, da Hrvatska danas ima jedan od najvećih javnih sektora u Europi. Štoviše, dok u drugim zemljama postoji opadajući trend u kretanju veličine javnog sektora, koji je posljedica zahtjeva za dostizanjem kriterija Maastrichta za razvijene zemlje i tranzicijskog procesa u zemljama bivšeg socijalističkog bloka, u Hrvatskoj javni sektor kontinuirano raste. Ovaj zaključak ne mijenjaju niti dvojbe o veličini BDP-a i mogućoj potcijenjenosti službene veličine BDP-a.

Kao što je detaljno objašnjeno u poglavljima koja opisuju kretanja u konsolidiranom proračunu središnje i opće države, najveći generatori rasta javnog sektora su izvanproračunski fondovi i manjim dijelom lokalna uprava i samouprava. Osim što kontinuirano generiraju potrebu za rastom transfera iz državnog proračuna, izvanproračunski fondovi također kontinuirano generiraju pritisak na porast deficita javnog sektora. Na ovaj se način izvanproračunski fondovi pojavljuju kao najveći izvor problema čije će rješavanje zahtijevati i odgovarajuće prilagodbe tijekom 1999. godine, ali i tijekom godina koje dolaze.

Trend širenja deficita izvanproračunskih fondova, u prvom redu fondova mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, i posljedično rast potrebe za transferima iz državnog proračuna nastavljen je i u 1998. godini. Osim usporavanja gospodarske aktivnosti, fiskalna nedisciplina u području naplate doprinosa i neučinkovita organizacija sustava izvanproračunskih fondova rezultirali su slabijim rastom njihovih prihoda od očekivanog,

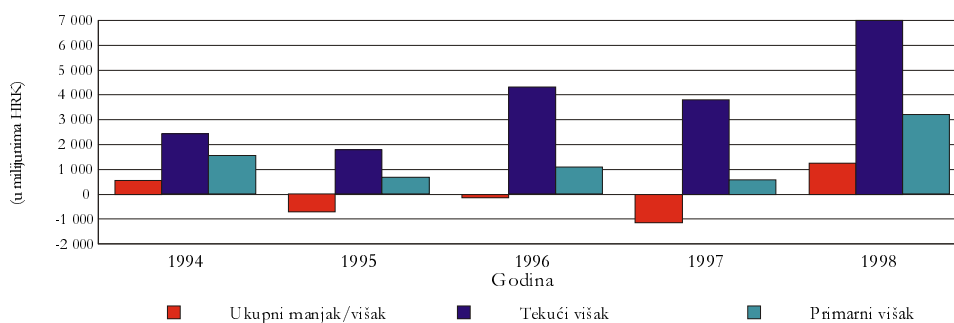
dok je porast rashoda obaju fondova bio značajno brži od porasta njihovih prihoda. Porast prihoda od doprinosa bivšeg Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja (danas Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje) u razdoblju 1994. - 1998. je iznosio 46,23% dok su u istom razdoblju izdatci za mirovine porasli 145,8%. Posljedica ovakve situacije je povećanje transfera iz državnog proračuna prema mirovinskom fondu sa 285,2 milijuna kuna 1995. godine na 3 559,5 milijuna 1998. godine. Međutim, i povrhu ovoga je Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja koristio financiranje od bankarskog sustava dok je u sustavu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje stvoren značajan iznos dospjelih, a neplaćenih obveza.

Iako su fondovi suočeni s nedostatnim sredstvima obvezni doprinosi, kojima se financiraju izvanproračunski fondovi, su visoki što ima za posljedicu i visoku jediničnu cijenu rada. Unatoč ukidanju doprinosa za dječji doplati i vodnog doprinosa opterećenje rada doprinosima smanjeno je tek neznatno, s 43,4% na 40,4%, što znači da je jedinična cijena rada i dalje visoka, sa svim negativnim posljedicama za konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Povećanje učinkovitosti izvanproračunskih fondova u naplati prihoda i reforma sustava njihova financiranja nameću se stoga kao primarni ciljevi fiskalne politike u 1999. godini, isto kao i nadolazećem srednjoročnom razdoblju, jer samo će se na taj način osigurati potrebno smanjivanje veličine javne potrošnje i ukupnog poreznog opterećenja.

Tekući višak ostvaren u 1998. godini iznosio je 7 136,4 milijuna kuna što je, kao što pokazuje slika 2, najveći iznos državne štednje tijekom protekle četiri godine.

Isto tako već se četiri godine uzastopce bilježi primarni višak koji znači da su ukupni prihodi veći od nekamatnih rashoda i pokazuje da se kamate isplaćuju iz prihoda, a ne zaduženja.

Slika 2: Kretanje ukupnog, tekućeg i primarnog viška/manjka

1. REBALANS PRORAČUNA ZA 1998. GODINU

U prosincu 1997. godine usvojen je proračun za 1998. godinu koji je predviđao deficit središnjeg državnog proračuna u iznosu od 2 010 milijuna kuna odnosno ukupne prihode u iznosu od 39 135 milijuna kuna i rashode u iznosu od 37 477 milijuna kuna. Međutim, u srpnju 1998. godine načinjen je rebalans proračuna. Najvažnije promjene u proračunskim prihodima i rashodima prihvaćene rebalansom prikazane su tabelom 1.

Tabela 1. Promjene prihoda i rashoda državnog proračuna usvojene rebalansom proračuna

(000 HRK)	Proračun 1998	Rebalans 1998	Indeks Rebalans/Proračun
Ukupni prihodi i potpore	37 123 996	44 596 194	120,13
Ukupni prihodi	37 123 996	44 596 194	120,13
Tekući prihodi	34 954 810	42 277 008	120,95
Porezni prihodi	32 795 663	40 039 486	122,09
Neporezni prihodi	2 159 147	2 237 522	103,63
Kapitalni prihodi	2 169 186	2 319 186	106,92
Potpore	0	0	
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	39 134 564	44 596 194	113,96
Tekući rashodi	31 988 195	35 650 979	111,65
Rashodi za dobra i usluge	21 700 193	22 803 087	105,08
Plaćanje kamata	2 572 250	2 505 889	97,42
Subvencije	2 380 324	3 059 593	128,54
Transferi	5 335 428	7 282 410	136,49
Kapitalni rashodi	5 489 182	7 283 828	132,69
Posudbe umanjene za otplate	1 657 187	1 661 387	100,25

Najvažniji uzroci rebalansa proračuna bili su:

- ukidanja doprinosa za dječji dodatak (2,2% bruto plaće) i vodnog doprinosa (0,76% bruto plaće) s 1. srpnja 1998. godine. Ukidanje navedenih doprinosa načinjeno je u cilju provođenja politike poticanja zapošljavanja, utvrđene Vladinim Programom mjera u provedbi Nacionalne politike zapošljavanja,
- uravnoteženje državnog proračuna zbog, azijskom krizom uvjetovane, nemogućnosti planiranog izdavanja državnih obveznica denominiranih u japanskim jenima,
- značajno bolje ostvarenje prihoda od poreza na dodanu vrijednost u odnosu na iznos planiran u originalnom proračunu za 1998. godinu.

Pored navedenog, povećanje prihoda otvorilo je prostor i za određeno povećanje rashodne strane državnog proračuna. U odnosu na originalni proračun rebalansom su ukupni prihodi proračuna povećani za 20,13%, dok su ukupni rashodi povećani 13,96%. U odnosu na ostvarenje proračuna za 1997. godinu rebalansom proračuna je planiran porast ukupnih prihoda za 31,8% i porast ukupnih rashoda za 27,39%. Međutim, izmjene državnog proračuna koje se odnose na način financiranja dječjeg doplatka i Hrvatske vodoprivrede onemogućuju direktnu usporedbu proračunskih rashoda državnog proračuna određenih rebalansom i proračunskih rashoda u prijašnjim godinama. Naime, rashodi koji su se za ove namjene pojavili u državnom proračunu nisu nova vrsta rashoda, već rashodi koji su prije teretili odgovarajuće izvanproračunske jedinice, te je stoga stvarni iznos povećanja rashoda vidljiv u konsolidiranoj bilanci središnje države. Kada se u obzir uzme promjena načina financiranja dječjeg doplatka i Hrvatske vodoprivrede tada proizlazi da su rashodi državnog proračuna rebalansom povećani za 7,64%.

Prihod koji je u najvećoj mjeri omogućio povećanje godišnjeg plana prihoda je prihod od poreza na dodanu vrijednost. Prihodi od ovog poreza rebalansom su povećani 33,7%, dok su prihodi od poreza na dohodak povećani 6,4%. Rebalansom je također, na odvojenoj stavci, planirano i 1 890 milijuna kuna prihoda od poreza na promet. Naime, u originalnom proračunu za 1998. godinu prihodi od poreza na promet bili su iskazani zajedno s procjenom prihoda od poreza na dodanu vrijednost jer se očekivalo da porez na promet neće donijeti značajnije prihode. Međutim, obujam prometa u trgovini na malo u posljednjim danima prosinca uzrokovan prazničkim kupovinama, ali i strahom od mogućeg porasta cijena nakon uvođenja PDV-a te uplate

poreza na promet po starim dugovima već su do lipnja 1998. rezultirali u 1 686 milijuna kuna prihoda od poreza na promet zbog čega je rebalansom ponovo iskazan prihod od poreza na promet na zasebnoj stavci.

Rebalansom proračuna je najveći porast izdataka predviđen na tekućim transferima - 1 946,9 milijuna kuna ili 36,49% što je rezultat porasta transfera Mirovinskom fondu i prethodno navedenog ukidanja dvaju doprinosa. Transferi Mirovinskom fondu s prvobitno planiranih 2 370,4 milijuna kuna rebalansom su povećani na 3 271,9 milijuna kuna, odnosno za 38,03%. Ovakvo povećanje rezultat je povećanja transfera od 300 milijuna kuna za invalidske i obiteljske mirovine hrvatskih branitelja te 100 milijuna kuna za beneficirane mirovine zbog nedovoljnog iznosa za ove namjene predviđenog u originalnom proračunu. U transfer je također uključeno i dodatnih 500 milijuna kuna namijenjenih usklađivanju mirovina za razdoblje 1990. - 1998. godine po Zakonu o usklađivanju mirovina tzv. "Malom mirovinskom zakonu". Uslijed, spomenutog, ukidanja doprinosa za dječji doplatk rebalansom proračuna namijenjeno je 600 milijuna kuna transfera prema Državnom zavodu za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, te 135 milijuna kuna prema Hrvatskoj vodoprivredi zbog ukidanja vodnog doprinosa. Povećanje je vidljivo i kod transfera Fondu za zapošljavanje gdje je rebalansom predviđeno dodatnih 30 milijuna kuna namijenjenih zapošljavanju pripravnika u skladu s Mjerama Vlade Republike Hrvatske za poticanje zapošljavanja.

Osim tekućih transfera rebalansom su značajno povećane i subvencije - 28,54%. U najvećoj je mjeri povećanje rezultiralo iz povećanja subvencija "Hrvatskim željeznicama" za 24,64% odnosno 310 milijuna kuna, te poljoprivredi za 27,37% odnosno 176 milijuna kuna. Istovremeno, rebalansom je planirano i dodatnih 70 milijuna kuna sredstava Fondu za razvitak poljoprivrede, a što je vidljivo u povećanju neto posudbi. Nova vrsta subvencija koja se pojavila u rebalansu su potpore turizmu za hotelska poduzeća i turistička naselja u iznosu od 194 milijuna kuna. Namjera je ove subvencije bila amortizirati učinak uvođenja poreza na dodanu vrijednost na sektor turizma. Naime, u sustavu poreza na dodanu vrijednost usluge noćenja stranih turista su bile oslobođene poreza dok se na usluge noćenja domaćim turistima zaračunavao porez na promet po stopi od 10%.

Rashodi za dobra i usluge porasli su rebalansom za 5,08% što je u najvećoj mjeri posljedica porasta izdataka za plaće u iznosu od 600 milijuna kuna i porasta izdataka za skrb o prognanicima i izbjeglicama za 200 milijuna kuna. Porast izdataka za plaće je rezultirao iz sporazuma Vlade i sindikata kojim je za 1998. godinu predviđena isplata božićnica, novčanih darova za djecu, te jubilarne nagrade za državne službenike i namještenike.

Kapitalni rashodi su rebalansom povećani za 32,69% odnosno za 1 794,6 milijuna kuna. Najvećim dijelom ovo je povećanje posljedica povećanja rashoda namijenjenih izgradnji i održavanju cesta, a za koje je rebalansom predviđeno dodatnih 453 milijuna kuna, od čega je 352 milijuna kuna namijenjeno izgradnji cesta. Na ovaj su način ukupna sredstva namijenjena za izgradnju i održavanje cesta povećana na 1 602,9 milijuna kuna.

Kapitalni transferi su povećani za 998 milijuna kuna, od čega se 593 milijuna kuna odnosi na transfer Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje namijenjenih za pokrivanje dugova prema dobavljačima, 150 milijuna kuna za obnovu, te 150 milijuna kuna osnivačkog uloga Hrvatske banke za obnovu i razvitak. Transfer Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje namijenjen za pokriće dugovanja dobavljačima kompenziran je prijenosom dionica iz portfelja HZZO-a u portfelj Hrvatskog fonda za privatizaciju. Na ovaj su način ukupne dotacije planirane iz državnog proračuna prema HZZO-u povećane s 852 milijuna kuna na 1 513,5 milijuna kuna čime su u suštini pokriveni povećani troškovi koje je HZZO imao zbog uvođenja PDV-a. Naime, u sustavu poreza na promet lijekovi su se oporezivali po stopi od 5%.

Rebalansom proračuna usvojen je uravnotežen proračun u kojem je planirana tekuća štednja od 6 626,1 milijun kuna. Na ovaj je način osigurana pokrivenost kapitalnih rashoda tekućom štednjom proračuna od 93,17%.

2. UČINCI UVOĐENJA POREZA NA DODANU VRIJEDNOST

Od početka 1998. godine u Hrvatskoj se umjesto poreza na promet proizvoda i usluga primjenjuje porez na dodanu vrijednost potrošnog oblika. Potrošni oblik znači da je porezna osnovica ovog poreza ukupna tuzemna finalna potrošnja, a obračun se obavlja primjenom kreditne metode što u suštini znači da se neto porezna obveza utvrđuje kao razlika između iznosa PDV-a iskazanog na računima prodaje i iznosa PDV-a iskazanog na računima kupnje. Ovakvu metodu obračuna karakterizira jednostavnost, te ugrađeni automatizam kontrole. Naime, pravo na odbitak pretporeza moguće je ostvariti samo za nabavke za koje postoje uredno ispostavljeni računi što znači da sam način funkcioniranja poreza na dodanu vrijednost sužava prostor i motive za poreznu evaziju. Upravo je ugrađeni mehanizam samokontrole pridonio povećanju fiskalne discipline i smanjivanje sive ekonomije što je i bio jedan od osnovnih razloga njegova uvođenja.

Porez na dodanu vrijednost obračunava se po stopi od 22% za sve isporuke dobara i usluga u zemlji. Porezna oslobođenja bez prava povrata pretporeza primjenjuju se za najam stambenih prostorija, usluge banaka i štedionica, osiguravajućih društava, medicinske i stomatološke usluge te usluge i isporuke dobara ustanova socijalne skrbi, obrazovanja i kulture. Izuzeće od plaćanja PDV-a s pravom odbitka pretporeza (nulta stopa) imaju samo izvozni proizvodi.

Obveznikom poreza na dodanu vrijednost postali su svi poduzetnici čija je godišnja vrijednost isporuka dobara i usluga u 1997. godini bila veća od 50 000 kuna. Poduzetnici koji su imali manji prihod od 50 000 kuna mogli su se dobrovoljno prijaviti u sustav PDV-a. Početkom 1999. godine prag za obvezno uključivanje u sustav povećan je na 85 000 kuna.

Tijekom 1998. godine primjenjivala su se tri različita obračunska razdoblja. Mali poduzetnici i fizičke osobe - obveznici PDV-a čiji kvartalni prihod ne prelazi 50 000 kuna obračunavali su i uplaćivali PDV svaka tri mjeseca. Komunalna i javna poduzeća koja uobičajeno ispostavljaju svoje račune jedan put mjesečno obračunavala su i uplaćivala PDV mjesečno dok su svi ostali obveznici plaćali PDV petnaestodnevno. S početkom 1999. godine obračunsko razdoblje je produženo na mjesec dana. Ova se promjena odnosi na sve poduzetnike osim malih poduzetnika i fizičkih osoba obveznika PDV-a koji su i ove godine obvezni obračunavati i plaćati PDV svaka tri mjeseca.

Sustav poreza na dodanu vrijednost, kakav se počeo primjenjivati od 1. siječnja 1998. godine, utvrđen je Zakonom koji je Hrvatski državni sabor usvojio još u srpnju 1995. godine. Prema navedenom Zakonu PDV se trebao početi primjenjivati od 1. siječnja 1997. godine što je odgođeno kako bi se omogućila sveobuhvatnija i kvalitetnija priprema, kako poreznih obveznika i javnosti tako i same porezne administracije. Ipak, unatoč dovoljno dugačkom razdoblju pripreme, u mjesecima neposredno uoči uvođenja poreza na dodanu vrijednost, ponašanje gospodarskih subjekata bilo je u velikoj mjeri određeno nesigurnošću u pogledu načina na koji će se porez na dodanu vrijednost odraziti na njihovo poslovanje odnosno na opće makroekonomske uvjete, u prvom redu cijene. Najvidljiviji pokazatelj ove nesigurnosti očituje se u značajnom povećanju uvoza koje se dogodilo u studenom i prosincu 1997. godine. Procjenjuje se da je jednokratni učinak uvođenja PDV-a na porast uvoza, a time i na povećanje deficita tekućeg računa platne bilance, tijekom studenog i prosinca 1997. godine iznosio između 500 i 700 milijuna dolara odnosno između 2,5 i 3,5% BDP-a. Na ovaj je način uvođenje PDV-a značajno doprinijelo deficitu tekućeg računa od 12,5% BDP u 1997. godini. Isto je tako opaženo ubrzano fakturiranje za isporučena dobra i usluge, a u javnosti je stvorena negativna atmosfera u pogledu mogućeg utjecaja PDV-a na kretanje cijena.

2.1. UČINAK UVOĐENJA PDV-A NA CIJENE I AKTIVNOSTI POVJERENSTVA ZA POTPORU POTROŠAČA

S ciljem boljeg informiranja javnosti i sprečavanja da proizvođači i trgovci iskoriste uvođenje PDV-a kao izgovor za povećanje svojih cijena, Vlada je osnovala Povjerenstvo za potporu potrošača. Iako je standardna stopa poreza na promet bila viša od stope PDV-a i iako je u sustavu poreza na promet postojao značajan kumulativni učinak, opasnost da proizvođači i trgovci pokušaju opravdati svako povećanje cijena PDV-om je bila realna. Naime, očekivalo se da će porez na dodanu vrijednost izazvati porast cijena dijela proizvoda i

usluga. Ovo se u prvom redu odnosilo na prehrambene proizvode i usluge, koje su u režimu poreza na promet oporezivane nižom stopom (prehrambeni proizvodi s 15,5%, pri čemu je nekoliko elementarnih namirnica bilo u potpunosti izuzeto) dok su se usluge oporezivale po stopi od 10%. Međutim, zbog postojanja kumulativnog učinka porast njihovih cijena izazvan uvođenjem PDV-a je trebao biti znatno niži od matematičke razlike u visini poreznih stopa. S druge strane PDV je uveden početkom godine, u vrijeme kada se korigiraju cijene kako bi se postigli zacrtani poslovni ciljevi u nadolazećoj godini. Povjerenstvo je stoga svojim radom trebalo spriječiti da se svaka promjena cijena, uključujući i one do kojih bi došlo i bez uvođenja PDV-a, opravda poreznom reformom.

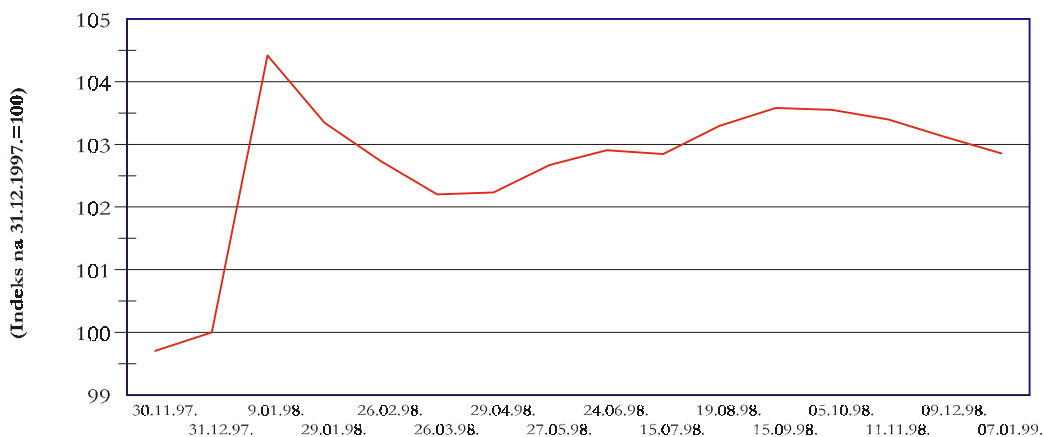
Zadaća Povjerenstva bila je informiranje potrošača o prekomjernom povećanju, odnosno nedovoljnom sniženju cijena pojedinih proizvoda i usluga koje se opravdava uvođenjem poreza na dodanu vrijednost. Povjerenstvo nije imalo nikakvih izvršnih ovlasti, ali je trebalo djelovanjem kroz medije javnog priopćavanja osigurati obavještenost potrošača o promjenama cijena koje se mogu opravdati porezom na dodanu vrijednost, odnosno obavještenost potrošača o stvarnom kretanju cijena na najfrekventnijim prodajnim mjestima.

U skladu s postavljenim zadaćama Povjerenstvo je organiziralo snimanje cijena preko 60 proizvoda i usluga u 21 gradu. Na osnovu prikupljenih cijena izračunavan je indeks cijena povjerenstva kao agregatni pokazatelj kretanja cijena na razini gradova i cijele zemlje. Povjerenstvo je u najtiražnijim dnevnim listovima objavilo 15 obavijesti potrošačima o promjenama cijena konkretnih proizvoda na konkretnim prodajnim mjestima. Osim navedenog, u razdoblju od 10. siječnja do kraja svibnja 1998. godine, za primjedbe, prijedloge i opažanja potrošača otvoren je poseban telefon i telefaks.

O svom je radu Povjerenstvo redovito izvješćivalo Vladu Republike Hrvatske. Osnovni zaključci Povjerenstva o kretanju cijena nakon uvođenja PDV-a su sljedeći:

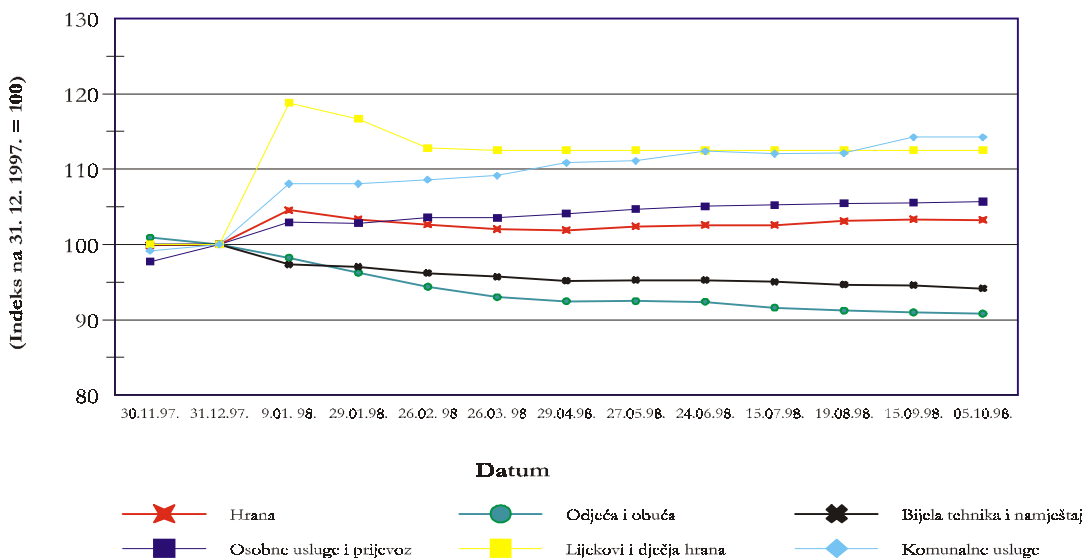
- Nakon uvođenja PDV-a cijene su se u najvećoj mjeri kretale u skladu s očekivanjima. Jednokratni prosječni porast cijena od 2,4% u siječnju poništen je padom cijena tijekom veljače, ožujka i travnja, nakon čega su se cijene nastavile kretati svojom uobičajenom dinamikom. Kretanje cijena utvrđeno temeljem indeksa Povjerenstva prikazano je slikom 3
- Opaženi prosječni pad cijena tijekom veljače, ožujka i travnja trebao je biti i veći. Argumente u prilog ovom zaključku Povjerenstvo je našlo u kretanju proizvođačkih cijena prema podacima DZS-a, isto kao i u kretanju cijena proizvoda iz potrošačke košare Povjerenstva. Proizvođačke cijene su, dijelom i kao posljedica nestajanja kumulativnog učinka, u prva četiri mjeseca prošle godine snižene za 1,5% u odnosu na prosinac 1997. godine. Štoviše, pad proizvođačkih cijena nastavio se tijekom cijele 1998. godine, tako da je njihov ukupan pad u 1998. godini iznosio 1,2%. Nasuprot ovome cijene na malo porasle su 5,4% od čega se 2,4% smatra posljedicom uvođenja PDV-a. Upravo ova razlika u kretanju proizvođačkih i maloprodajnih cijena ukazuje da je uvođenje PDV-a jednim dijelom iskorišteno za povećanje profitnih marži. Isto tako, u potrošačkoj košari Povjerenstva sačinjenoj od tek 64 proizvoda i usluga moguće je naći primjere proizvoda koji su neposredno nakon uvođenja PDV-a poskupjeli za veći postotak od onog koji se može smatrati posljedicom promjene poreznih stopa. Štoviše i na ovako malom uzorku bilo je moguće pronaći primjere proizvoda za koje je uvođenjem poreza na dodanu vrijednost snižena porezna stopa, a koji nisu pojeftinili niti za razliku u stopama.
- Unatoč medijskoj pozornosti koja je nakon uvođenja poreza na dodanu vrijednost bila usmjerena na kretanje cijena hrane i unatoč zabrinutosti oko utjecaja mogućeg porasta cijena hrane na standard stanovništva, podatci Povjerenstva pokazuju da je najveći pritisak na standard stanovništva nakon uvođenja PDV-a došao od porasta cijena komunalnih usluga. Ovaj zaključak zorno ilustrira slika 4 koja prikazuje kretanje indeksa Povjerenstva po skupinama proizvoda. Tako su komunalne usluge u prosjeku poskupjele u Bjelovaru (31,4%), Sisku (27,4%) te Dubrovniku (25,4%), dok su najbolje prošli stanovnici Koprivnice i Požege gdje su cijene komunalnih usluga u prosjeku povećane 1,9% odnosno 3,2%.

Slika 3: Kretanje cijena nakon uvođenja PDV-a prema podacima Povjerenstva za potporu potrošača

Koliko komunalne usluge i porast njihovih cijena značajno opterećuju kućni budžet prosječnog potrošača potvrđuju pisma odnosno pritužbe potrošača, dobivene putem potrošačkog telefona i telefaksa, gdje su pritužbe na kretanje cijena komunalnih usluga i usluga javnih poduzeća imale najveću frekvenciju. Povjerenstvo je zaključilo da je najznačajniji uzrok ovakvog kretanja cijena komunalnih usluga monopolski položaj njihovih dobavljača i preporučilo je Vladi Republike Hrvatske da poduzme mjere kojima će se obuzdati nekontrolirani porast ovih cijena isto kao i mjere koje će pridonijeti boljoj kontroli rada navedenih poduzeća.

Slika 4: Kretanje indeksa cijena po skupinama proizvoda i usluga - podatci Povjerenstva za potporu potrošača -

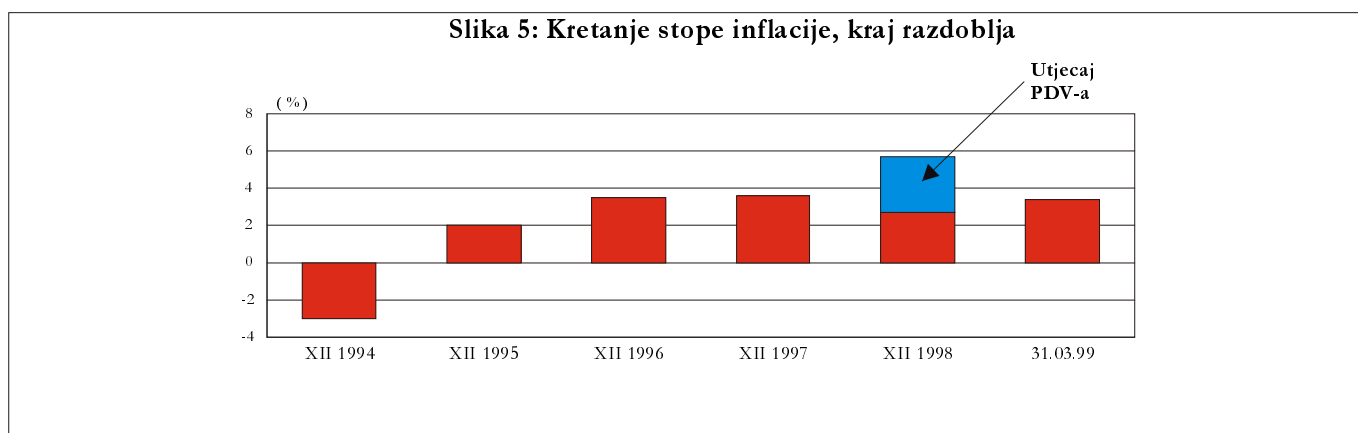

– Kontinuirani porast cijena osobnih usluga isto kao i komunalnih usluga nedvojbeno potvrđuju elementarnu činjenicu da porez nije niti jedina niti presudna determinanta cijena. Cijena bilo kojeg

proizvoda mijenja se i bez promjena poreza, a rezultat je kako poslovne politike tako i tržišnog okruženja u kojem djeluju gospodarski subjekti. Prema tome, uklanjanje monopolskih tržišnih struktura, povećanje stupnja konkurencije, te povećanje otvorenosti gospodarstva pozitivno utječu na položaj potrošača.

- Gradovi u kojima su tijekom proteklog razdoblja cijene najviše porasle jesu Velika Gorica (9,79%) i Sisak (7,19%). Promatrajući razinu cijena pokazuje se da je Zagreb daleko najskuplji grad u Hrvatskoj, a slijede ga Karlovac, Pula i Velika Gorica. Istovremeno, cijene su u proteklih deset mjeseci najmanje porasle u Virovitici i Slavonskom Brodu, a najjeftiniji gradovi su Koprivnica i Požega. Podatci ukazuju da je prosječan porast cijena nakon uvođenja poreza na dodanu vrijednost manji u gradovima koji se nalaze blizu državne granice. Isto tako, može se zaključiti da je razina cijena niža u gradovima koji se nalaze bliže državnoj granici.

Na kraju 1998. godine podatci Državnog zavoda za statistiku su pokazali da su cijene na malo u prosincu 1998. godine bile 5,4% više u odnosu na prosinac 1997. godine. Istovremeno, prema DZS-u cijene na malo su u siječnju 1998. porasle 2,4% u odnosu na prosinac 1997. godine što ukazuje da se jednokratni učinak uvođenja PDV-a na cijene kreće oko 2,4%. Kao što zorno pokazuje slika 5 kada se iz ukupnog porasta cijena u 1998. godini isključi jednokratni učinak PDV-a, pokazuje se da se kretanje inflacije u 1998. godini u potpunosti uklapa u trend uspostavljen nakon stabilizacijskog programa. Ovo potvrđuje i kretanje indeksa cijena na malo tijekom prva tri mjeseca 1999. godine koji ukazuje na porast cijena od 3,4% u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

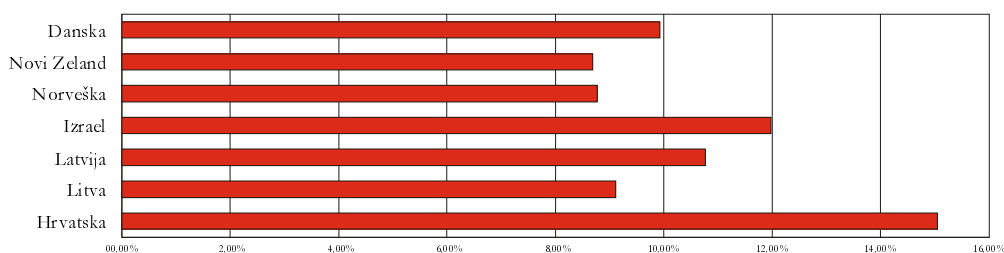
Može se stoga zaključiti da je, s motrišta učinaka PDV-a na kretanje cijena, njegovo uvođenje bilo uspješno.

2.2. PRIHODI OD PDV-A I RAZINA BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA

Fiskalni učinci postignuti PDV-om svakako su iznad očekivanja. Kretanje prihoda od novouvedenog poreza u prvom dijelu godine pokazalo je da će iznos uplaćenog PDV-a do kraja godine biti visoko iznad planiranog u originalnom proračunu za 1998. godinu. Stoga je PDV, kao što je već rečeno, stavka koja je najviše pridonijela rebalansu prvotnog proračuna za 1998. godinu. Prihodi od PDV-a su rebalansom povećani sa 15 039 na 20 102 milijuna kuna, što čini 67,8% ukupnog povećanja prihoda. Ostvarenje proračuna u 1998. godini pokazuje da se PDV-om prikupilo čak i iznad rebalansom predviđenih sredstava.

Upravo visoko ostvarenje prihoda od PDV-a (20 228 milijuna kuna) bilo je upozorenje Ministarstvu financija da posumnja u signifikantnu podcijenjenost hrvatskog bruto domaćeg proizvoda (BDP) od strane službene statistike. Naime, polazeći od podataka Državnog zavoda za statistiku o razini BDP-a u 1997. godini i očekivane stope rasta u 1998. godini dolazimo do iznosa BDP-a za 1998. godinu od oko 135 milijardi kuna. Iz ovoga proizlazi da se prihodi od PDV-a kreću na razini od oko 17% BDP-a što bi Hrvatsku učinilo najuspješnijom zemljom na svijetu u ubiranju prihoda od PDV-a. Niti jedna zemlja u svijetu koja primjenjuje jedinstvenu stopu ne ostvaruje ovako visoke prihode. Ovo, kao što pokazuje slika 6 uključuje i Dansku gdje stopa PDV-a iznosi 25%, a kao i u Hrvatskoj postoji vrlo uski krug izuzeća. S druge strane Izrael prikuplja od PDV-a 11,97% BDP-a, ali se oporezuju i bankarske usluge.

Slika 6: PDV kao postotak BDP-a u zemljama sa jedinstvenom stopom

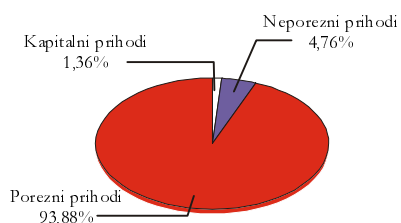
Slijedom navedenih argumenata načinjena je regresijska analiza na panel podatcima za uzorak zemalja koje primjenjuju PDV s jedinstvenom stopom, koja je pokazala da jedan postotni bod stope poreza na dodanu vrijednost donosi 0,4% BDP-a prihoda od poreza na dodanu vrijednost što znači da bi se prihodi od PDV-a koji se primjenjuje sa stopom od 22% trebali kretati na oko 9% BDP-a. Imajući na umu specifičnosti gospodarske strukture u Republici Hrvatskoj, u odnosu na zemlje na kojima je rađena analiza, kao što su visoki transferi građana iz inozemstva, udio osobne i državne potrošnje u BDP-u od oko 90%, značaj izvoznih usluga (turizam) za koje ne postoji pravo povrata pretporeza i sl. zaključeno je da udio PDV-a u BDP-u ne može prelaziti 11,5% BDP-a. Na ovaj je način izračunato da veličinu BDP-a koja proizlazi iz opisanog ostvarenja prihoda u 1998. godini treba tražiti na razini od oko 179 milijardi kuna. Oslanjajući se na stope rasta BDP-a u prethodnim godinama koje je izračunao DZS, procijenjena je i veličina BDP-a u prethodnim godinama.

Eskaaciju problema nelikvidnosti do koje je došlo tijekom 1998. godine mnogi povezuju s uvođenjem poreza na dodanu vrijednost. Porez na dodanu vrijednost je, povećavajući stupanj fiskalne discipline, pridonio izoštravanju ovog problema, ali porez na dodanu vrijednost nije uzrok problema nelikvidnosti. Problem nelikvidnosti je stariji od uvođenja PDV-a, na što jasno ukazuje podatak da je krajem 1998. godine čak 71% ukupno prijavljenih nenaplaćenih potraživanja bilo starije od godinu dana. Štoviše, trgovina na malo i trgovina na veliko su grane koje se nalaze na čelu popisa grana s najvećim brojem blokiranih gospodarskih subjekata. S druge strane upravo su ovo grane, naročito trgovina na malo, koje bi zbog PDV-a trebale "plivati u novcu" što dodatno pokazuje da su uzroci njihove nelikvidnosti izvan PDV-a.

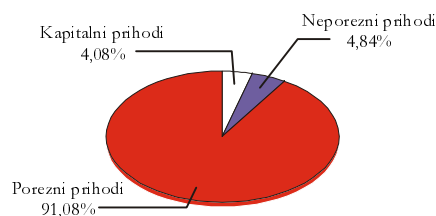
3. OSTVARENJE PRIHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1998. GODINI

3.1. POREZNI PRIHODI

Slika 7: Struktura ukupnih prihoda u 1997. godini

Slika 8: Struktura ukupnih prihoda u 1998. godini

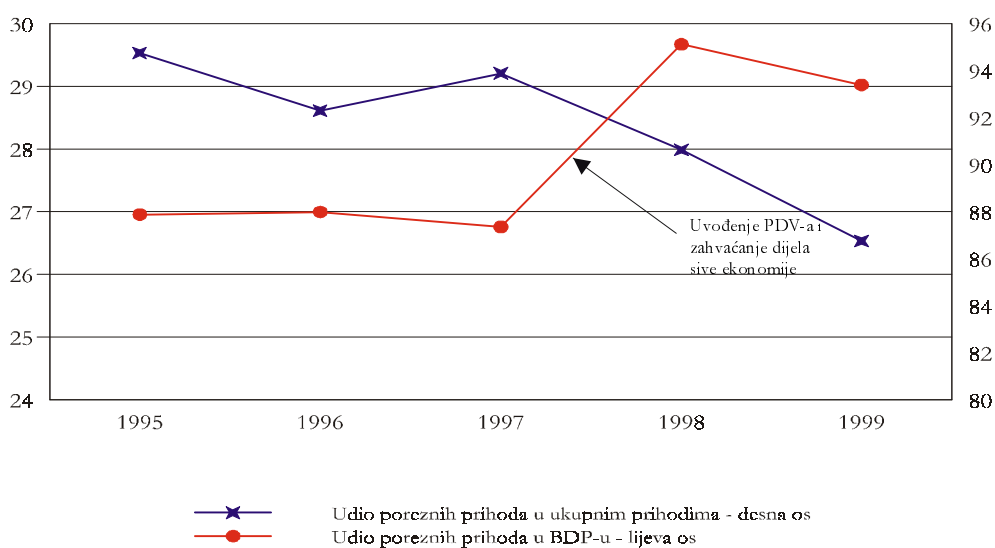

Promjene u strukturi ukupnih prihoda tijekom 1998. godine vidljive su usporedbom slike 7 i slike 8.

I tijekom 1998. godine je, kao što pokazuje slika 8, nastavljeno smanjivanje udjela poreznih prihoda u ukupnim приходima. S druge strane, kao što pokazuje slika 9, do 1997. godine je udio poreznih prihoda u bruto domaćem proizvodu oscilirao oko 27% BDP-a da bi u 1998. godini taj udio porastao na 29,66 %

(veličina BDP-a prema podacima DZS-a). Povećanje udjela poreznih prihoda u bruto domaćem proizvodu u 1998. godini prije svega je rezultat proširenja porezne baze i zahvaćanja dijela sivog gospodarstva, što je postignuto uvođenjem poreza na dodanu vrijednost. Iako ne raspolažemo pouzdanim podacima o strukturi osobne potrošnje koja bi mogla pouzdano odgovoriti na pitanje da li je i u kojoj mjeri uvođenjem poreza na dodanu vrijednost povećano stvarno porezno opterećenje potrošnje, indikativno je da je standardna stopa poreza na promet iznosila 26,5% dok je stopa poreza na dodanu vrijednost 22%. Kada se ovome doda i postojanje kumulativnog učinka koji je rezultirao iz nemogućnosti poslovnih subjekata da u režimu poreza na promet iz svojih troškova isključe sav plaćeni porez na promet, jasno je da porez na dodanu vrijednost nije donio porast poreznog opterećenja potrošnje koje bi objasnilo ovako značajan skok udjela poreznih prihoda u BDP-u. Porast udjela poreznih prihoda u BDP-u rezultat je, u prvom redu, povećanja porezne discipline.

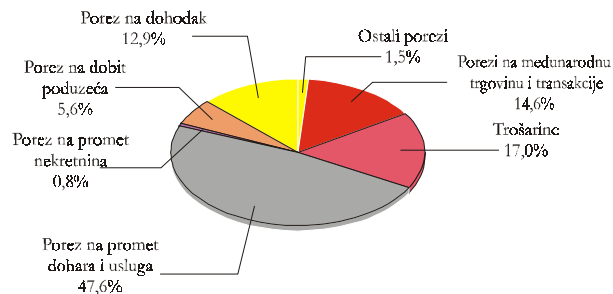
Slika 9 : Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima i bruto domaćem proizvodu

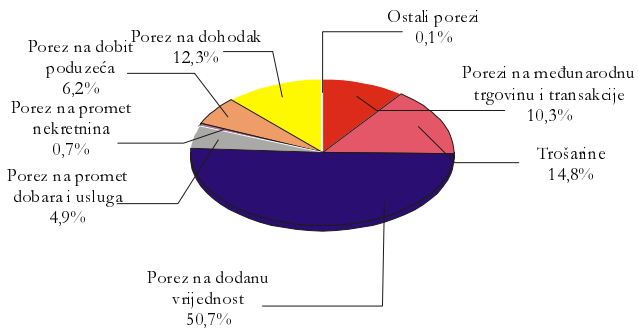
Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Struktura poreznih prihoda u 1997. i 1998. godini, prikazana je slikom 10 i 11, pokazuje porast značenja poreza na potrošnju i poreza na dobit u ukupnim prihodima, dok se smanjuje udio trošarina i carina.

Slika 10: Struktura poreznih prihoda u 1997. godini

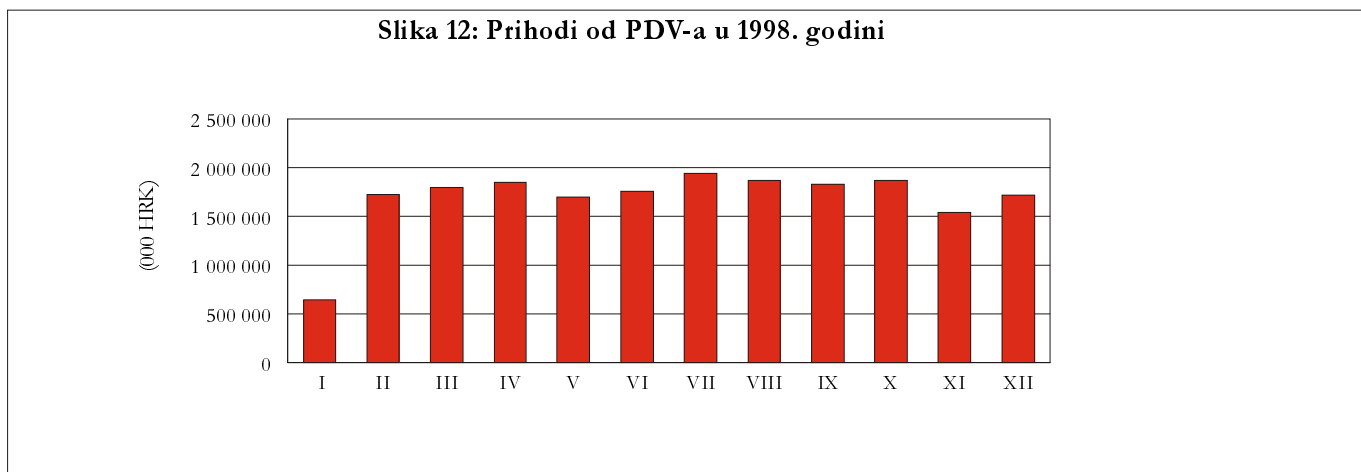

Slika 11: Struktura poreznih prihoda u 1998. godini

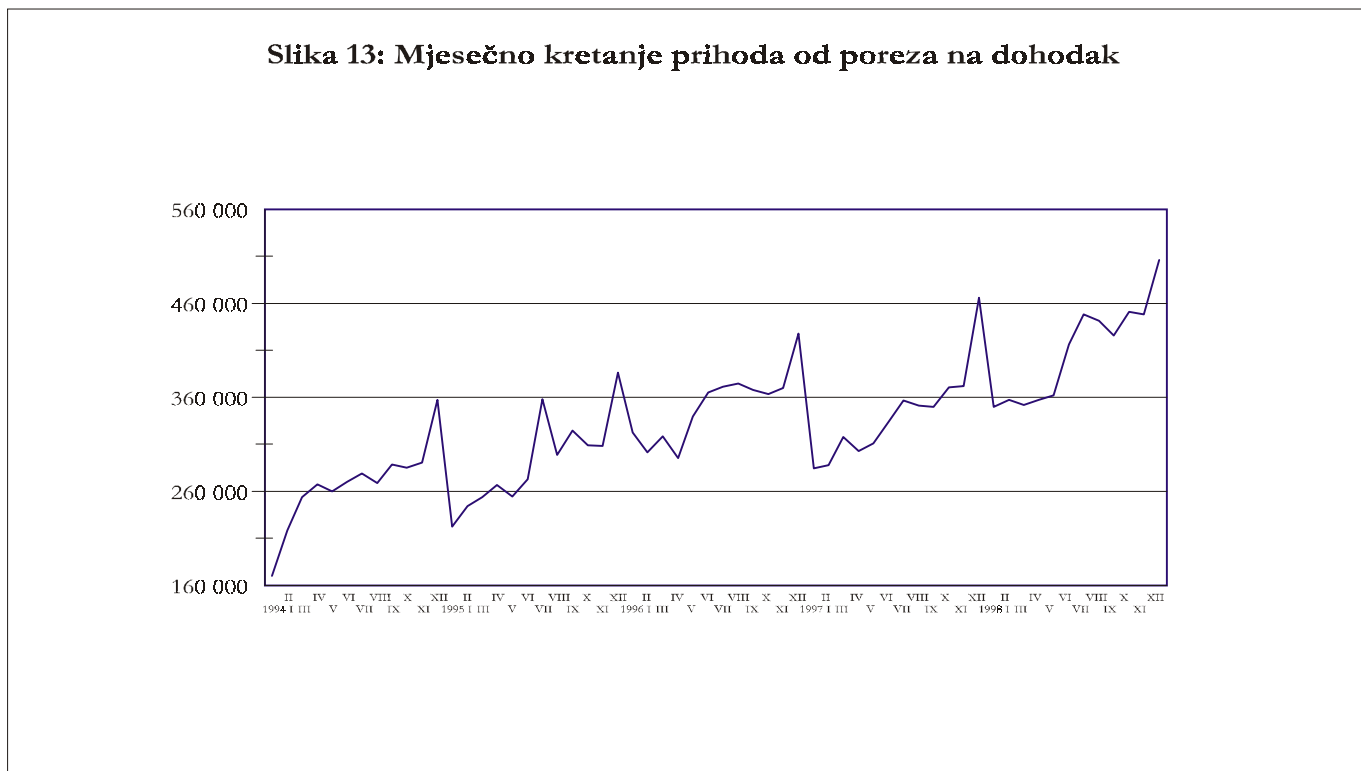

3.1.1. Prihodi od poreza na dodanu vrijednost

Najznačajniji izvor proračunskih prihoda u 1998. godini bio je porez na dodanu vrijednost. Porezom na dodanu vrijednost prikupljeno je 20 228,2 milijuna kuna odnosno 46,17% ukupnih proračunskih prihoda. Slika 12 prikazuje mjesečno kretanje prihoda od poreza na dodanu vrijednost koja ukazuje na dvije činjenice. Prvo, prihodi od poreza na dodanu vrijednost nisu, barem u prvoj godini primjene, pokazivali značajniji sezonski karakter. Izostanak izrazitijeg sezonskog obrasca u kretanju prihoda od poreza na dodanu vrijednost se može tumačiti kao posljedica jednokratnog likvidonosnog učinka koji je rezultirao izrazito visokim prihodima u sezonski lošijoj prvoj trećini godine. Ipak, za preciznije zaključivanje o obliku sezonskog obrasca kod prihoda od PDV-a potrebno je imati vremensku seriju dugačku barem 5 godina. Drugo, usporavanje gospodarske aktivnosti koje je uslijedilo u kolovozu 1998. godine našlo je svoj odraz u kretanju prihoda nakon listopada.

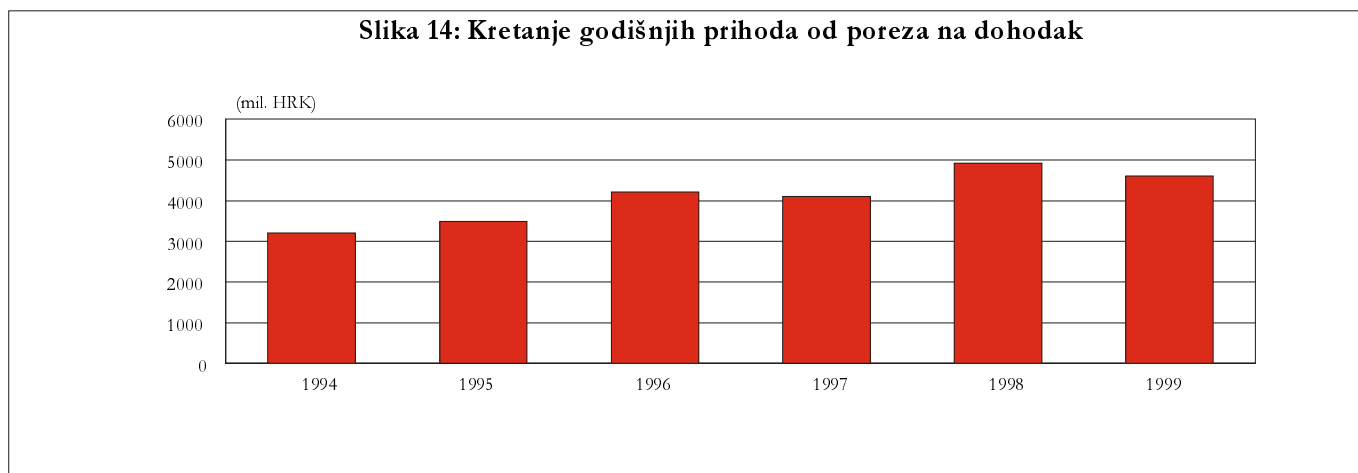

3.1.2. Prihodi od poreza na dohodak u 1998. godini

U 1998. godini porezom na dohodak⁴ prikupljeno je 19,8% više prihoda nego u 1997. godini. Ovo je rezultat porasta bruto plaća od 12,6% tijekom 1998. godine koji u sebi sadrži i učinak ukidanja vodoprivrednog doprinosa i doprinosa za dječji doplatka, čiji je učinak na povećanje bruto plaće oko 2%. Mjesečna kretanja prihoda od ovog poreza prikazana su slikom 13, dok su godišnji prihodi od poreza na dohodak prikazani slikom 14. Slika 13 jasno pokazuje da prihodi od poreza na dohodak bilježe sezonski skok u srpnju, kolovozu i prosincu zbog isplata dodatne plaće ili dijela plaće za godišnje odmore i božićne praznike. Pad godišnjih prihoda vidljiv u 1997. godini i u planiranom iznosu prihoda u 1999. godini posljedica je snižavanja poreznog opterećenja. U 1997. godini snižena je donja stopa oporezivanja s 25% na 20% i povećan neoporezivi dio, dok su u 1999. godini dodatno povećani iznosi neoporezivog dijela dohotka.

Slika 14: Kretanje godišnjih prihoda od poreza na dohodak

Osim porasta prihoda od poreza na dohodak nastavljen je trend rasta broja poreznih prijava navedenog poreza. Naročito raste broj zahtjeva za povratom preplaćenog poreza. Za 1997. godinu pravo na povrat poreza ostvarila su 401 304 porezna obveznika što je povećanje od 31% u odnosu na 1996. godinu. Ukupno je za 1997. godinu vraćeno 380,2 milijuna kuna preplaćenog poreza, dok je iznos dodatnih uplata poreza na dohodak 429,8 milijuna kuna, što znači da je neto prihodni učinak podnošenja godišnjih prijava poreza na dohodak tek 49,8 milijuna kuna.

Broj poreznih prijava obrtnika i slobodnih zanimanja za 1997. manji je nego za 1996. godinu, dok je ukupan i prosječni dohodak navedenih kategorija za 1997. godinu porastao za 9,76% odnosno za 10,74%.

Tabela 2: Kretanje ukupnog broja poreznih prijava

Opis	za godinu			
	1994	1995	1996	1997
Broj obrađenih prijava	279 061	434 629	545 151	551 333
Dodatne uplate poreza po godišnjoj prijavi (u HRK)	439 271 325	428 788 154	450 009 268	429 782 473
Povrat po godišnjoj prijavi (u HRK)	83 153 172	213 214 231	341 912 452	380 295 790

Izvor: Ministarstvo financija - Porezna uprava

⁴ Porezom na dohodak u Republici Hrvatskoj oporezuje se ukupni dohodak poreznog obveznika ostvaren tijekom jedne (fiskalne) godine. Ukupni dohodak se umanjuje za eventualne gubitke iz prošlih razdoblja, te za porezne olakšice poreznog obveznika i uzdržanih članova obitelji. Porezom na dohodak se prema Zakonu oporezuje dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalne djelatnosti, te dohodak od imovine i imovinskih prava. Porezom na dohodak ne oporezuju se kamate, dividende, kapitalni dobiti, te razne potpore. Porezna skala poreza na dohodak ima dvije porezne stope. Stopa od 20% primjenjuje se na prvi, a stopa od 35% na drugi porezni razred. Visina poreznog razreda ovisi o visini osnovnog osobnog odbitka. Osnovni osobni odbitak od 1. siječnja 1999. godine povećan je s 800 na 1 000 kuna. Porez na dohodak obračunava se po stopi od 20% na poreznu osnovicu do visine trostrukog osnovnog osobnog odbitka, što danas iznosi 3 000 kuna mjesečno (36 000 kuna godišnje). Stopa od 35% primjenjuje se na dio porezne osnovice koji prelazi taj iznos. Osobni odbitak umirovljenika iznosi 2 500 kuna. Visina osobnog odbitka osim o osnovnom odbitku ovisi i o broju uzdržanih članova obitelji, te se shodno tome osnovni osobni odbitak uvećava odgovarajućim koeficijentima. Porezni obveznik s jednim djetetom množi svoj osnovni osobni odbitak s koeficijentom 1,5 (1,5*1 000), koeficijent poreznog obveznika s dva djeteta iznosi 1,7, s tri djeteta 2,0, te za svako sljedeće dijete ovaj koeficijent se također progresivno uvećava.

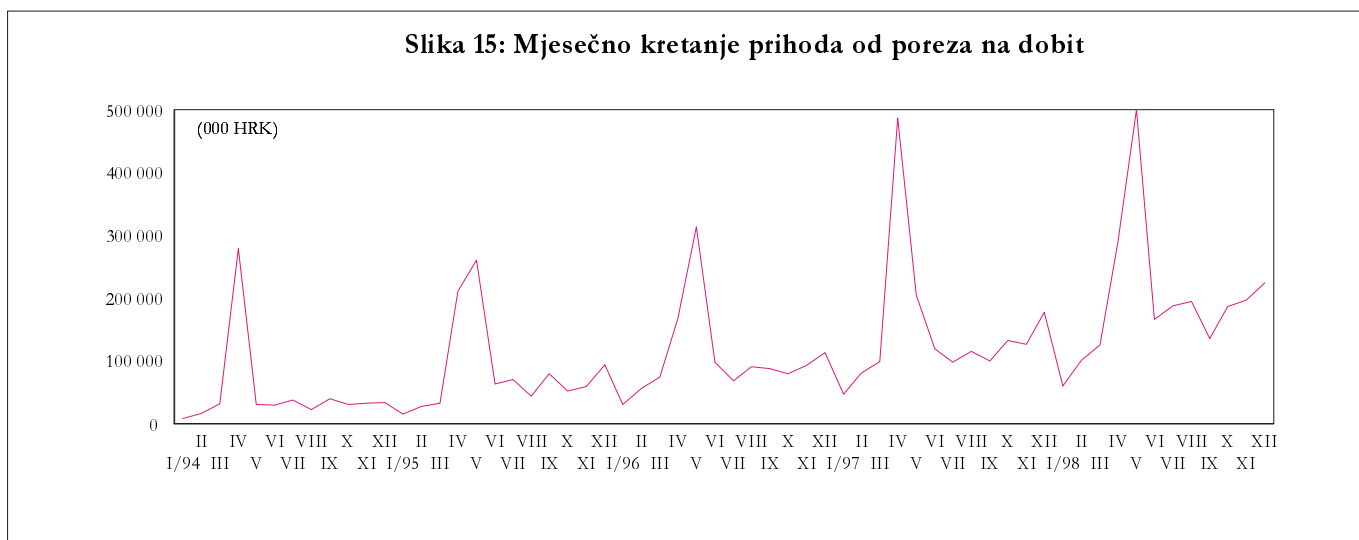
Tabela 3: Porezne prijave obrtnika

Opis	za godinu			
	1994	1995	1996	1997
Broj prijava obrtnika	87 100	97 744	95 688	94 843
Ukupan dohodak obrtnika (u HRK)	1 507 610 699	2 668 726 880	2 903 691 525	3 187 225 351
Prosječan dohodak obrtnika (u HRK)	17 308,96	37 303	30 345	33 605

Izvor: Ministarstvo financija - Porezna uprava

3.1.3. Prihodi od poreza na dobit

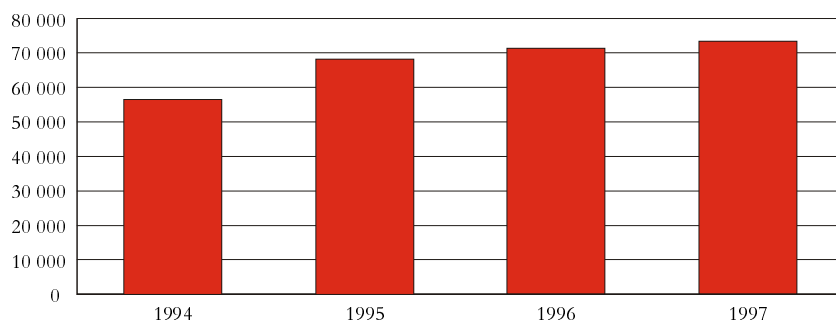
Tijekom 1998. godine nastavljeno je jačanje važnosti poreza na dobit⁵ kao izvora proračunskih prihoda. Prihodi od poreza na dobit su u 1998. čak 37,9% veći nego u 1997. godini i čine 5,6% ukupnih prihoda. Razlog ovakvom porastu prihoda od poreza na dobit zadnjih godina, pored povećanja porezne stope, svakako treba tražiti u značajnom rastu gospodarske aktivnosti, ali i poboljšanju porezne discipline. Pojačano izdavanje faktura krajem prošle godine zbog straha poslovnih subjekata od uvođenja PDV-a početkom 1998. godine također je povećalo uplate poreza na dobit, s obzirom da se porez na dobit plaća po fakturiranoj vrijednosti. Sasvim je jasno da bi ova pojava mogla utjecati na kretanje prihoda od poreza na dobit za 1998. godinu koji će u travnju i svibnju 1999. biti uplaćeni u državni proračun. Međutim, kao što je najavljeno prilikom donošenja proračuna za 1999. godinu, ovo se namjerava nadoknaditi povećanom kontrolom poreznih obveznika i povećanjem fiskalne discipline. Također, s obzirom da je u 1998. godini zabilježeno sniženje proizvođačkih cijena, u obračunu poreza na dobit za 1998. godinu primjenjivat će se zaštitna kamata od 5%. Nasuprot ovome, u 1998. godini primjenjena je zaštitna kamata od 7,3%. Kretanje mjesečnih prihoda od poreza na dobit vidi se na slici 15 koja zorno ilustrira izraziti sezonski karakter prihoda od ovog poreza.

U 1998. godini zaprimljeno je 73 323 prijave poreza na dobit za 1997. godinu. U odnosu na 1996. godinu to označava porast od 2,8%.

⁵ Porezna stopa poreza na dobit od početka 1997. godine iznosi 35%. Jedna od karakteristika hrvatskog poreza na dobit je i postojanje zaštitne kamate na vlastiti kapital. Za iznos zaštitne kamate umanjuje se porezna osnovica. Smisao zaštitne kamate je osiguravanje gospodarske neutralnosti poreza na dobit, odnosno izjednačavanje tretiranja ulaganja u realnu i finansijsku imovinu. Zaštitna kamatna stopa iznosi 5% plus godišnja stopa rasta cijena proizvođača. Akontacije poreza na dobit uplaćuju se mjesečno na osnovu porezne prijave za prošlu godinu, dok se konačna prijava poreza na dobit za prethodnu godinu mora dostaviti najkasnije do kraja travnja tekuće godine.

Slika 16: Zaprmljene prijave poreza na dobit

Ministarstvo financija je nastavilo i u 1998. godini s praksom dodjele priznanja najboljim i najurednijim poreznim obveznicima. Pregled poreznih obveznika koji su primili priznanje prikazan je tabelom 4.

Tabela 4: Pregled poreznih obveznika koji su primili priznanje Ministarstva financija za 1997. godinu

OBVEZNICI POREZA NA DOBIT	OBVEZNICI POREZA NA DOHODAK
Pliva d.d., Zagreb	Stjepan Šimunković, Čabar, građevinarstvo
Ericsson-Nikola Tesla d.d., Zagreb	Miroslav Mamić, Kaštel Lukšić, trgovina
Tvornica duhana Rovinj d.d., Rovinj	Marijan Ritoša, Poreč, stolarski obrt
Karlovačka pivovara d.d., Karlovac	Mirjana Borić, Belišće, javni bilježnik
Heruc d.d., Zagreb	Jelena Marčinković, Sisak, građevinarstvo
Čakovečki mlinovi d.d., Čakovec	Kata Marošević, Županja, tehničke usluge
Combis d.o.o., Dubrovnik	Mato Baričević, Zagreb, prerada plastike
Chromos-svjetlost d.d., Lužani	Mirko Šargač, Novi Marof, uzgoj peradi
MG Tehnoplín d.d., Lipik	Ivan Kračun, Pregrada, instaliranje plina, vode, grijanja i hlađenja
Graditelj d.d., Otočac	Ljubo Šarunić, Zadar, ljekarna

Izvor: Ministarstvo financija - Porezna uprava

3.1.4. Prihodi od trošarina u 1998. godini

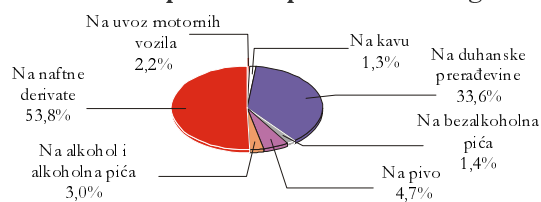
Posebni porezi ili trošarine porezi su koji se plaćaju u apsolutnom iznosu po jedinici mjere proizvoda. Uvođenje trošarina u porezni sustav Republike Hrvatske započeto je još u srpnju 1993. godine, kada je uvedena trošarina na kavu. Godinu dana nakon toga, dakle u srpnju 1994. godine, uvedene su trošarine na naftne derivate, duhan i duhanske preradevine, alkohol, pivo, bezalkoholna pića, te trošarine na uvoz automobila. Struktura prihoda od trošarina prikazana je slikama 17 i 18. Karakteristika ove vrste poreza je jednostavnost ubiranja, mali broj poreznih obveznika, te izdašnost. Osim što su postali značajan izvor prihoda državnog proračuna ovim se porezima nastojala postići progresivnost poreznog sustava. Kretanje prihoda od trošarina prikazano je u tabeli 5 iz koje se vidi da značaj ove vrste poreza iz godine u godinu raste.

Tabela 5: Kretanje prihoda od posebnih poreza

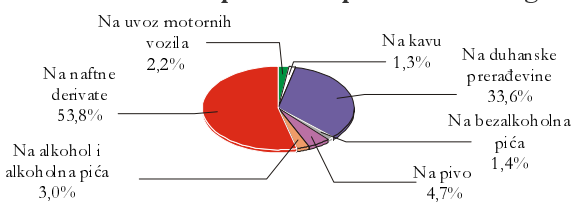
	Ostvarenje					Proračun
	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Trošarine ukupno	1 854 815	4 960 440	5 390 785	5 404 837	5 896 787	6 619 597
na naftne derivate	670 441	2 559 021	2 691 840	2 728 346	3 169 770	3 626 685
na alkohol i alkoholna pića	75 140	183 458	197 623	176 681	176 897	200 927
na pivo	128 983	266 031	262 080	279 086	277 889	331 097
na bezalkoholna pića	51 208	108 498	108 737	110 255	83 182	96 701
na duhanske preradevine	880 466	1 759 266	2 039 532	1 999 988	1 983 435	2 139 242
na kavu	41 234	67 642	68 704	74 959	76 807	85 094
na uvoz motornih vozila	7 343	16 524	22 269	35 522	128 806	139 851

Izvor: Ministarstvo financija - Porezna uprava

Slika 17: Struktura posebnih poreza u 1997. godini

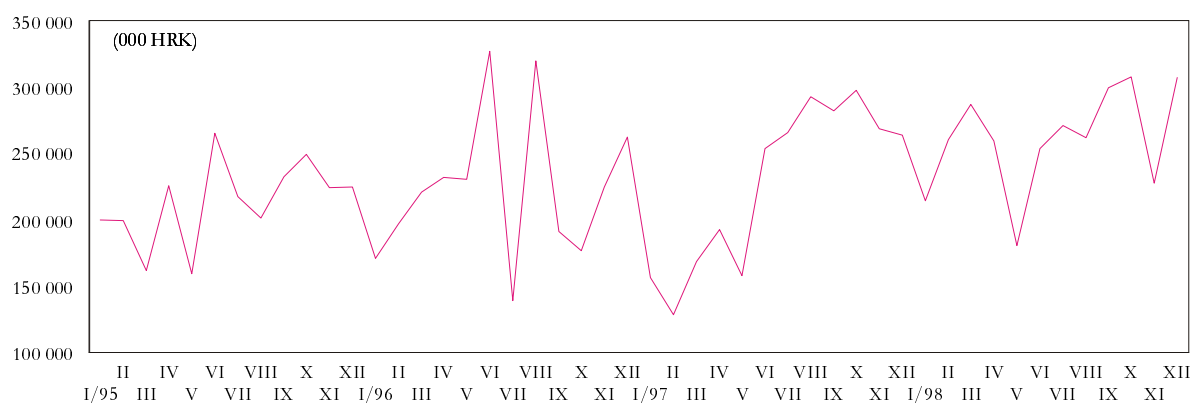

Slika 18: Struktura posebnih poreza u 1998. godini

U strukturi ostvarenih prihoda od posebnih poreza u 1998. godini dominira prihod od trošarina na naftne derivate čije je mjesečno kretanje prikazano slikom 19. Ovom je trošarinom prikupljeno više od polovice ukupnih prihoda od posebnih poreza ili 7,94% ukupnih poreznih prihoda. Porezna osnovica ovog poreza je litra odnosno kilogram, proizvedenog ili uveženog derivata⁶.

Slika 19: Mjesečno kretanje trošarina na naftne derivate

Kao što pokazuje slika 20 oporezive isporučene količine naftnih derivata u 1998. godini porasle su 9%. Značajan porast oporezivih količina zabilježen je kod bezolovnog benzina i dizel goriva, manji pad zabilježili su motorni benzin MB-98, te ulje za loženje. Također je zabilježen pad udjela uvezenih naftnih derivata u ukupno isporučenim količinama. Rezultat ovakvog kretanja isporučenih količina tijekom 1998. godine jest povećanje prihoda od ovog poreza od 16% u odnosu na 1997. godinu.

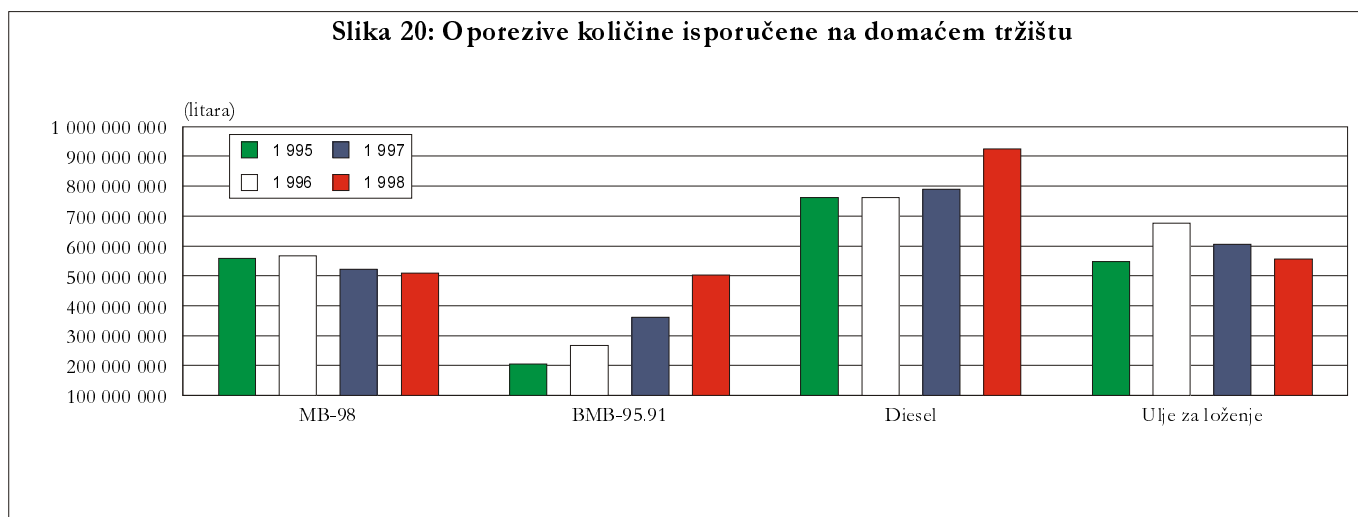
⁶ Posebni porez na naftne derivate plaća se po litri:

- motornog benzina MB-98 - 1,90 kn;
- bezolovnog motornog benzina (BMB) - 1,60 kn;
- dizel goriva - 1,40 kn;
- ulja za loženje - 0,30 kn;

Po kilogramu se posebni porez plaća na:

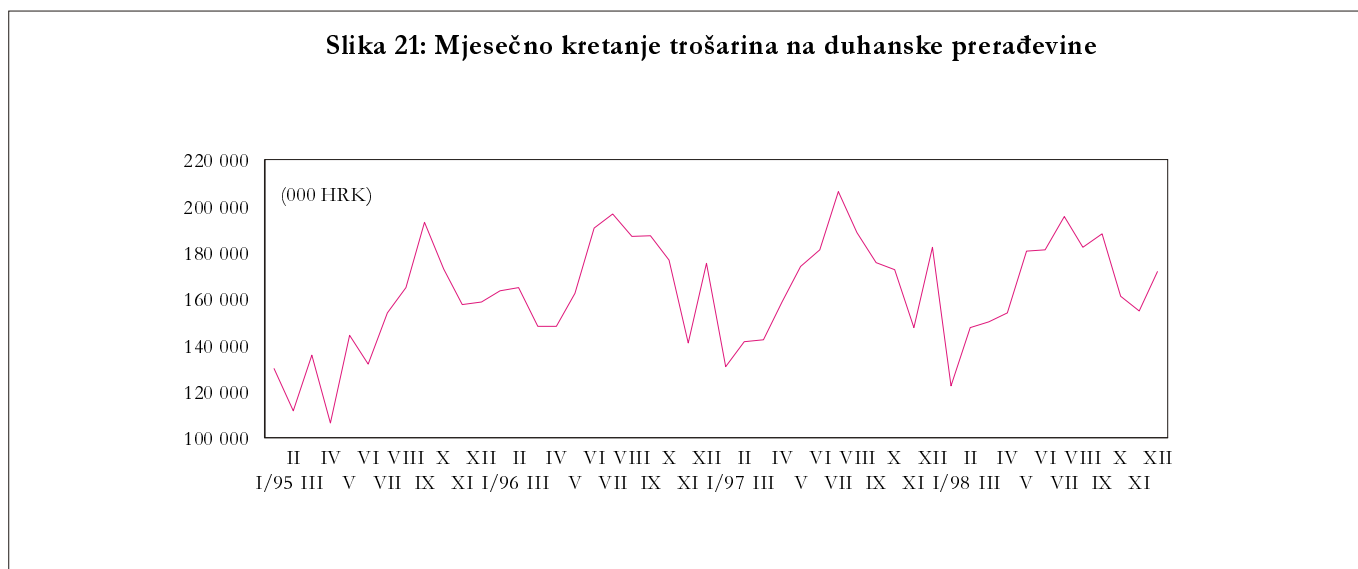
- petrolej - 1,4 kn;
- ukapljeni naftni plin - 0,10 kn;

Slika 20: Oporezive količine isporučene na domaćem tržištu

Trošarinom na duhanske prerađevine⁷ prikupljeno je 33,6% od ukupnih prihoda od trošarina. Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na duhanske prerađevine prikazano je slikom 21. Međutim, prihod od trošarina na duhanske prerađevine je u 1998. godini 0,7% manji nego u 1997. godini, što je rezultat pada isporučениh količina u 1998. godini za 1,5%.

Slika 21: Mjesečno kretanje trošarina na duhanske prerađevine

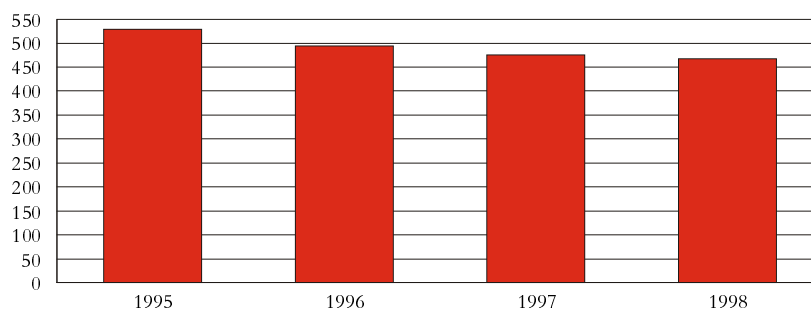

Ostalim trošarinama - na alkohol, bezalkoholna pića, pivo, kavu i uvoz motornih vozila - u 1998. godini prikupljeno je 12,6% ukupnih prihoda od trošarina⁸. Najveći značaj među ostalim trošarinama ima trošarina na uvoz motornih vozila. Ovom se trošarinom oporezuje uvoz osobnih automobila, motocikla, plovila i zrakoplova. Prihodi od trošarina na motorna vozila bili su u 1998. godini dva i pol puta viši nego u 1997. godini. Ovakav porast prihoda posljedica je, kao što pokazuju podatci o uvozu, značajnog uvoza automobila, ali i proširivanja porezne baze ovog poreza. Naime, do 1998. godine trošarina na uvoz osobnih automobila naplaćivala se samo na uvoz novih osobnih automobila, dok se od 1. siječnja 1998. godine naplaćuje i na rabljena motorna vozila.

⁷ Porezna baza ovog poreza su domaće i uvežene cigarete, te ostale duhanske prerađevine. Porezna osnovica ovog poreza su: za cigarete - paketić od 20 komada cigareta standardne dužine 84 mm; za duhan - 1 000 grama; za cigare - komad; te za cigarilose - paketić od 20 komada. Poseban porez na cigarete plaća se od 3,50 kuna na domaće cigarete u mekom pakiranju do 8,50 kuna na strane cigarete. Na uvozni duhan plaća se 56,00 kuna, a na domaće 28,00 kuna po kilogramu. Na cigare se plaća 0,60 kuna po komadu, a na cigarilose 4,00 kune po paketiću.

⁸ Od 1. siječnja 1998. godine izjednačene su trošarine na domaće i uvozno pivo i od tada iznosi 80,00 kuna po hektolitru alkoholnog piva, te 40,00 kuna po hektolitru bezalkoholnog piva. Istovremeno je izjednačen tretman uvoznih i domaćih bezalkoholnih pića i od početka 1998. godine se plaća 40,00 kuna po hektolitru. Izjednačavanje trošarina na uvozna i domaća alkoholna pića novijeg je datuma. Naime, od 1. siječnja 1999. godine trošarina na litru apsolutnog alkohola, pri 20 stupnjeva celzijusa, iznosi 40,00 kuna bez obzira na porijeklo. Ova izjednačavanja u skladu su s traženjima Svjetske trgovinske organizacije o izjednačavanju poreznog tretmana domaćih i uvoznih proizvoda na našem tržištu.

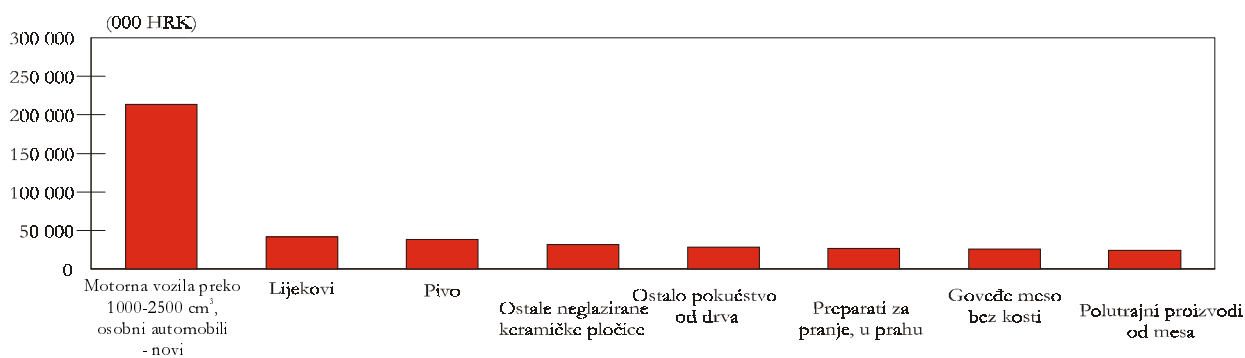
**Slika 22: Prodane količine domaćih i stranih cigareta
(u milijunima paketića)**

3.1.5. Prihodi od carina u 1998. godini

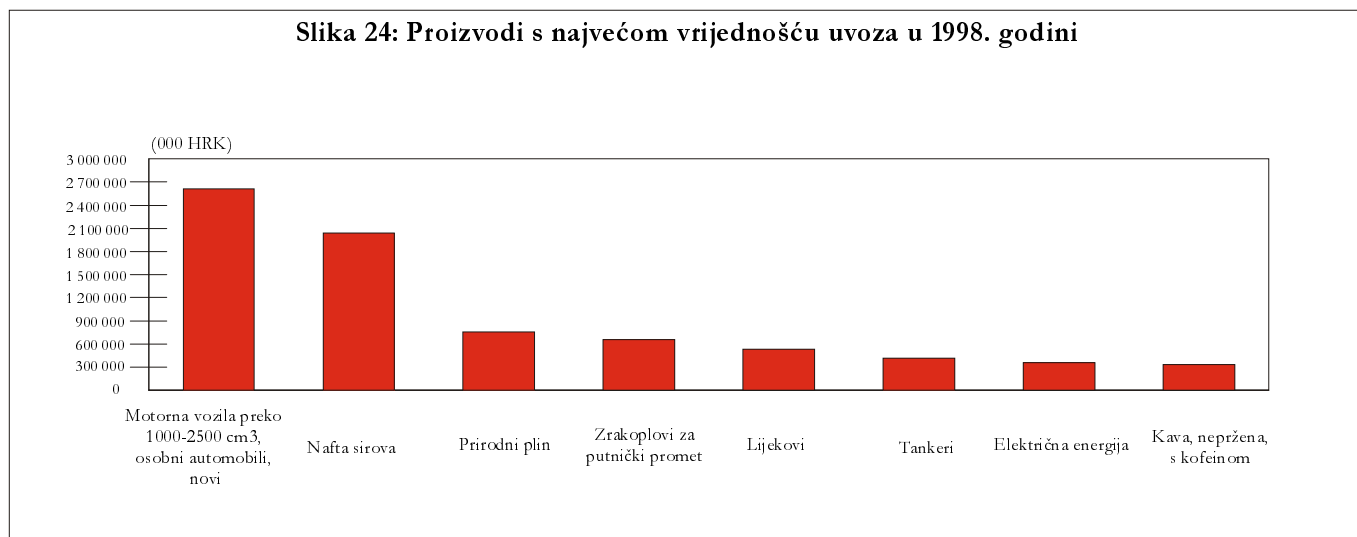
Carinski prihodi u 1998. manji su za oko 550 milijuna kuna nego u 1997. godini što je posljedica liberalizacije trgovine sa Slovenijom, Bosnom i Hercegovinom i Makedonijom, ali i pada uvoza. Kao što je detaljno objašnjeno u uvodnom poglavlju o makroekonomskim kretanjima ukupan uvoz je tijekom prošle godine smanjen za 8,2%. Međutim, smanjenje ukupnog uvoza od 8,2% rezultat je kretanja triju kategorija - robnog uvoza, uvoza s oplemenjivanja i ostalog uvoza. Osnovna determinanta kretanja carinskih prihoda je robni uvoz koji smanjen za čak 7,9%. Naravno, kretanje uvoza, a time i carinskih prihoda u 1998. godini odražava i izostanak efekta uvođenja poreza na dodanu vrijednost koji je djelovao na jednokratno povećanje uvoza u 1997. godini. S obzirom da se očekuje skori primitak Hrvatske u članstvo Svjetske trgovinske organizacije, carinski prihodi će u buduću i iz ovog razloga gubiti na značenju.

Slika 23: Proizvodi s najvećom naplaćenom carinom u 1998. godini

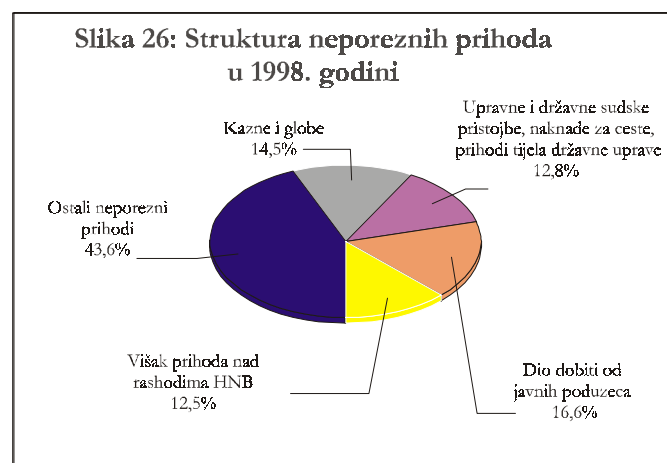
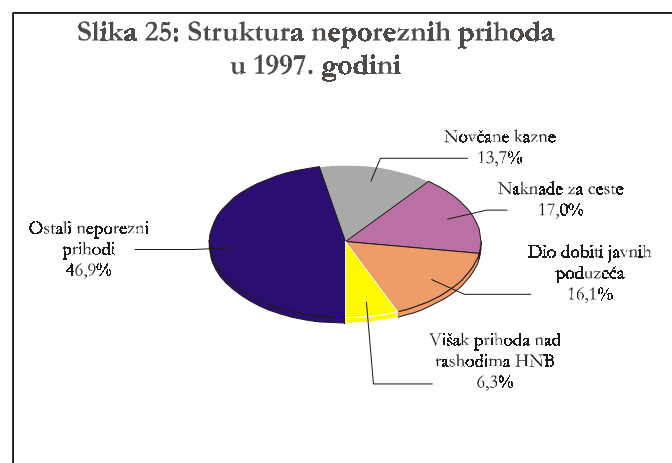
Na slici 23 prikazani su proizvodi s najvećom naplaćenom carinom, dok su na slici 24 prikazani proizvodi s najvećom vrijednošću uvoza u 1998.

Slika 24: Proizvodi s najvećom vrijednošću uvoza u 1998. godini

3.2. NEPOREZNI PRIHODI

Struktura neporeznih prihoda u 1997. i 1998. godini prikazana je slikama 25 i 26. Vidljivo je smanjenje udjela prihoda od naknada za ceste u neporeznim приходima, a što je posljedica prebacivanja ovih prihoda jedinicama lokalne uprave. Najveći međugodišnji porast je vidljiv kod stavke ostalih prihoda od imovine koji su sa 83,5 milijuna kuna u 1997. godini povećani na 239,8 milijuna kuna u 1998. godini. Prihodi od viška prihoda nad rashodima HNB-a više su se nego udvostručili u odnosu na 1997. godinu i iznosili su 265,1 milijun kuna. Prihodi državnog proračuna od dijela dobiti javnih poduzeća u 1998. godini zabilježili su

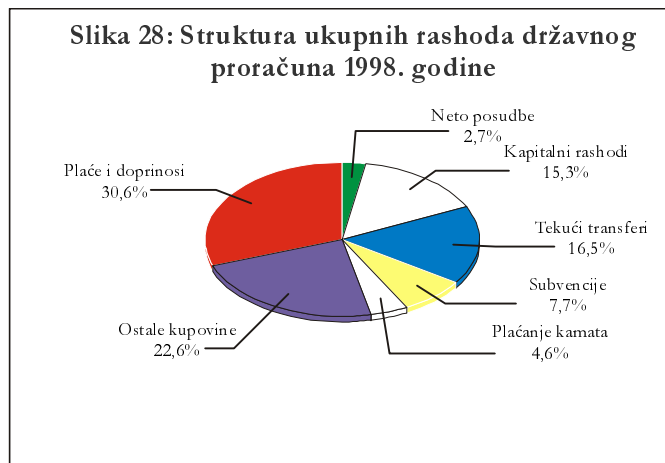
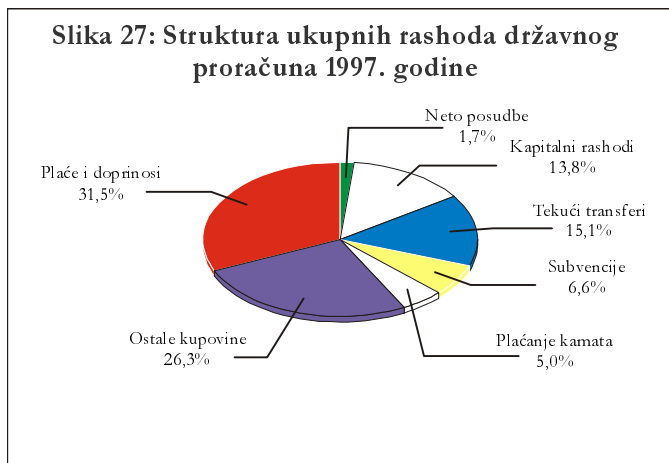

međugodišnji porast od 6,45%.

3.3. KAPITALNI PRIHODI

Kapitalni prihodi su u ukupnim приходima proračuna u 1998. godini sudjelovali s oko 4%. U prošlim godinama, osim u 1996. godini, značaj ovih prihoda bio je znatno manji. Visina kapitalnih prihoda u 1998. godini rezultat je prodaje dijela državnog udjela u farmaceutskoj tvrtki "Plivi". Potrebno je istaknuti da se prodaja Plive trebala realizirati još u listopadu 1997. godine. Međutim, uslijed kraha na svjetskim burzama u listopadu 1997. godine ova se transakcija nije mogla realizirati po Hrvatskoj prihvatljivim uvjetima te je u posljednji trenutak odgođena. Osim prihoda od privatizacije u kapitalnim приходima participiraju još i prihodi od prodaje državnih i vojnih stanova, te prihodi od prodaje državnog zemljišta. Zajedno je prodajom državnih i vojnih stanova prikupljeno 19,9% ukupnih kapitalnih prihoda, odnosno 12,3% više nego 1997. godine.

4. OSTVARENJE RASHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1998. GODINI

Rashodi državnog proračuna u 1998. godini izvršeni su u iznosu od 42 551,9 milijuna kuna, odnosno 21,55% više nego u 1997. godini, ali i 4,6% manje od planiranog. Uz, u prethodnom poglavlju detaljnije opisane, ukupne prihode u iznosu od 43 808,6 milijuna kuna, državni je proračun u 1998. godini ostvario ukupan višak od 1 256,7 milijuna kuna. Tekuća štednja države iznosila je 7 136,4 milijuna kuna, za koliko su tekući prihodi bili veći od tekućih rashoda.

Tabela 6: Rashodi državnog proračuna

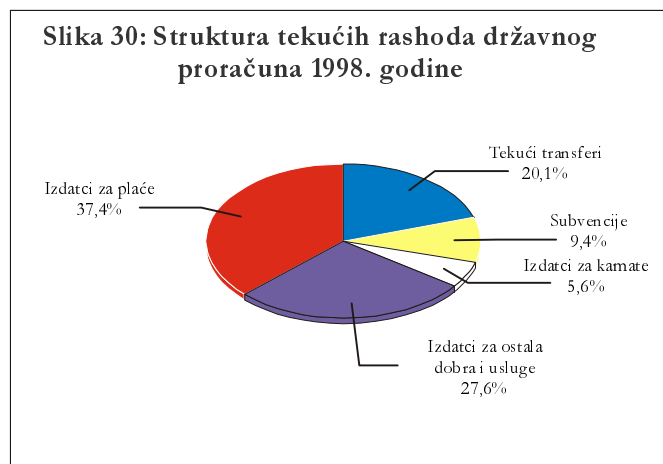
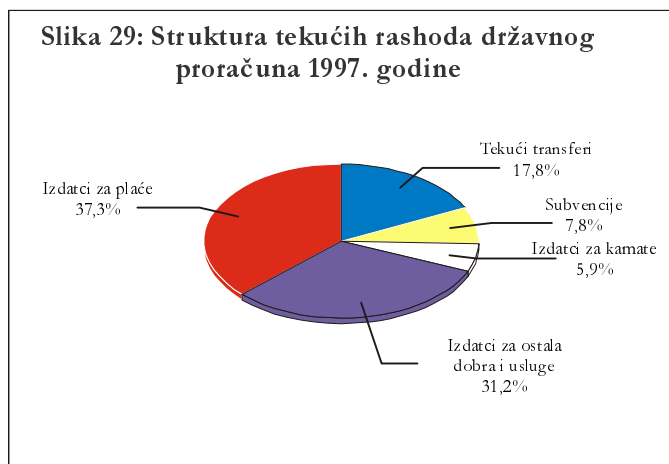
(000 HRK)	Proračun 1998	Rebalans 1998	Ostvarenje 1998
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	39 134 564	44 596 194	42 551 916
Rashodi za dobra i usluge	21 700 193	22 803 087	22 648 712
Plaćanje kamata	2 572 250	2 505 889	1 951 283
Subvencije	2 380 324	3 059 593	3 274 689
Transferi	5 335 428	7 282 410	7 008 342
Kapitalni rashodi	5 489 182	7 283 828	6 507 346
Posudbe umanjene za otplate	1 657 187	1 661 387	1 161 544

Izvor: Ministarstvo financija

4.1. TEKUĆI RASHODI

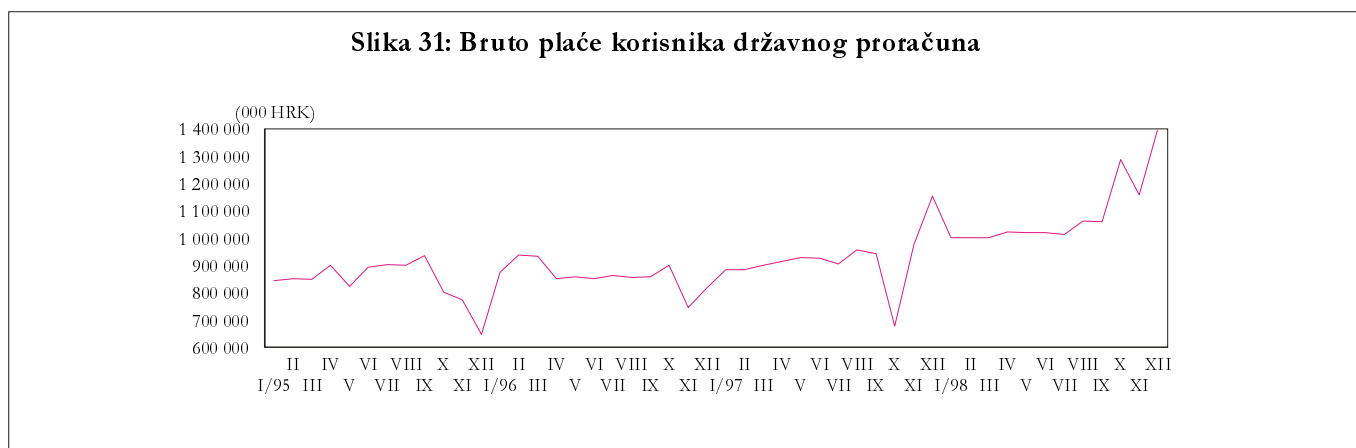
U 1998. godini izvršeno je 97,85% planiranih tekućih rashoda, odnosno 34 883,02 milijuna kuna. Na slici 30 vidljivo je da se najveći dio tekućih rashoda odnosi na izdatke za plaće proračunskih korisnika. Također, vidljiv je već spomenuti porast udjela subvencija i tekućih transfera u tekućim rashodima u odnosu na prethodnu godinu.

Izdatci za bruto plaće korisnika državnog proračuna u 1998. godini iznosili su 13 030,3 milijuna kuna, što je

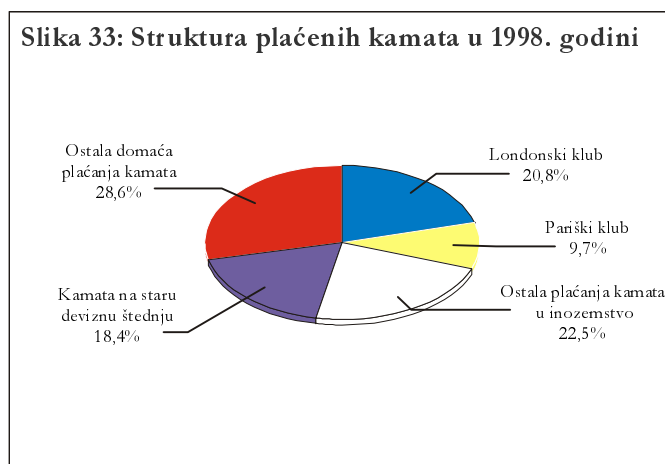
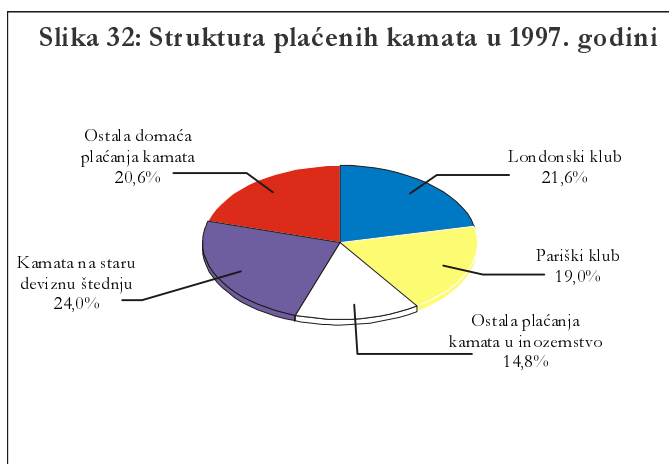
1,14% više od rebalansom planiranog, a 18,03% više od iznosa utrošenog u 1997. godini.

U cilju smanjivanja razlike između plaća državnih službenika i namještenika i zaposlenih u ostalim sektorima, plaće korisnika državnog proračuna tijekom 1998. godine povećavane su tri puta. Prvi puta plaće su porasle u siječnju za 7%, zatim u kolovozu za daljnjih 8%, te u studenom za daljnjih 10%. Osim toga, u prosincu su korisnicima državnog proračuna isplaćene i “božićnice” u iznosu od 1 000 kuna, te novčani dar za djecu u iznosu od 400 kuna. U skladu s spomenutim ciljem izjednačavanja plaća, za 1999. godinu postignut je sporazum o 17%-tnom povećanju plaća. Do povećanja bi trebalo doći u dva navrata, prvi puta u kolovozu za 5%, te drugi puta u prosincu 1999. godine za 12%. Potpisanim kolektivnim ugovorom zajamčene su također i “božićnice”, te darovi za djecu u istom iznosu kao i 1998. godine.

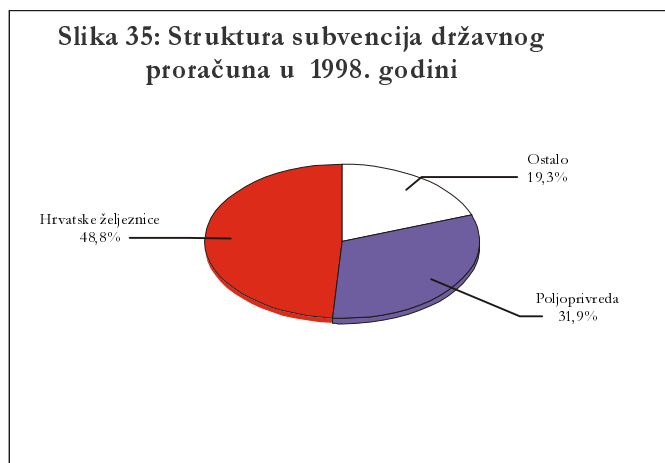
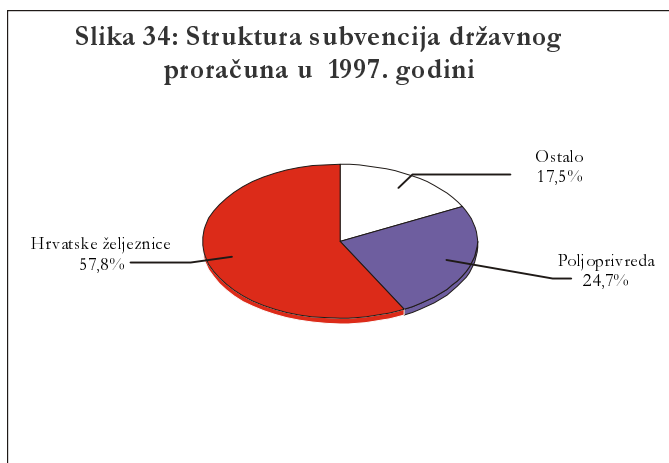

Izdatci za ostale kupovine dobara i usluga u 1998. godini bilježe međugodišnji rast od 4,28%. Gotovo 40% tih izdataka u 1998. godini iznosili su tekući izdatci za obranu, koji su u 1998. godini zabilježili međugodišnji porast od 6,53%. Ako izdatcima za obranu pribrojimo i izdatke vezane za javni red i sigurnost, njihov udio u izdatcima za ostale kupovine dobara i usluga iznosi, u 1998. godini, 45,85% odnosno 2,06% više nego u 1997. godini. Također, vidljivo je i međugodišnje smanjenje rashoda za skrb prognanika i izbjeglica od 25,11%, a čiji je udio u izdatcima za ostale kupovine dobara i usluga u promatranoj godini iznosio 6,23%.

Plaćanje kamata u 1998. godini veće je za oko 12,34% nego u prethodnoj godini, a gotovo je jednako raspodjeljeno između domaćih i stranih vjerovnika. Naime, u 1998. godini je plaćeno 917,3 milijuna kuna kamata domaćim, te 1 033,9 milijuna kuna kamata stranim vjerovnicima.

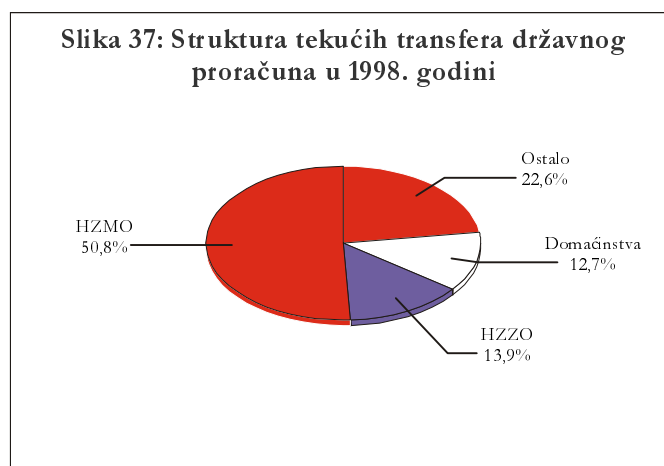
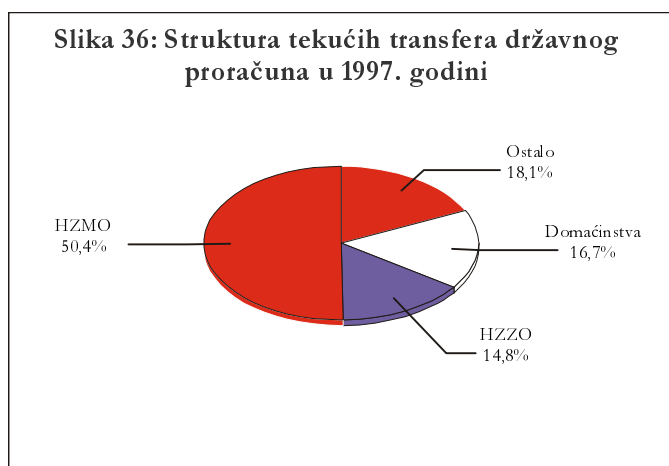

Izvršenje subvencija i tekućih transfera u 1998. godini za 35,67% je veće nego u 1997. godini. Za subvencije je u 1998. u usporedbi s 1997. godinom utrošeno 41,94% više sredstava. Najviše su subvencionirane "Hrvatske željeznice" s 1,6 milijardi kuna, zatim poljoprivreda sa 1 044,8 milijuna kuna ili za 83,3% više nego u 1997. godini, turizam sa 190 milijuna kuna, te restrukturiranje gospodarstva sa 208,7 milijuna kuna. Državni proračun je u 1998. godini subvencionirao Jadroliniju, Lošinjsku plovidbu, Rapsku plovidbu, Dunavski Lloyd, Mediteransku plovidbu, te luke Rijeka, Ploče i Vukovar.

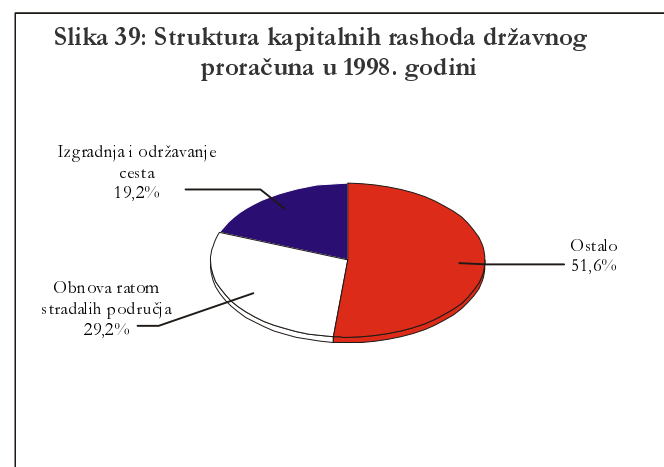
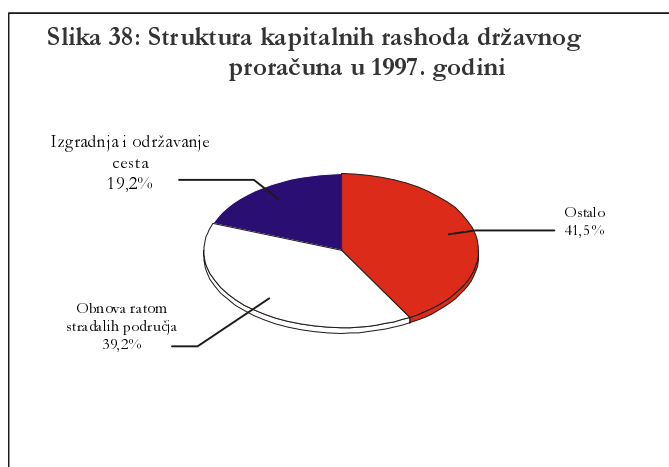
Tekući transferi u 1998. godini bilježe međugodišnji rast od 32,93%, a najvećim su dijelom bili usmjereni prema izvanproračunskim fondovima, koji su tijekom cijele godine stvarali veliki pritisak na rashode državnog proračuna. Struktura tekućih transfera prikazana je slikama 36 i 37. Transferi Zavodu za mirovinsko osiguranje u 1998. godini iznosili su 3 837,9 milijuna kuna, odnosno 46,25% više nego u 1997. godini. U odnosu na prvobitni proračun ovog izvanproračunskog fonda, transferirano je 1 467,6 milijuna kuna više, a u odnosu na rebalansom planirane transfere iznosi 566,1 milijuna kuna više. Najveći je međugodišnji porast od 99,5% zabilježen kod transfera HZZO-u. Zdravstvenom je osiguranju transferirano 1 561,03 milijuna kuna što uključuje i 593 milijuna kuna kapitalnih transfera. Ukupni tekući transferi HZZO-u iznosili su 972,8 milijuna kuna i bili 52,3 milijuna kuna veći od rebalansom predviđenog iznosa. Nakon što su u lipnju 1998. godine ukinuti doprinosi za dječji doplatk i vodnu naknadu, ova su se sredstva do kraja godine izdvajala iz državnog proračuna, u iznosima predviđenima rebalansom proračuna. Tako je 505,2 milijuna kuna izdvojeno za dječji doplatk, a 135 milijuna kuna je transferirano javnom poduzeću Hrvatske vode. Ukupni transfer iz državnog proračuna prema javnom poduzeću Hrvatske vode u 1998. godini iznosio je 318,4 milijuna kuna odnosno 3,41% više nego u 1997. godini. Transferi neprofitnim organizacijama u 1998. godini iznosili su 355,6 milijuna kuna ili 13% više nego u 1997. godini, a najvećim dijelom su se odnosili na subvencioniranje smještaja i prehrane učenika i studenata (180,7 milijuna kuna). Transferima prema stanovništvu u 1998.

godini dominira pomoć sudionicima Domovinskog rata u iznosu od 768,2 milijuna kuna, odnosno gotovo 86,39% ukupnog iznosa transfera stanovništvu.

4.2. KAPITALNI RASHODI

U odnosu na, rebalansom planirane rashode, izvršeno je 89,34% planiranih kapitalnih rashoda ili 35,13% više nego u 1997. godini. Najveći dio sredstava u iznosu od 1 200,9 milijuna kuna utrošen je na izgradnju i održavanje cesta, što je 29,62% više nego u 1997. godini. Iz državnog se proračuna u 1998. godini izdvojilo 875 milijuna kuna, dok se preostalih 325 milijuna kuna financiralo iz inozemnih kredita. Kapitalni izdatci u Republici Hrvatskoj u protekle tri godine iznosili su prosječno oko 5,7% službeno zabilježenog BDP-a, a što odražava značajne investicije države uzrokovane prije svega obnovom ratom razrušenih područja te

spomenutim izdatcima za izgradnju cestovne infrastrukture.

Izdatci za kapitalne transfere u 1998. godini 32,91% su veći nego u 1997. godini, te iznose 3 454,5 milijuna kuna. Gotovo jedna četvrtina ukupnih rashoda za kapitalne transfere u 1998. godini odnosila se na već spomenute kapitalne transfere Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (593 milijuna kuna) i "Hrvatskoj vodoprivredi" (172,9 milijuna kuna), a 38,04% su činili izdatci za obnovu.

4.3. NETO POSUDBE

Neto posudbe su tijekom 1998. godine uglavnom bile namijenjene obnovi vodoprivredne i komunalne infrastrukture, zatim infrastrukture Hrvatskih željeznica, te sanaciji Dubrovačke banke. Za sanaciju Dubrovačke banke utrošeno je u 1998. godini 601,9 milijuna kuna, a država je postala njenim 100% vlasnikom.

4.4. FUNKCIONALNA KLASIFIKACIJA DRŽAVNIH RASHODA

Funkcionalna klasifikacija pokazuje namjenu sredstava državnog proračuna, bez obzira na različite gospodarske osobine pojedinih rashoda kojima se zadovoljava ista namjena.

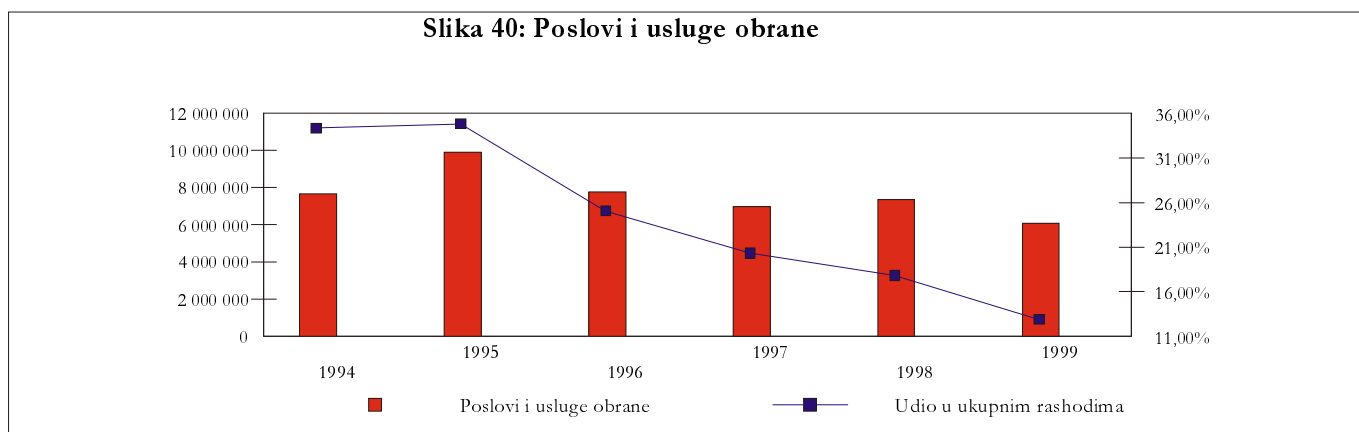
Funkcionalna klasifikacija stoga pokazuje ukupne troškove načinjene u jednoj godini za pružanje pojedinih kategorija javnih usluga.

Tabela 7: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji, udio u ukupnim rashodima

(u %)		Ostvarenje	Ostvarenje	Proračun
		1997	1998	1999
I.	Ukupni rashodi	100	100	100
1.	Opće javne usluge	6,35	8,17	7,88
2.	Poslovi i usluge obrane	20,32	17,81	12,88
3.	Poslovi javnog reda i sigurnosti	12,12	10,27	9,73
4.	Poslovi i usluge obrazovanja	11,78	11,28	12,56
5.	Poslovi i usluge zdravstva	0,54	1,97	1,76
6.	Socijalno osiguranje i zaštita	18,76	19,39	23,07
7.	Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	6,02	6,33	5,76
8.	Rekreacijski, kulturni i religijski poslovi i usluge	1,57	1,39	2,00
9.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	1,79	2,67	2,46
10.	Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	2,01	1,76	1,02
11.	Poslovi i usluge prometa i veza	9,98	9,84	11,65
12.	Ostali ekonomski poslovi i usluge	1,89	1,33	1,73
13.	Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	6,87	7,79	7,50

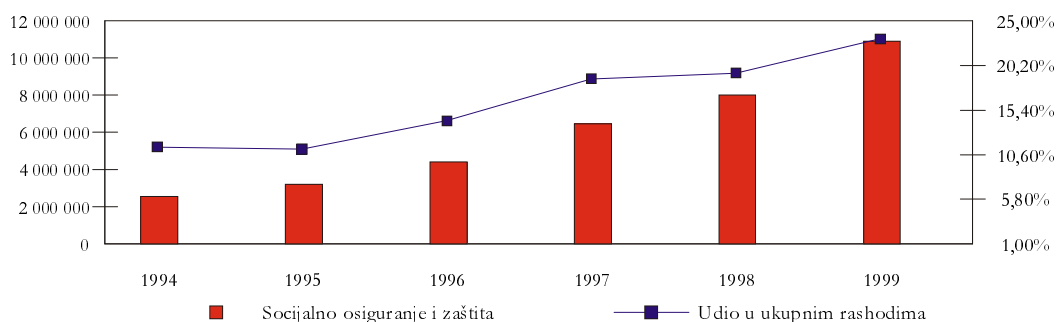
Izvor: Ministarstvo financija

Struktura ostvarenih rashoda državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji u 1998. godini prikazana je tabelom 7. Iako se za poslove obrane još uvijek troše značajna sredstva, njihovo značenje u ukupnim rashodima opada i ukazuje na promjenu strukture proračuna u smjeru civilnih potreba. Udio izdataka za obranu u ukupnim izdatcima je u 1998. godini iznosio 17,81% ukupnih izdataka dok je taj udio u 1995. godini iznosio čak 34,81%. Kada se izdatcima za obranu pridodaju i izdatci za očuvanje javnog reda i sigurnosti, tada njihov zajednički udio u ukupnim izdatcima pada s 47,08% u 1994. na 28,08% u 1998. godini. Opadajući trend u kretanju izdataka za obranu zorno prikazuje slika 40.

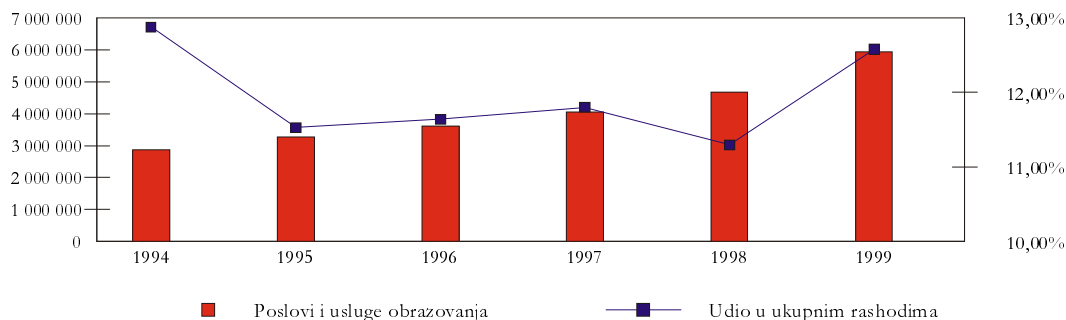
Izdatci za obranu još se uvijek nalaze na, u usporedbi s drugim zemljama, visokih 6% BDP-a, iako njihov udio u BDP-u također opada. Naime, u 1995. godini udio izdataka za obranu u BDP-u je iznosio 10,07%. S druge strane, razvijene zemlje OECD-a izdvajale su u razdoblju 1985. - 1995. godine prosječno 2% BDP-a za obranu. Ipak, ovu vrstu međunarodne usporedbe treba uzeti s rezervom, jer je Hrvatska mlada država koja tek stvara svoju vojnu silu i država koja graniči s politički vrlo nestabilnom regijom. Upravo zbog ovih razloga nije za očekivati da će izdatci za obranu brzo pasti na razinu koja danas postoji u drugim europskim zemljama, ali je za očekivati da će ova kategorija izdataka i u budućnosti imati opadajući trend.

Slika 41: Socijalno osiguranje i zaštita

Paralelno sa smanjivanjem značenja izdataka za obranu i javni red i sigurnost vrlo brzo rastu izdatci za poslove socijalnog osiguranja i zaštite koji su postali najznačajnija kategorija proračunskih rashoda. Ovakvo kretanje izdataka za socijalno osiguranje i zaštitu odraz je već opisanog porasta različitih oblika tekućih transfera i rječitio govori o pažnji koja se u državnom proračunu poklanja skrbi o najugroženijim kategorijama stanovništva. Kretanje izdataka za poslove socijalne zaštite i osiguranja prikazano je slikom 41.

Slika 42: Poslovi i usluge obrazovanja

Poslovi koji bi sasvim sigurno trebali brže dobivati na značenju jesu poslovi i usluge obrazovanja, a kojima je obuhvaćeno predškolsko i osnovno obrazovanje, te srednje i visokoškolsko obrazovanje. Udio ovih izdataka u BDP-u u prosjeku se zadnjih nekoliko godina kreće na razini od 3,4%, dok se u razvijenim zemljama OECD-a javni izdatci za školstvo kreću prosječno na razini od 5,5% BDP-a. Određeno poboljšanje u pravcu povećanja izdataka za poslove obrazovanja, koji se u suvremenim uvjetima više ne smatraju troškom već prvorazrednom investicijom u buduću rast i razvoj, opaža se u 1999. godini. Međutim, ukoliko se Hrvatska želi brže razvijati tada se i ovi izdatci moraju brže povećavati jer se jedino na taj način može osigurati buduću gospodarski prosperitet zemlje.

III. JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE U 1998. GODINI

1. OCJENA KREDITNE SPOSOBNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

Kreditnu sposobnost Republike Hrvatske ocijenile su četiri agencije za utvrđivanje kreditne sposobnosti i to: Moody's Investors Service, Standard & Poor's Corporation, Fitch IBCA i R&I. Pregled kreditnih ocjena prikazan je tabelom 1.

Agencije Moody's Investors Service, Standard & Poor's Corporation i Fitch IBCA prvi su puta ocjenjivale kreditnu sposobnost Republike Hrvatske početkom 1997. godine kada je Hrvatska ocijenjena investicijskom kreditnom ocjenom.

Krajem 1997. godine Republika Hrvatska je zatražila ocjenu kreditne sposobnosti i od japanske agencije R&I, od koje je također dobivena investicijska ocjena (BBB) koja je za jedan stupanj viša od ocjene prethodno spomenutih agencija.

Sve navedene agencije, uobičajeno svake godine vrše provjeru dodijeljenog kreditnog rejtinga, te je takva provjera u 1998. godini rezultirala potvrdom ocjene investicijske kreditne sposobnosti, dok je redovna ovogodišnja provjera kreditne sposobnosti u tijeku.

Moody's Investors Service je 24. veljače 1999. godine dodijelila Hrvatskoj ocjenu za dugoročno zaduživanje u domaćoj valuti (Baa1), koja je za dva stupnja veća od ocjene za dugoročno zaduživanje u stranoj valuti od iste agencije, a istovjetna kreditnim ocjenama agencija Standard & Poor's i Fitch IBCA za dugoročno zaduživanje u domaćoj valuti.

Tabela 1: Pregled kreditnih ocjena Republike Hrvatske

	Dugoročna ocjena Strana valuta	Dugoročna ocjena Domaća valuta	Kratkoročna ocjena Strana valuta
Mood's Investors Service	Baa3	Baa1	P-3
Standard & Poor's	BBB-	BBB+	A3
Fitch IBCA	BBB-	BBB+	A3
R & I	BBB		

Izvor: Ministarstvo financija

2. UNUTARNJI JAVNI DUG U 1998. GODINI

Detaljan opis kategorija unutarnjeg duga prikazan je u "Godišnjem izvješću Ministarstva financija 1994. - 1997.", te se ovdje samo detaljnije opisuju novonastale kategorije duga u 1998. godini. Potrebno je istaknuti da su gotovo sve kategorije unutarnjeg javnog duga vezane deviznom klauzulom na kretanje tečaja njemačke marke (odnosno eura), što znači da usporedba stanja krajem 1997. i krajem 1998. godine sadrži i učinak deprecijacije tečaja. Struktura unutarnjeg javnog duga prikazana je tabelom 2. Amortizacijski plan za unutarnji javni dug prikazan je tabelom 3, dok tabela 4 prikazuje stanje unutarnjeg duga koje rezultira iz amortizacijskog plana.

Nova kategorija unutarnjeg javnog duga nastala tijekom 1998. godine su obveznice koje je Državna agencija za sanaciju banaka izdala u procesu sanacije i restrukturiranja Dubrovačke banke Dubrovnik - DAB V (Dubrovačka banka)⁹.

Obveznice serije DAB V izdane su u iznosu od 1 001,5 milijuna kuna uz valutnu klauzulu (protuvrijednost u DEM po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 1997. godine) sa 6% kamata i rokom dospijeca od 10 godina. Ove su se obveznice trebale isplaćivati svakih 6 mjeseci i to 15. svibnja i 15. studenoga. Od ukupnog iznosa obveznica izdanih po Odluci, 534 milijuna bilo je namijenjeno pokriću gubitaka koji se nisu mogli otpisati na teret jamstvenog kapitala dok je preostali dio od 467,5 milijuna kuna namijenjen za potrebnu dokapitalizaciju banke.

⁹ Odluka o sanaciji i restrukturiranju Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik, Narodne novine br. 56/98.

Tabela 2: Unutarnji dug Republike Hrvatske (u 000 HRK)

Dug po osnovi*	31. prosinac 1997.	31. prosinac 1998.	Dospijeće:	Kamata:
Stara devizna štednja	7 093 300	6 424 805	2005	
Velike obveznice I	1 462 620	1 463 408	2011	
Velike obveznice II	744 170	746 047	2011	
Velike obveznice III	722 171	736 385	2012	
Velike obveznice IV	643 600	433 774	2000	1
Obveznice JDA	270 590	95 799	1999	1
Obveznice JDB	345 300	183 370	1999	
Obveznice za obnovu	19 320	22 818	2003	
Eurokunske obveznice	300 000	0	1998	1
Sanacija banaka - Serija I	1 084 600	1 064 173	2007	
Sanacija banaka - Serija II	297 380	300 681	2012	
Sanacija banaka - Serija III	756 310	747 327	2012	
Sanacija banaka - Serija IV	419 780	411 585	2012	
Sanacija banaka - Serija V		405 680	2008	
Srednjoročni i dugoročni dug	14 159 141	13 035 852		
Trezorski zapisi	449 600	565 800		
Ostali kratkoročni dug	0	0		
Kratkoročni dug	449 600	565 800		
Ukupni dug	14 608 741	13 601 652		

Izvor: Ministarstvo financija

*Detaljan opis pojedinih kategorija unutarnjeg duga prikazan je u "Godišnjem izvješću Ministarstva financija 1994. - 1997."

Tabla 3: Plan otplate unutarnjeg javnog duga (u milijunima HRK)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Otplata	2 259,79	2 057,47	1 676,94	1 550,87	1 579,70	1 610,45	1 643,32	1 643,32
Stara devizna štednja	1 005,08	1 005,08	1 005,08	1 005,08	1 005,08	1 005,08	1 005,08	1 005,08
Velike obveznice I	110,96	110,96	110,96	110,96	110,96	110,96	110,96	110,96
Velike obveznice II	34,55	36,14	39,71	42,57	45,63	48,92	52,45	52,45
Velike obveznice III	30,31	32,53	34,93	37,48	40,23	43,17	46,35	46,35
Velike obveznice IV	249,81	280,66	153,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obveznice JDA	191,58	95,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obveznice JDB	183,36	183,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sanacija banaka - Serija I	86,99	92,26	97,87	103,85	110,17	116,87	124,01	124,01
Sanacija banaka - Serija II	14,92	15,65	16,44	17,28	18,15	19,08	20,04	20,04
Sanacija banaka - Serija III	31,42	33,71	36,19	38,84	41,68	44,74	48,02	48,02
Sanacija banaka - Serija IV	20,81	21,86	22,97	24,13	25,36	26,64	28,00	28,00
Sanacija banaka - Serija Va	0,00	35,15	37,32	39,57	42,00	44,54	47,27	47,27
Sanacija banaka - Serija Vb	0,00	114,25	122,36	131,11	140,43	150,45	161,14	161,14
Eurokunske obveznice	300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otplata kamata	801,21	808,77	629,58	543,72	465,29	385,34	302,27	302,27
Stara devizna štednja	359,23	309,58	259,93	210,27	160,62	110,97	61,32	61,32
Velike obveznice II	55,32	52,83	50,17	47,30	44,24	40,96	37,43	37,43
Velike obveznice III	52,74	50,52	48,12	45,56	42,82	39,87	36,70	36,70
Velike obveznice IV	74,76	43,87	9,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obveznice JDA	60,92	30,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obveznice JDB	39,08	39,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sanacija banaka - Serija I	68,06	62,45	56,84	50,90	44,58	38,37	30,70	30,70
Sanacija banaka - Serija II	15,21	14,45	13,67	12,84	11,96	11,04	10,07	10,07
Sanacija banaka - Serija III	54,64	52,35	49,87	47,22	44,37	41,32	38,04	38,04
Sanacija banaka - Serija IV	21,25	20,19	19,09	17,92	16,70	15,42	14,07	14,07
Sanacija banaka - Serija Va**	0,00	23,82	21,65	19,41	17,02	14,44	11,71	11,71
Sanacija banaka - Serija Vb**	0,00	109,16	101,05	92,30	82,98	72,96	62,23	62,23
Eurokunske obveznice	37,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sveukupna otplata:	3 060,99	2 866,24	2 306,52	2 094,58	2 044,99	1 995,79	1 945,59	1 945,59

Izvor: Ministarstvo financija

* Obveznice za obnovu nisu uključene

** Obveznice za sanaciju banaka - serija Va, Vb izdane su Odlukom o sanaciji Dubrovačke banke (II) - vidi opis u tekstu

Tabela 4: Unutarnji dug, stanje na kraju godine (u milijunima HRK)

Stanje (na kraju godine)	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stara devizna štednja	6 424,81	5 523,72	4 518,64	3 513,56	2 508,48	1 503,40	498,32	
Velike obveznice I	1 463,41	1 331,54	1 220,58	1 109,62	998,66	887,70	776,73	
Velike obveznice II	746,05	719,71	680,00	637,43	591,80	542,88	490,43	
Velike obveznice III	736,39	704,19	669,26	631,78	591,54	548,37	502,02	
Velike obveznice IV	433,77	153,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Obveznice JDA	95,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Obveznice JDB	183,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Sanacija banaka I	1 064,17	971,91	874,04	770,19	660,02	543,15	419,15	
Sanacija banaka II	300,68	285,28	268,84	251,56	233,41	214,33	194,29	
Sanacija banaka III	747,33	729,67	693,48	654,64	612,96	568,22	520,20	
Sanacija banaka IV	411,59	398,46	375,49	351,36	326,00	299,36	271,36	
Sanacija banaka Va	405,68	370,53	333,21	293,64	251,64	207,10	159,83	
Sanacija banaka Vb	0,00	1 473,33	1 350,97	1 219,85	1 079,43	928,98	767,84	
Eurokunske obveznice	0,00							
UKUPNO	13 013,03	12 661,44	10 984,50	9 433,63	7 853,93	6 243,48	4 600,16	3 000,00

Izvor: Ministarstvo financija

* obveznice za obnovu nisu uključene

Kako je Agencija za sanaciju banaka preuzela obveze Dubrovačke banke prema HNB-u po kreditu za premošćivanje likvidnosti koji je HNB odobrila Dubrovačkoj banci 1998. godine, izvršen je prijevremeni iskup dijela izdanih obveznica tako da je stanje duga u lipnju 1998. godine smanjeno na 501,5 milijuna kuna. Nakon redovitog iskupa u studenom stanje duga po seriji DAB V je krajem 1998. godine iznosilo 405,68 milijuna kuna, kao što i pokazuje tabela 4.

Početkom 1999. godine donijeta je nova Odluka o sanaciji i restrukturiranju Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik (II)¹⁰ čijim donošenjem prestaju važiti odredbe Odluke o sanaciji i restrukturiranju Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik od 16. travnja 1998.

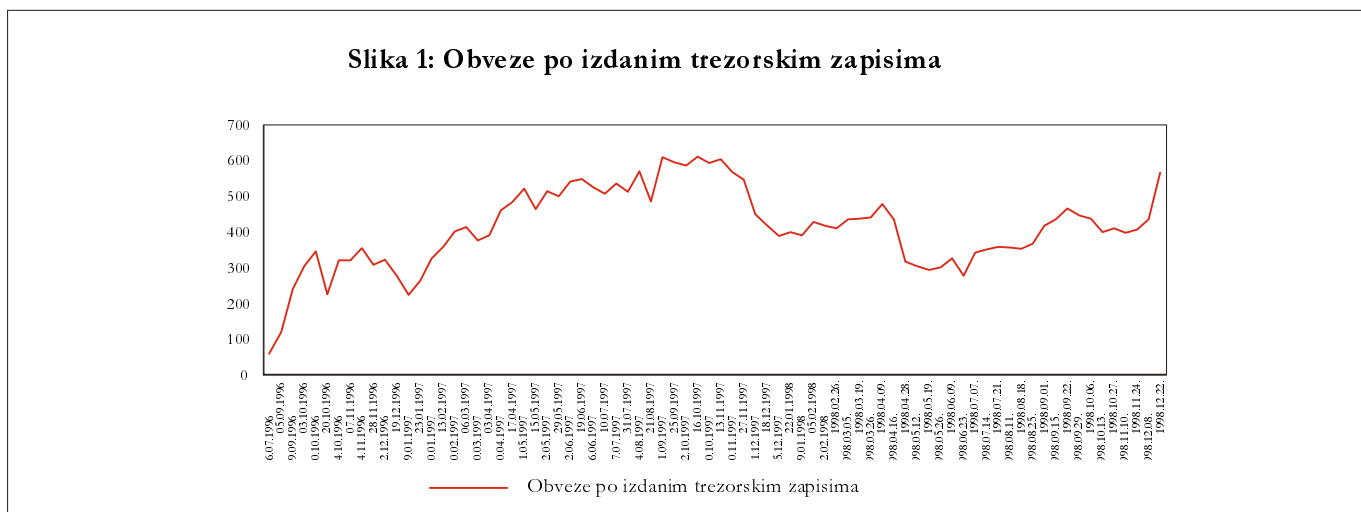
Temeljem Odluke o sanaciji Dubrovačke banke (II) izdane su obveznice u iznosu od 2 601,8 milijuna kuna koje obuhvaćaju iznos od 1 001,5 milijuna kuna, koliko su iznosile obveznice izdane po prvoj Odluci plus 1 415, 3 milijuna kuna za pokriće potencijalnih gubitaka koji se nisu mogli otpisati na teret jamstvenog kapitala plus 185 milijuna kuna za dokapitalizaciju banke.

Za neiskupljeni dio obveznica izdanih po Odluci o sanaciji Dubrovačke banke (I) izdane su obveznice DAB Va s valutnom klauzulom uz 6% kamata i rokom dospijea od 10 godina. Isplata anuiteta po seriji DAB Vb će se obavljati 15. svibnja i 15. studenog s tim da se prvim iskupom smatra 15. svibnja 1998. godine.

Izdane su također obveznice serije DAB Vb u iznosu od 1 600,3 milijuna kuna uz valutnu klauzulu (protuvrijednost u EURU po srednjem tečaju HNB na dan 28. siječnja 1999. godine). Obveznice DAB Vb izdane su uz kamatu od 7% i rokom dospijea od 10 godina. Anuiteti će se isplaćivati 15. svibnja i 15. studenog tako da prvi anuitet dospijeva 15. svibnja 1999. godine.

2.1. TREZORSKI ZAPISI

Trezorski zapisi su kratkoročne vrijednosnice Ministarstva financija. Trezorski zapisi se izdaju po jedinstvenoj prodajnoj cijeni koja se ostvari na aukciji, a planirani iznos izdanja utvrđuje Ministarstvo financija pozivom na aukciju. Prikupljene ponude rangiraju se u skladu s ponuđenom cijenom. Kada iznos ovako rangiranih ponuda dosegne planirani iznos izdanja, Ministarstvo financija utvrđuje jedinstvenu prodajnu cijenu u skladu s graničnom ponudom odnosno posljednjom rangiranom ponudom kojom se doseže planirani iznos izdanja. Ponude s nižom cijenom automatski se odbijaju.

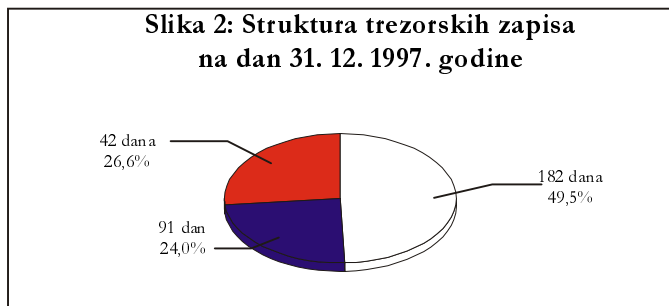

Tijekom 1988. godine održane su 33 aukcije trezorskih zapisa. Ukupan iznos izdanih trezorskih zapisa na dan 31. prosinca 1998. godine iznosio je 565,8 milijuna kuna, dok je krajem 1997. godine bilo 388,1 milijun kuna neiskupljenih zapisa. Kretanje obveza po trezorskim zapisima prikazano je slikom 1.

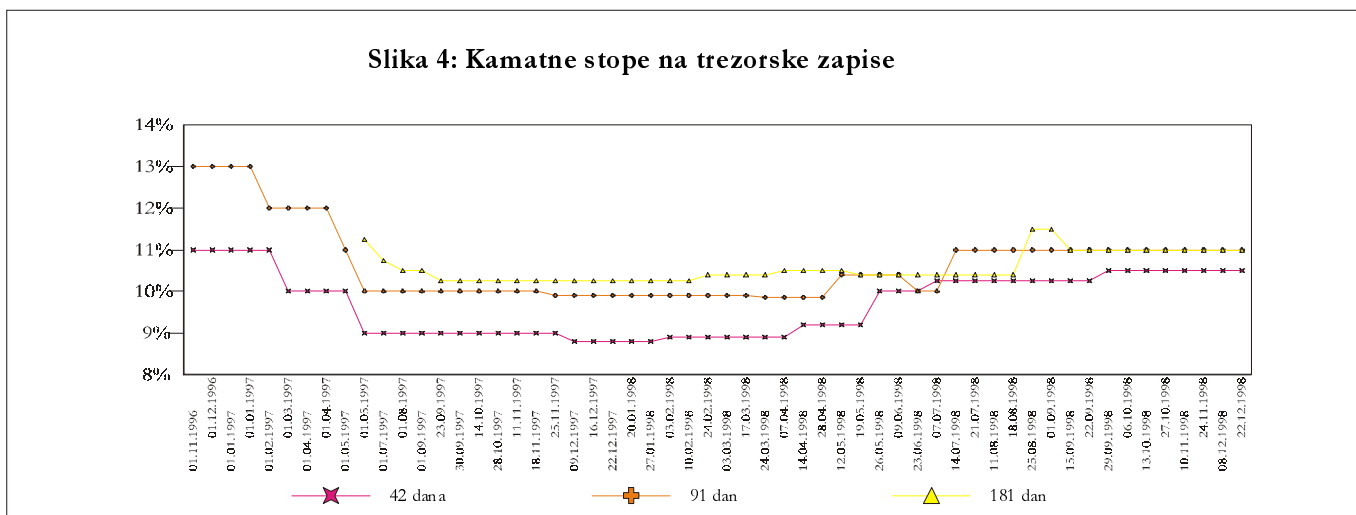
Slika 2 prikazuje strukturu izdanih zapisa prema ročnosti na dan 31. prosinca 1997., dok slika 3 prikazuje strukturu zapisa na dan 31. prosinca 1998. godine. Sasvim se jasno opaža da je tijekom 1998. godine došlo do

¹⁰ Odluka o sanaciji i restrukturiranju Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik (II), Narodne novine br. 11/99.

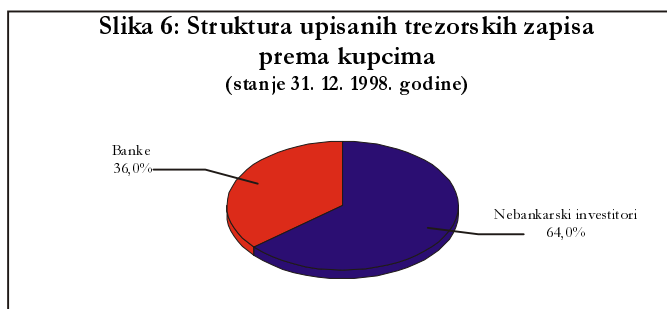
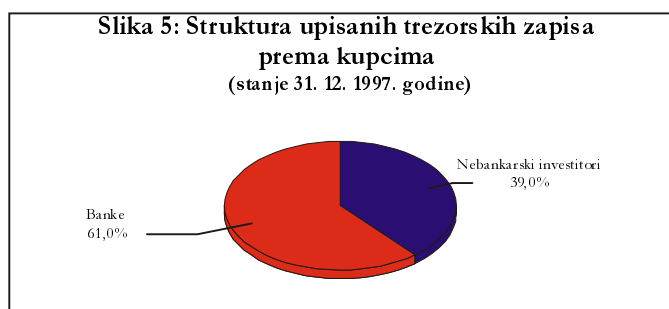
promjene ročne strukture u pravcu zapisa s kraćim rokom dospijea. Ovakva promjena ročne strukture logična je posljedica restriktivne politike koju je HNB, naročito u drugoj polovici godine, vodila prema bankama.

Nakon travnja počinje, također, porast kamatnih stopa. Na aukcijama održanim tijekom prva tri mjeseca 1998. godine zapisi s rokom dospijea od 42 dana izdani su uz kamatnu (diskontnu) stopu od 8,8% odnosno 8,9 %. Međutim, za istu kategoriju zapisa kamatna stopa je u travnju povećana na 9,2% da bi krajem godine dosegla 10,6%. Sličan trend, kao što pokazuje slika 4, zabilježile su i kamatne stope na zapise ostalih ročnosti.

Tijekom 1998. godine došlo je i do promjene strukture kupaca. Kao što pokazuju slike 5 i 6 u 1997. godini pretežiti kupci trezorskih zapisa su bile banke, što se u 1998. godini značajno promijenilo. Krajem 1998. godine najznačajniji kupci zapisa bili su, suprotno situaciji iz 1997. godine, iz nebankarskog sektora.

3. VANJSKI JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE

Prema podacima Hrvatske narodne banke, stanje vanjskog javnog duga iznosilo je na dan 31. prosinca 1998. godine 3 225,8 milijuna USD. Dugovi bivše SFRJ, koja je sporazumima s Londonskim i Pariškim klubom preuzela Republika Hrvatska, iznosili su krajem 1998. godine 1 836 milijuna HRK i činili 57% ukupnog vanjskog javnog duga.

Način i uvjeti preuzimanja dijela duga bivše SFRJ prema vjerovnicima članovima Pariškog i Londonskog kluba detaljno su opisani u "Godišnjem izvješću Ministarstva financija 1994. - 1997."

Pregled osobina obveznica koje je Republika Hrvatska samostalno izdala na međunarodnom tržištu kapitala do 31. prosinca 1998. godine prikazan je tabelom 5.

Tabela 5: Pregled osobina obveznica Republike Hrvatske

<p>Eurodolarske obveznice USD 300 milijuna - 5 godina, bullet - 7% kupon (80 bp iznad petogodišnjih trezorskih obveznica) Aranžman: Merrill Lynch i UBS Potpisano: veljača 1997. Kotacija: Luxembourg</p>	<p>Euro-ATS obveznice ATS 700 milijuna - 5 godina, bullet - 5,625% kupon Aranžman: Creditanstalt Kotacija: Beč</p>
<p>Euro-DM obveznice DEM 300 milijuna - 7 godina, bullet - 6,125% kupon (95 bp iznad petogodišnjih državnih obveznica) Aranžman: Credit Suisse i Deutsche Morgan Grenfell Potpisano: lipanj 1997. Kotacija: Frankfurt</p>	<p>Matador - ESP 15 milijardi - 6,5% kupon Aranžman: Banco de Santander Potpisano: ožujak 1998. Kotacija: Madrid</p>

Izvor: Ministarstvo financija

Pregled otplata kamata i glavnice po svim obveznicama (uključujući i zamjenske obveznice izdane za preuzete dugove prema Londonskom klubu) i kreditima komercijalnih banaka prikazan je tabelom 6. Tabela 6 sadrži i raspored otplata za obveznice denominirane u EURU koje je Hrvatska izdala u ožujku ove godine i koje stoga nisu uključene u tabelu stanja duga krajem 1998. godine.

Detaljan pregled stanja obveza prema službenim kreditorima dat je u sljedećem odjeljku.

3.1. OBVEZNICE REPUBLIKE HRVATSKE DENOMINIRANE U EURU

Republika Hrvatska je u ožujku 1999. godine izdala euro-obveznice denominirane u EURU, u iznosu od 300 milijuna EURA, s rokom dospeljeća 2006. godine uz godišnji kupon od 7,375% odnosno uz premiju od 3,75% iznad odgovarajućih sedmogodišnjih njemačkih obveznica.

Glavni koordinatori izdanja bili su Dresdner Klienwort Benson i Credit Suisse First Boston, a izdanje je pratio sindikat sačinjen od 14 banaka. Struktura investitora po zemljama prikazana je slikom 7.

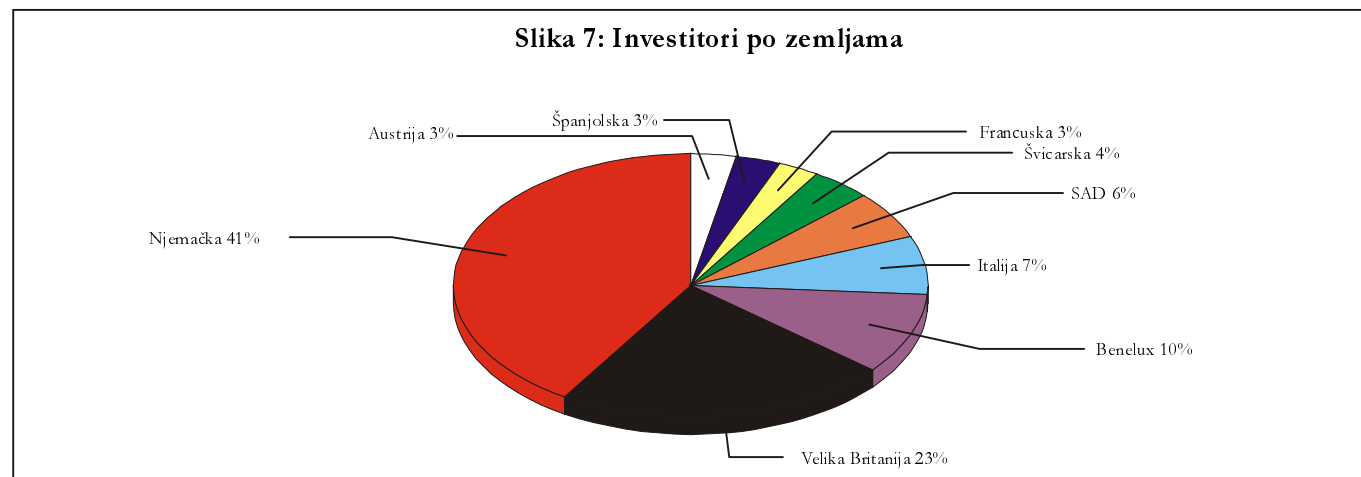

Tabela 6: Međunarodne obveznice i krediti izdani ili garantirani od strane Republike Hrvatske

	Valuta	Iznos izdanja	USD*	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
London Club Serija A	USD	857 796 000	857 796 000	0	0	0	77 981 455	77 981 455	77 981 455	77 981 455	77 981 455	77 981 455
- kupon: 6m LB+13/16				57 352 240	57 077 745	52 325 556	51 467 760	50 371 146	45 204 874	40 038 603	34 872 332	29 712 146
London Club Serija B	USD	604 426 000	604 426 000	33 777 040	23 777 040	23 777 040	47 554 080	71 331 120	71 331 120	83 219 640	83 219 640	83 219 640
- kupon: 6m LB+13/16				39 698 699	37 583 207	33 359 187	31 908 788	30 323 156	25 597 470	20 674 879	15 161 578	9 000 000
Eurokuna	HRK	300 000 000	48 019 208	0	47 204 695	0						
- kupon: 12,5%				5 689 172	5 900 587	0						
EuroUSD	USD	300 000 000	300 000 000	0	0	0	0	0	300 000 000	0		
- kupon: 7%				10 500 000	21 000 000	21 000 000	21 000 000	21 000 000	10 500 000	0		
EuroDM	DM	300 000 000	179 577 431	0	0	0	0	0	0	0	174 856 481	
- kupon: 6,125 %				0	10 709 959	10 709 959	10 709 959	10 709 959	10 709 959	10 709 959	10 709 959	
HBOR (državno jamstvo)	ATS	700 000 000	59 556 975	0	0	0	0	0	58 488 710			
- kupon: 5,625%				0	3 289 990	3 289 990	3 289 990	3 289 990	3 289 990	0		
Matador	ESP	15 000 000 000	103 659 151	0	0	0	0	103 659 151	0			
- kupon: 6,50%				0	0	6 737 845	6 737 845	6 737 845	0			
Dresdner Bank- zajam	USD	100 000 000	100 000 000	0	0	0	100 000 000					
- kupon: 6,0%						6 000 000	3 000 000					
Deutsche Bank - zajam	DEM	150 000 000	89 788 715	0	0	0	87 428 241					
- kupon: 3mLB+1%						3 594 394	2 888 351					
EURO bond	EURO	300 000 000	330 480 008	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- kupon: 7,375%							25 949 788	25 949 788	25 949 788	25 949 788	25 949 788	25 949 788
Ukupna otplata glavnice				33 777 040	70 981 735	23 777 040	312 963 776	252 971 726	507 801 285	161 201 095	336 057 576	161 201 095
- za Londonski klub				33 777 040	23 777 040	23 777 040	125 535 535	149 312 575	149 312 575	161 201 095	161 201 095	161 201 095
- za obveznice				0	47 204 695	0	0	103 659 151	358 488 710	0	174 856 481	0
- za kredite				0	0	0	187 428 241	0	0	0	0	0
Ukupna otplata kamate				113 240 111	135 561 488	137 016 931	156 952 481	148 381 884	121 252 081	97 373 229	86 693 657	65 312 146
- za Londonski klub				97 050 939	94 660 952	85 684 743	83 376 548	80 694 302	70 802 344	60 713 482	50 033 910	39 312 146
- za obveznice				16 189 172	40 900 536	41 737 794	67 687 582	67 687 582	50 449 737	36 659 747	36 659 747	25 949 788
- za kredite				0	0	9 594 394	5 888 351	0	0	0	0	0

Izvor: Ministarstvo financija

* po srednjem tečaju HNB-a, krajem prosinca osim za EURO obveznice gdje je primijenjen tečaj s kraja veljače

3.2. NOVI ZAJMOVI UGOVORENI S MEĐUNARODNOM BANKOM ZA OBNOVU I RAZVOJ U 1998. GODINI

Tijekom 1998. godine s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj ugovorena su dva nova zajma u ukupnoj svoti od 139 000 000 DEM:

- Zajam u iznosu od 74 000 000,00 DEM sklopila je Republika Hrvatska 8. rujna 1998. godine, u svojstvu zajmoprimca, za financiranje Projekta obnove dijela područja u sastavu Osiječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije¹¹. Područja na koje se odnosi zajam obuhvaćaju istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srijem.
- Zajam u iznosu od 65 000 000,00 DEM sklopila je Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) 25. rujna 1998. godine, uz jamstvo Republike Hrvatske, za financiranje Programa investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša¹².

Navedeni novi zajmovi ugovoreni su uz standardne financijske uvjete koje IBRD¹³ propisuje za zemlje IV skupine (u koju je svrstana i Republika Hrvatska). Financijski uvjeti IBRD-a za zemlje IV skupine su: trajanje zajma 15 godina, poček 5 godina, kamatna stopa LIBOR na šestomjesečne pologe u njemačkim markama uvećana za kamatnu maržu od 0,50% te nakanda na neiskorištena sredstva od 0,75% godišnje¹⁴. Tijekom 1998. godine nije bilo povlačenja sredstava po osnovi dvaju spomenutih novih zajmova radi toga što ti zajmovi nisu postali efektivni u 1998. godini.

Potrebno je istaknuti da je IBRD Projekt obnove na područjima županija Osiječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske podržala ne samo zajmom već i darovnicom. Naime, početkom 1998. godine Republika Hrvatska je, radi značaja projekta i hitnosti ulaganja, zatražila i ishodila od IBRD-a darovnicu (bespovratna sredstva) od 200 000,00 USD. Ta su sredstva utrošena za financiranje konzultanta čiji je zadatak bio iznalaženje optimalnih rješenja pri izradi projekta (posebice u dijelu sustava zaštite od poplava), što je značajno doprinjelo ubrzanju svih pripremnih poslova vezanih uz sam zajam. Prihvaćanje Projekta uslijedilo je u lipnju, ugovori su potpisani u rujnu 1998. godine, a zajam je postao efektivan početkom 1999. godine¹⁵.

Sredstva zajma za financiranje projekta obnove (74 milijuna DEM) namijenjena su:

- obnovi vodoopskrbne infrastrukture s ciljem da se smanji rizik od poplava, omogućiti povećanje poljoprivredne proizvodnje i obnova lokalnog gospodarstva
- zaštiti Parka prirode Kopački rit i
- razminiranju.

Provedba Projekta obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema povjerena je Hrvatskim vodama (koje su s IBRD-om i potpisale Ugovor o projektu) uz suradnju s Državnom upravom za zaštitu okoliša, Hrvatskom agencijom za razminiranje i Ministarstvom unutarnjih poslova. Potpuno dovršenje radova na projektu očekuje se najkasnije do 31. prosinca 2002. godine, s tim da je za povlačenje sredstava zajma utvrđen rok od 6 godina - posljednji rok za povlačenje sredstava je 30. lipanj 2003. godine.

Republika Hrvatska sklopila je s IBRD-om 25. rujna 1998. godine Ugovor o jamstvu za zajam od 65 milijuna DEM za financiranje Programa investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša. Postupak potvrđivanja ugovora uslijedio je početkom 1999. godine¹⁶.

¹¹Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt obnove dijela područja (istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema) u sastavu Osiječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 15/1998).

¹² Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu Republike Hrvatske za "Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša" između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 2/1999).

¹³ Sukladno politici IBRD-a da zajmoprimcima dodjeljuje zajmove uz uvjete vezane na ekonomsku snagu zemalja-članica, Republika Hrvatska svrstana je u IV skupinu zemalja koja obuhvaća zemlje članice u kojima se GNP per capita ostvaruje na razini od 3 036 do 5 295 USD.

¹⁴ Tijekom fiskalne 1998. godine IBRD je primjenjivala stopu nakande na neiskorištena sredstva zajma od 0,25% godišnje (prema odluci Izvršnih direktora banke o smanjenju ugovorene nakande od 0,75% godišnje za 0,5%) te obračunavala oprost kamata po stopi od 0,25%. U razdoblju od 15. listopada 1998. do 14. travnja 1999. primjenjivat će se ista stopa nakande od 0,25%, unatoč ugovorene stope od 0,75%, međutim stopa oprosta kamata (Interest Waiver Rate) je smanjena za 0,20%, odnosno primjenjivat će se stopa od 0,05%.

¹⁵ Zajam je, nakon stupanja na snagu Zakona o potvrđivanju ugovora o zajmu (24. studenog 1998.) i ispunjenja drugih pravnih uvjeta, postao efektivan od 6. siječnja 1999. godine.

¹⁶ Zakon o potvrđivanju Ugovora o jamstvu Republike Hrvatske za "Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša" između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 2/1999).

Potrebno je napomenuti da Projekt investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša IBRD sufinancira zajedno s EBRD-om¹⁷, a cilj Projekta je ekološka sanacija Kaštelanskog zaljeva. Projektom se rješava problem izlivanja otpadnih voda i onečišćenje mora na području Kaštelanskog i Trogirskog zaljeva te Splitskog i Bračkog kanala, sukladno ekološkim standardima Republike Hrvatske i EU, povećava se pouzdana i sigurna opskrba pitkom vodom te unaprijeđuje operativno i financijsko poslovanje i upravljanje komunalnog poduzeća Vodovod i kanalizacija Split. Provedba projekta povjerena je Agenciji EKO Kaštelanski zaljev te poduzećima KP Vodovod i Kanalizacija Split uz suradnju s Hrvatskim vodama, koje su zadužene za nadzor. Sredstva zajma koristit će putem HBOR-a gradovi Split, Solin, Kaštela i Trogir, te KP Vodovod i Kanalizacija Split.

Republika Hrvatska, temeljem Ugovora o jamstvu, jamči za redovito i točno podmirivanje obveza zajmoprimca (HBOR-a) te se obvezuje osigurati bespovratna sredstva za financiranje projekta u iznosu ne manjem od 100,3 milijuna DEM i to iz državnog proračuna (kunsku protuvrijednost 75,84 milijuna DEM u razdoblju od 1999. do 2002.) i putem uloga Hrvatskih voda (kunsku protuvrijednost od 24,48 milijuna DEM).

3.2.1. Tijek pregovora o sklapanju drugih novih zajmova u 1998. godini

Nakon dvije godine intenzivnih pregovora i priprema¹⁸, u studenom 1998. godine završeni su pregovori s IBRD-om o zajmu za financiranje Projekta modernizacije i restrukturiranja željeznica. Zajam je ugovoren u iznosu od 85,4 milijuna EURA. Prethodno su usuglašeni tekstovi ugovora o projektu i plan provedbe projekta kojim se predviđa dovršenje projekta do 31. prosinca 2002. Potporu Projektu pružila je i EBRD zajmom od 35 milijuna USD (sklopljenim 8. prosinca 1998.) namijenjenih obnovi i modernizaciji dizel i električnih lokomotiva.

Tijekom prosinca 1998. nastavljena je suradnja s IBRD-om u svezi pripreme ugovora i drugih dokumenata za potpisivanje, te je dogovoreno da će se svi poslovi završiti tijekom siječnja 1999. godine¹⁹. Vlada Republike Hrvatske prihvatila je Plan privatizacije djelatnosti izvan osnovne djelatnosti Hrvatskih željeznica i suglasila se s tekstom Pisma o razvojnoj politici. U Pismu o razvojnoj politici koje je upućeno IBRD-u izlažu se politika i mjere Vlade Republike Hrvatske te pruža potpora cjelokupnom Programu modernizacije i restrukturiranja Hrvatskih željeznica. Program obuhvaća: prioritetne investicije, smanjenje broja zaposlenih, reformu regulatornog sustava, usavršavanje upravljanja i ekonomsko i financijsko restrukturiranje s ciljem poboljšanja financijskog položaja HŽ, a sve to u cilju transformacije HŽ-a u komercijalno održivu tvrtku.

U 1998. godini započele su pripreme projekata reformi mirovinskog i zdravstvenog sustava, strukturnog prilagođavanja javnog sektora, modernizacije hrvatskog sudstva, obnove kulturne baštine u Kaštelanskom zaljevu, tehnička pomoć II, poticanje malog gospodarstva i dr., koji će se financirati zajmovima IBRD-a u 1999. i narednim godinama.

3.2.2. Stanje duga prema IBRD-u

U razdoblju od 1994. do 1998. godine Republika Hrvatska je, kao izravni dužnik, ugovorila s IBRD-om deset dugoročnih zajmova za financiranje različitih programa i projekata. U istom su razdoblju dva zajma sklopile hrvatske banke uz državna jamstva²⁰. Kao što je već detaljno objašnjeno u “Godišnjem izvješću Ministarstva

¹⁷ Europska banka za obnovu i razvitak (EBRD) iz Londona podržala je projekt sanacije Kaštelanskog zaljeva sa 74,64 milijuna DEM još 1996. godine u okviru zajma od ukupno 105 milijuna DEM odobrenog HBOR-u, uz jamstvo Republike Hrvatske, za “Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša” (pogledaj: Zakon o potvrđivanju Sporazuma o jamstvu Republike Hrvatske za Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša, između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj (“Narodne novine-Međunarodni ugovori”, br 4/1997).

¹⁸ Pripreme su započele još 1995. godine, kada je Republika Hrvatske od IBRD-a dobila darovnicu u iznosu od 58,8 milijuna JPY za Projekt restrukturiranja Hrvatskih željeznica.

¹⁹ Ugovor o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke te Ugovor o projektu između Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Hrvatske željeznice potpisan je 20. siječnja 1999. godine. Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za projekt osuvremenjavanja i restrukturiranje željeznica objavljen je u “Narodnim novinama - Međunarodnim ugovorima”, br. 4/1999).

²⁰ Za financiranje Projekta oporavka investicija dodijeljeno je ukupno 52 milijuna DEM četirima bankama (Varaždinskoj banci d.d. 13,9 milijuna DEM, Dalmatinskoj banci d.d. 15,6 milijuna DEM, Slavonskoj banci d.d. 17,3 milijuna DEM i Alpe Jadran banci d.d. 5,2 milijuna DEM, koje su zajmove sklopile uz jamstvo Republike Hrvatske. HBOR je sklopio zajam br.: 43520-HR od 65 milijuna DEM za Program financiranja lokalne infrastrukture i zaštite okoliša.

financija 1994. - 1997.” Hrvatska je nakon ućlanjenja u IBRD preuzela i dio dugova bivše SFRJ od kojih je zajam za Projekt vodoopskrbe u Istri, po kojem se još uvijek povlaće sredstva, Hrvatska pružela u svojstvu dužnika²¹. Pregled svih navedenih kategorija zajmova i stanje duga na dan 31. prosinca 1998. godine prikazan je tabelom 8. Ukupna vrijednost svih zajmova koje je Republika Hrvatska preuzela ili ugovorila s IBRD bilo u svojstvu dužnika bilo u svojstvu jamca je 447,86 milijuna USD i 516,1 milijuna DEM odnosno sveukupno 756,9 milijuna USD. Stanje duga prema IBRD-u po svim navedenim zajmovima iznosilo je 31. prosinca 1998. godine 244,83 milijuna USD i 156,3 milijuna DEM odnosno 338,38 milijuna USD.

U razdoblju od 1995. do 1998. godine sveukupno je iskorišteno 243,13 milijuna USD (71,51% od ukupno ugovorenog iznosa zajmova u USD) i 156,28 milijuna DEM (30,28% od ukupno ugovorenih zajmova u DEM). Tijekom fiskalne 1998. godine sveukupno je utrošeno 18,21 milijuna USD i 61,31 milijuna DEM iz sredstava IBRD zajmova (javnih i javno zajamćenih) za provedbu ugovorenih projekata i programa. Sredstva su korištena sukladno ugovorenim rokovima korištenja, dinamici radova na projektima i mogućnostima financiranja iz domaćih izvora.

Ukupno stanje nepovućenih sredstava iznosi 96,86 milijuna USD (28,49% iznosa zajmova ugovorenih u dolarima) i 359,81 milijuna DEM (69,72% iznosa zajmova ugovorenih u njemaćkim markama). Na nepovućena sredstva plaća se naknada čija je visina određena odredbama IBRD-a. Nepovućena sredstva koristit će se za financiranje programa i projekata prema ugovorenim rokovima, odnosno u razdoblju od 1999. do 2006. godine.

Sve dospjele obveze prema IBRD-u po nasljeđenim i po novim zajmovima plaćene su uredno i na vrijeme. Iz sredstava Državnog proraćuna izravno su plaćene obveze po osnovi osam javnih zajmova što se uglavnom odnosilo na kamate i naknade za neiskorištena sredstva, jer je samo po zajmu za Projekt hitne obnove dospjela i prva glavnica. Obveze po zajmu za Projekt u zdravstvu otplatio je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Dospjele kamate i naknade po zajmu za Projekt oporavka investicija, dobiven uz jamstvo Republike Hrvatske, podmirile su poslovne banke - zajmoprimci.

Kamate na zajmove u njemaćkim markama plaćene su po godišnjoj stopi od 3,90% do 4,03%, dok je za zajmove u amerićkim dolarima plaćena kamata po stopama od 5,86% i 5,97% za jednovalutne zajmove (single currency loans), a za zajmove u skupini valuta (pulu) 6,54% i 6,36%. Visina primjenjenih kamatnih stopa uključuje i maržu od 0,5%. Naknade na neiskorištene glavnice zajmova obraćunate su i naplaćene po stopi od 0,25% godišnje.

Zahvaljujući urednom i pravovremenom plaćanju dospjelih obveza i poštivanju IBRD-ovih strogih pravila financijske discipline, u razdoblju od 1. srpnja 1997. do 30. lipnja 1998. (fiskalna godina IBRD-a) ostvarene su uštede temeljem oprosta kamata na zajmove čiji je korisnik Republika Hrvatska (državni proraćun) u ukupnom iznosu od 528 638,18 USD²².

Tijekom 1998. godine u cijelosti je otplaćen preostali dug po dvama nasljeđenim zajmovima (po zajmu br: 1066-0HR za izgradnju vodovoda u Dubrovniku i po zajmu br.: 2338-2HR za izgradnju 380 KV mreže) tako da je ostalo još šest nasljeđenih zajmova, preuzetih uz jamstvo Republike Hrvatske, po osnovi kojih ukupan dug na dan 31. prosinca 1998. iznosi 18,84 milijuna USD.

Nasljeđeni zajmovi (osim zajma za modernizaciju željeznice na koji se primjenjuje fiksna kamatna stopa od 7,25% i zajma za vodovod u Dubrovniku, koji se otplaćivao uz fiksnu kamatnu stopu od 8% godišnje) u 1998. godini otplaćivani su primjenom promjenjive kamatne stope (VLR) od 6,54% u prvom polugodištu te 6,36% u drugom polugodištu.

²¹ Ućlanjenjem u IBRD Hrvatska je preuzela 7,6% neotplaćenih dugova bivše SFRJ prema IBRD-u odnosno 16 zajmova u svojstvu jamca i jedan zajam (za projekt vodoopskrbe u Istri) u svojstvu dužnika. Do kraja 1998. godine u potpunosti je otplaćeno 11 preuzetih zajmova.

²² IBRD odobrava smanjenu kamatu samo onim dužnicima koji pravovremeno i toćno ispunjavaju svoje obveze (najkasnije u roku od 30 kalendarskih dana nakon dana dospjeća duga na naplatu). Tijekom fiskalne 1998. godine IBRD je odobravao oprost kamata (interest partial waiver) od 0,25% godišnje.

Iz Državnog proračuna u 1998. godini plaćene su obveze po osnovi četiri naslijeđena zajma korištena za financiranje željeznice, cesta i vodovoda za što su sredstva bila predviđena u Državnom proračunu²³. Pored toga, iz državnog proračuna su na temelju jamstva Republike Hrvatske plaćene dospjele obveze u slučaju kada krajnji korisnici zbog nelikvidnosti nisu mogli na vrijeme izvršiti plaćanja (na primjer: Varaždinka d.d., Varaždin i Javno poduzeće “Vodovod Dubrovnik”).

²³ Državni proračun Republike Hrvatske za 1998. godinu i Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1998. godinu (“Narodne novine”, br. 141/1997).

Tabela 7: Pregled zajmova IBRD-a

Red. br.	Naziv projekta	Datum zaključenja	Valuta	Ugovoreni iznos	Stanje duga 31. 12. 1997.	Stanje duga 31. 12. 1998.	Neiskorišteno	Rok korištenja	Datum dospijea ot glavnice	
									Prvo	Zac
I. Javni zajmovi										
1	Projekt hitne obnove	27. 06. 1994.	000 USD	128 000,00	119 696,75	123 257,04	4 742,96	31. 12. 1999.	15. 12. 1998.	15. 06. 2000.
2	Projekt u zdravstvu	8. 03. 1995.	000 USD	40 000,00	30 208,89	36 156,19	3 843,81	31. 12. 1999.	15. 06. 2000.	15. 12. 1999.
3	Projekt u sektoru cesta	27. 04. 1995.	000 USD	80 000,00	58 722,96	58 722,96	21 277,04	31. 12. 2000.	15. 12. 1999.	16. 06. 2000.
4	Projekt razvoja tržišta kapitala	23. 04. 1996.	000 DEM	14 200,00	3 969,27	11 926,25	2 273,75	30. 06. 1999.	15. 10. 2001.	15. 04. 2001.
5	Projekt podrške privatnom sektoru u poljoprivredi	23. 04. 1996.	000 USD	17 000,00	1 454,34	3 829,99	13 170,01	30. 06. 2001.	01. 03. 2001.	1. 09. 2001.
6	Projekt tehničke pomoći	23. 04. 1996.	000 USD	5 000,00	2 803,97	3 164,63	1 835,37	30. 06. 1999.	15. 10. 2001.	15. 04. 2001.
7	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje	04. 12. 1996.	000 DEM	150 900,00	11 000,00	62 128,84	88 771,16	30. 06. 2000.	15. 07. 2002.	15. 01. 2002.
8	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma	31. 01. 1997.	000 USD	42 000,00	0,00	853,49	41 146,51	30. 06. 2002.	15. 06. 2002.	15. 12. 2002.
9	Projekt prilagodbe financijskog sektora i poduzeća	4. 06. 1997.	000 DEM	160 000,00	80 000,00	80 000,00	80 000,00	30. 06. 1999.	15. 12. 2002.	15. 06. 2002.
10	Projekt obnove istočne Slavonije i zapadnog Srijema	08. 09. 1998.	000 DEM	74 000,00	0,00	0,00	74 000,00	30. 06. 2003.	15. 01. 2004.	15. 07. 2004.
UKUPNO I:				000 USD	312 000,00	212 886,90	225 984,30	86 015,70		
				000 DEM	399 100,00	94 969,27	154 055,09	245 044,91		
II. Zajmovi uz jamstvo RH										
1	Projekt oporavka investicija	04. 12. 1997.	000 DEM	52 000,00	0,00	2 230,00	49 770,00	31. 12. 2001.	15. 03. 2003.	15. 09. 2003.
2	Program financiranja lokalne infrastrukture i zaštita okoliša	25. 09. 1998.	000 DEM	65 000,00	0,00	0,00	65 000,00	30. 06. 2006.	15. 11. 2003.	15. 05. 2003.
UKUPNO II:				000 DEM	117 000,00	0,00	2 230,00	114 770,00		
III. Preuzeti zajmovi										
1	Modernizacija željeznica	10. 07. 1974.	000 USD	12 274,62	3 367,29	1 158,94	0,00	-	-	01. 04. 1974.
2	Izgradnja vodovoda u Dubrovniku	24. 12. 1974.	000 USD	6 000,00	545,32	1 158,94	0,00	-	-	15. 10. 1974.
3	Izgradnja 380 KV mreže	5. 10. 1983.	000 USD	18 900,00	8,47	0,00	0,00	-	-	1. 03. 1983.
4	Istraživanje nafte i plina	13. 12. 1985.	000 USD	55 000,00	11 382,08	6 845,28	0,00	-	-	1. 05. 1985.
5	Izgradnja cesta	27. 02. 1987.	000 USD	33 378,00	9 748,00	6 968,00	0,00	-	-	1. 04. 1987.
6	Drugi sektorski zajam za ceste	30. 09. 1988.	000 USD	5 900,00	2 437,10	1 952,04	0,00	-	-	15. 09. 1988.
7	Zaštita okoliša i ušteda energije	30. 09. 1988.	000 USD	1 303,49	570,27	407,34	0,00	-	-	15. 02. 1988.
8	Projekt vodoopskrbe u Istri	01. 02. 1990.	000 USD	28 000,00	2 231,94	1 509,48	26 490,52	30. 06. 2006.	-	15. 04. 1990.
UKUPNO III:				000 USD	135 856,10	12 031,90	18 841,08	26 490,52		
SVEUKUPNO (I+II+III)				000 USD	447 856,10	224 918,80	244 825,39	112 506,22		
				000 DEM	516 100,00	94 969,27	156 285,09	359 814,91		
SVEUKUPNO*				000 USD		277 864,17	338 377,64			

Izvor: Ministarstvo financija

* prema srednjem tečaju HNB u prosincu 1998.

3.2.3. Povlačenje sredstava tijekom 1998. godine

Tijekom 1998. godine 18,22 milijuna dolara iz zajmova odobrenih u dolarima te 61,32 milijuna DEM iz zajmova odobrenih u njemačkim markama. Ova su sredstva korištena za financiranje projekata obnove te ostalih projekata.

U razdoblju od 1994. do 1998. godine, ugovoreno je (zajedno s novim zajmom za obnovu vodoprivredne infrastrukture u istočnoj Slavoniji od 74 milijuna DEM) sveukupno šest javnih zajmova za financiranje obnove i to: četiri zajma u američkim dolarima u iznosu od 290 milijuna USD i dva zajma u njemačkim markama u iznosu od 224,9 milijuna DEM - sveukupno 424,6 milijuna USD.

Prema podacima sa zaključno 31. prosincem 1998., za provedbu projekata obnove u razdoblju od 1994. do 1998. godine utrošeno je:

- 222,03 milijuna USD ili 76,56% sredstava odobrenih po zajmovima u USD te je još neiskorišteno 67,97 milijuna USD
- 62,13 milijuna DEM, odnosno 41,17% od 150,9 milijuna DEM zajmova namijenjenih obnovi prometa i razminiranju. Za ove je namjene iz zajmova IBRD-a preostalo utrošiti još 88,77 milijuna DEM ili 58,83% sredstava zajmova namijenjenih obnovi prometa i razminiranju. Po zajmu za obnovu vodoprivrede u istočnoj Slavoniji (75 milijuna DEM) odobrenom u 1998. godini nije bilo povlačenja.

Prethodno navedeni podaci o korištenju zajmova uključuju i korištenja tijekom 1998. godine. Ukoliko, međutim, promotrimo korištenja samo tijekom 1998. godine tada vidimo da je tijekom 1998. godine iskorišteno:

- 13,4 milijuna USD ili svega 6% ukupno iskorištenih sredstava po dolarskim zajmovima za obnovu. Ovih 13,6 milijuna upotrebjeno je za projekte hitne obnove (6,6 milijuna USD), za obnovu zdravstva (5,94 milijuna USD) i u obnovu i zaštitu obalnih šuma (0,85 milijuna USD)
- 51,12 milijuna DEM ili 82,3% ukupno iskorištenih sredstava iz zajmova odobrenih u njemačkim markama što je korišteno za obnovu prometnica i razminiranje.

Osim povlačenja sredstava za projekte obnove, u 1998. godini iskorišteno je 7,95 milijuna DEM za financiranje Projekta razvoja tržišta kapitala, 2,37 milijuna USD za razvitak poljoprivrede, 2,07 milijuna USD za izgradnju vodoopskrbnog sustava u Istri, 2,23 milijuna DEM za investicijske projekte privatnih tvrtki što je realizirano kroz plasmane poslovnih banaka.

3.2.4. Darovnice

U razdoblju od 1995. do 1998. za pripremu i provedbu projekata ugovorena su korištenja sveukupno četrnaest (14) darovnica dobivenih putem IBRD-a. Pregled dobivenih darovnica prikazan je tabelom 8.

Tabela 8: Pregled darovnica IBRD-a

R. br.	Godina odobrenja	Namjena darovnice	Valuta	Iznos	Iskorišteno	Neiskorišteno
1.	1995.	Priprema zakona o nabavi	USD	148 000,00	148 000,00	0,00
2.	1995.	Potporna privatnim poljoprivrednim gospodarstvima	JPY	56 600 000,00	56 600 000,00	0,00
3.	1995.	Obnova i zaštita obalnih šuma	JPY	21 200 000,00	21 100 710,00	99 290,00
4.	1995.	Prilagodba javnog sektora-PSAL	JPY	75 600 000,00	75 600 000,00	0,00
5.	1995.	Struktura prilagodba poljoprivrede	JPY	29 400 000,00	5 303 709,00	24 096 291,00
6.	1995.	Restrukturiranje Hrvatskih željeznica	JPY	58 800 000,00	58 800 000,00	0,00
7.	1996.	Ulaganje u infrastrukturu gradskog okoliša	USD	500 000,00	499 563,60	436,40
8.	1996.	Obnova prometne infrastrukture Grada Zagreba	USD	800 000,00	636 000,00	164 000,00
9.	1997.	Strategija biološke raznolikosti	USD	102 000,00	102 000,00	0,00
10.	1997.	Razvoj privatnog sektora	USD	398 000,00	115 000,00	283 000,00
11.	1997.	Upravljanje javnim financijama	USD	314 000,00	210 153,71	103 846,29
12.	1998.	Zaštita od poplava u istočnoj Slavoniji	USD	200 000,00	200 000,00	0,00
13.	1998.	Modernizacija zdravstva	USD	418 260,00	140 000,00	278 260,00
14.	1998.	Zaštita od poplava u porječju toka rijeke Save	USD	476 150,00	0,00	476 150,00
Ukupno:			USD	3 356 410,00	2 050 717,31	1 305 692,69
			JPY	241 600 000,00	217 404 419,00	24 195 581,00

Izvor: Ministarstvo financija

Dobiveno je:

- devet darovnica u američkim dolarima u sveukupnom iznosu od 3,35 milijuna USD, od čega je do 31. prosinca 1998. iskorišteno preko 2 milijuna USD i
- pet darovnica u japanskim jenima u sveukupnom iznosu od 241,6 milijuna JPY, od čega je iskorišteno preko 217 milijuna JPY.

Tijekom 1998. godine dobivene su tri darovnice u ukupnom iznosu od 1 094 410,00 USD, od čega je iskorišteno 754 410 USD. Također, tijekom 1998. godine započete su pripreme za realizaciju dvaju novih ugovora o darovnicama čija bi ukupna vrijednost trebala iznositi 356 580,00 USD. Namjena ove dvije darovnice koje će biti realizirane tijekom 1999. godine je:

- za Projekt rješavanja informatičkog problema 2000. godine - iznos od 80 000,00 USD
- za Projekt zaštite okoliša i institucionalni razvoj - iznos od 276 580,00 USD.

3.3. EUROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ (EBRD)

Sukladno svom mandatu²⁴ i utvrđenim prioritetima poslovanja u Hrvatskoj EBRD je i tijekom 1998. godine nastavila pružati izravnu potporu razvoju privatnog sektora. Ovakva se strategija ogledala kroz ulaganja u profitabilna poduzeća, podupiranje privatizacije i restrukturiranja poduzeća i banaka te osnaživanje financijskog sektora dodjelom dugoročnih kredita poslovnim bankama s ciljem oživljavanja dugoročnih stambenih i hipotekarnih kredita. Banka je također podržala ekološki program upravljanja otpadom u gradu Zagrebu, izrađen prema hrvatskim standardima zaštite okoliša i standardima Europske unije.

Tijekom 1998. godine EBRD je financirao šest novih projekata u Republici Hrvatskoj. EBRD je u 1998. godini odobrila 101,8 milijuna kuna kredita bez državnog jamstva i to: 56,8 milijuna ECU-a Zagrebačkoj banci za stambene kredite građanima te 45 milijuna ECU-a za financiranje komercijalizacije i privatizacije upravljanja otpadom u Zagrebu. Također, EBRD je uložila 30,90 milijuna ECU-a u privatne tvrtke i banke - 25,40 milijuna ECU-a u Podravku za tvornicu "Vegete" u Koprivnici, 11 milijuna ECU-a u Slavonsku banku te 4,5 milijuna ECU-a u Bank Austrija Creditanstalt Croatia d.d..

Uz jamstvo Republike Hrvatske, EBRD je podržao Plan osuvremenjivanja i restrukturiranja Hrvatskih željeznica u iznosu od 35 milijuna USD namijenjenih za financiranje Projekta obnove željezničkih lokomotiva. Ugovor o zajmu sklopljen je, 8. prosinca 1998., između Hrvatskih željeznica d.o.o. i EBRD-a uz jamstvo Republike Hrvatske. Zajam je dobiven na rok otplate od 12 godina uz 3 godine počeka i kamatnu stopu LIBOR, što se primjenjuje na šestomjesečne pologe u USD, uvećanu za maržu od 1%. Početna provizija (front-end fee) iznosi 1% od iznosa zajma, naknada na neiskorišteni iznos zajma iznosi 1% godišnje, a rok za korištenje zajma je 31. ožujka 2002. godine.

Zajam će Hrvatske željeznice koristiti za nabavu roba i plaćanje usluga potrebnih za obnovu dizel i električnih lokomotiva te plaćanje konzultantskih usluga potrebnih za provedbu i tehničko nadgledanje projekta. Završetak projekta očekuje se u studenom 2001. godine. Zajam nije postao operativan do kraja 1998. godine te stoga nije ni bilo povlačenja sredstava iz zajma niti servisiranja obveza temeljem Ugovora o jamstvu.

3.3.1. Pregled zajmova

U razdoblju od 1994. do 1998. godine, EBRD je u Hrvatskoj financirao sveukupno 26 projekata, i to sedam u javnom sektoru i 19 u privatnom sektoru.

Ukupna ulaganja EBRD-a u javni sektor iznose 55 milijuna USD i 322,4 milijuna DEM odnosno sveukupno 254 milijuna USD. Osobine zajmova danih državi ili dobivenih uz državno jamstvo prikazani su tabelom 9.

Republika Hrvatska je dužnik temeljem tri zajma čiji je ukupni iznos 104,4 milijuna DEM i 20 milijuna USD odnosno 82,5 milijuna USD. U svojstvu jamca Republika Hrvatska se pojavljuje u četiri zajma ukupne vrijednosti 218 milijuna DEM i 35 milijuna USD - sveukupno 238,9 milijuna USD.

Po osnovi triju javnih zajmova za koje je Hrvatska zajmoprimac, sveukupno je povučeno, prema stanju od 31. prosinca 1998., 17,2 milijuna USD i 69,25 milijuna DEM - sveukupno 58,7 milijuna USD. Neutrošeno je ostalo 2,79 milijuna USD i 35,14 milijuna DEM.

²⁴ EBRD je osnovana i posluje s posebnim mandatom da financira projekte kojima se pomaže i ubrzava proces tranzicije u tržišna gospodarstva i razvitak privatne i poduzetničke inicijative u zemaljama srednje i istočne Europe koje su se opredijelile za primjenu načela višestranačke demokracije, pluralizma i tržišnog gospodarstva.

Tabela 9. PREGLED ZAJMOVA DOBIVENIH OD EBRD-a

Red. br.	Naziv projekta	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Svota zajma	Kamatna stopa	Iskorišteno	Preostalo za korištenje	Rok za korištenje	Dospijeca glavnice prvo/ posljednje	Dug Stanje 31. prosinca
1	2	4	5	6	7	8	9 (6-8)	10	11	12
I. JAVNI ZAJMOVI										
1.	Projekt sustava zračne plovidbe	21.09.1994.	USD	20 000 000,00	LIBOR +1%	17 200 991,44	2 799 008,56	31.12. 1999.	21. 09.1996. 21. 03. 2004.	10 889
2.	Projekt obnove autocesta	17.01.1995.	DEM	70 900 000,00	LIBOR +1%	68 915 286,32	1 984 713,68	28.02. 1999.	10. 04.1998. 10.12. 2009.	63 006
3.	Projekt veletržnica	08.12. 1997.	DEM	33 500 000,00	fiksna 7,44%	340 053,08	33 159 946,92	24.11. 2001.	24. 05. 2002. 24. 11. 2011.	340
Ukupno I.			USD	20 000 000,00		17 200 991,44	2 799 008,56			10 889
			DEM	104 400 000,00		69 255 339 ,40	35 144 660,60			63 347
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH										
1.	Projekt obnove elektroenergetske mreže	02.02.1995.	DEM	63 000 000,00	LiBOR +1%	55 489 295,19	7 510 704,81	31.03. 2000.	10. 03. 1998. 10. 03. 2005.	47 089
2.	Kreditna linija za turizam	26.06.1996.	DEM	50 000 000,00	LIBOR +1%	50 000 000,00	0,00	01.05. 1998.	23. 12. 1998. 23. 12. 2002.	44 444
3.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša	09.12. 1996.	DEM	105 000 000,00	LIBOR +1%	420 198,00	104 579 802,00	31.03. 2001.	10. 04. 2001. 10. 10. 2011.	420
4.	Projekt obnove željezničkih lokomotiva	08.12. 1998.	USD	35 000 000,00	LIBOR +1%	0,00	35 000 000,00	31.03. 2002.	20.05. 2002. 20.11. 2013.	
Ukupno II.			DEM	218 000 000,00		105 909 493,19	112 090 506,81			91 953
			USD	35 000 000,00		0,00	35 000 000,00			
Sveukupno I.+ II.			USD	55 000 000,00		17 200 991,44	37 799 008,56			10 889 1
			DEM	322 400 000,00		175 164 832,59	147 235 167,41			155 300 4

Izvor: Ministarstvo financija

Iz Državnog proračuna redovito se podmiruju sve dospjele obveze po ovim javnim zajmovima²⁵. Tijekom 1998. godine nije bilo plaćanja iz sredstava državnog proračuna temeljem datih jamstava jer su zajmoprimci, Hrvatska elektroprivreda d.d., Zagreb i Hrvatska banka za obnovu i razvitak, dospjele obveze platili pravovremeno.

3.4. FOND VIJEĆA EUROPE ZA SOCIJALNI RAZVOJ (CEF)

1998. godina čini prekretnicu u razvoju financijske suradnje s CEF-om, jer su u 1998. godini ugovoreni prvi zajmovi CEF-a za Republiku Hrvatsku i to zajmovi namijenjeni obnovi istočne Slavonije. Fond je pružio potporu projektima obnove škola i objekata zdravstvene zaštite na području Osiječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije s ciljem ostvarenja nužno potrebnih preduvjeta za povratak prognanika i izbjeglica, ubranu reintegraciju, što uspješnije rješavanje ratom prouzročenih humanitarnih, socijalnih i razvojnih problema. Projekti koje je u veljači 1998. godine predložila Vlada Republike Hrvatske prihvaćeni su i podržani i od najviših tijela Vijeća Europe te je time Hrvatskoj dana značajna, ne samo financijska, već i politička potpora.

Nakon što je u ožujku 1998. godine Administrativno vijeće CEF-a odobrilo financiranje projekata u Republici Hrvatskoj, u srpnju iste godine sklopljena su dva okvirna ugovora o dugoročnim zajmovima u ukupnom iznosu od 240 112 129,00 kuna.

Za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji²⁶ ugovoren je okvirni zajam od 172 744 129,00 kn. Korisnik zajma je Ministarstvo zdravstva.

Za Projekt obnove škola u istočnoj Slavoniji²⁷ ugovoren je okvirni zajam od 67 368 000,00 kn. Korisnik zajma je Ministarstvo razvitka i obnove.

Projekt obnove zdravstvene infrastrukture obuhvaća rekonstrukciju i obnovu sustava primarne i sekundarne zdravstvene zaštite - obnovu/izgradnju 18 centara primarne zaštite i 3 bolnice, izgradnju 48 stanova za zdravstvene djelatnike te nabavu medicinske opreme. Ovaj će se projekt provoditi kao dio ranije započetog programa obnove zdravstva na području istočne Slavonije. Zajmom CEF-a za financiranje obnove zdravstvene infrastrukture financirat će se 44% ukupnih troškova procijenjenih na 388 800 650 kuna. Preostali dio potrebnih sredstava tj. 56% ili 216 056 521 kuna osigurati će se iz državnog proračuna. Rok za izvođenje radova je kraj 2000. godine.

Ukupna vrijednost Projekta obnove škola u istočnoj Slavoniji iznosi 134 736 000 kuna. Planirani radovi obuhvaćaju popravak i/ili obnovu i izgradnju te opremanje i namještanje 33 osnovne i jedne srednje škole na području istočne Slavonije. Ugovoreni zajam CEF-a dostatan je za financiranje 50% troškova ovog projekta dok će se preostala potrebna sredstva osigurati iz državnog proračuna. Korištenje zajma predviđeno je tijekom 1999. godine.

Okvirni zajmovi dodijeljeni su na razdoblje od najviše 10 godina, uz 5 godina počeka i po tržišnim kamatama (LIBOR) umanjenim za subvenciju Fonda od 0,50% godišnje. Subvencioniranje će se podmirivati putem Fondovog Selektivnog povjerbenog računa tijekom trajanja otplate. Dodatnim ugovorom utanačiti će se financijski uvjeti za svako povlačenje - valuta, trajanje, kamatna stopa, datum isplate i drugo. Ugovorena je zatezna kamata po jednomjesečnoj LIBOR stopi uvećanoj za 2,5% godišnje.

U 1998. godini nije bilo povlačenja sredstava iz ovih zajmova. Međutim, obavljene su sve pripreme za sklapanje dodatnih ugovora, temeljem kojih će se početkom 1999. refundirati sredstva za izvršene radove na obnovi škola i ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu.

²⁵ Tijekom 1998. plaćeno je: 1. po zajmu od 20 milijuna USD, namijenjenog izgradnji sustava zračne plovidbe ukupno 3 420 912,75 USD (po glavnici 2 500 000,00 + kamatama 892 179,36 + nakandama 28 733,39); 2. po zajmu od 70,9 milijuna DEM, namijenjenog obnovi autocesta: 8 322 799,53 DEM (po glavnici 5 908,33,20 + kamatama i troškovima 2 414 466,32) i 3. po zajmu od 33,5 milijuna DEM za projekt veletržnica: naknada na nekorištena sredstva u iznosu od 135 051,53 DEM.

²⁶ Zakon o potvrđivanju okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1278 (1998.) - obnova zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 13/1998).

²⁷ Zakon o potvrđivanju okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1279 (1998.) - obnova škola u istočnoj Slavoniji ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 13/1998).

3.4.1. Otplate preuzetih zajmova i dug prema CEF-u

U "Godišnjem izvješću Ministarstva financija 1994. - 1997." detaljno su opisani zajmovi koje je CEF svojevremeno odobrio bivšoj SFRJ, a koje je preuzela Republika Hrvatska. Sukladno zakonu²⁸ i prema planovima otplate tijekom 1998. godine CEF-u je otplaćeno 724 595,59 DEM dospjelih preuzetih zajmova - 686 028,35 DEM po glavnica i 38 567,24 DEM za kamate. Poslovne banke također su pravovremeno podmirile dospjela plaćanja, tako da je sveukupan dug po osnovi starih preuzetih zajmova smanjen sa 4,11 milijuna DEM iz 1997. godine na 1,9 milijuna DEM prema podacima od 31. prosinca 1998. Tabela 11 sadrži detaljne podatke o stanju duga prema CEF-u.

Preostali dug preuzet temeljem Ugovora između CEF-a i Republike Hrvatske od 22. srpnja 1996. godine, smanjen je na 164 161,64 DEM. Tijekom 1998. godine u cijelosti je otplaćen dug po osnovi pet preuzetih dok će se ostalih dvanaest zajmova otplaćivati kako je utvrđeno ugovorenim rasporedom - do 30. srpnja 2000. godine.

3.4.2. Financijske obveze Republike Hrvatske prema CEF-u

Pristupanjem u članstvo CEF-u²⁹ (24. lipnja 1997.), Republika Hrvatska je prihvatila i financijske uvjete članstva koji uključuju upis udjela u kapitalu od 5 534 000,00 ECU, uplatu dijela upisanog kapitala od 611 000,00 ECU te uplatu doprinosa pričuvama u iznosu od 250 000,00 ECU. Uplate dijela upisanog kapitala i doprinosa pričuvama u sveukupnom iznosu od 861 000,00 ECU-a dospijevaju u četiri godišnja obroka. U 1998. plaćen je drugi obrok u iznosu od 215 250,00 ECU-a. Pored toga, plaćeno je 36 613,23 FRF temeljem članka 39. Statuta Vijeća Europe u okviru doprinosa proračunu Vijeća Europe na ime troškova poslovanja CEF-a.

Tabela 10: Struktura udjela Republike Hrvatske u kapitalu CEF-a

Plaćanje obveza RH		u ECU-ima				
		Kapital na poziv	Nepozvani kapital	Upisani kapital	Doprinos rezervama	Ukupna obveza RH za uplatu
		1	2	3 (1+2)	4	(1+4)
		611 000,00	4 923 000,00	5 534 000,00	250 000,00	861 000,00
Obroci	Dospijeća					
I. obrok	24. 07. 1997.	152 750,00			62 500,00	215 250,00
II. obrok	24. 07. 1998.	152 750,00			62 500,00	215 250,00
III. obrok	24. 07. 1999.	152 750,00			62 500,00	215 250,00
IV. obrok	24. 07. 2000.	152 750,00			62 500,00	215 250,00

Izvor: Ministarstvo financija

²⁸ Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak i Vlade Republike Hrvatske, Ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak i Republike Hrvatske i Ugovora o zajmovima između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak i Dalmatinske banke, Privredne banke, Riječke banke, Slavonske banke, Splitske banke i Zagrebačke banke, sklopljenih uz jamstvo Republike Hrvatske ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 3/1997.).

²⁹ Zakon o pristupanju Republike Hrvatske Fondu Vijeća Europe za socijalni razvitak i potvrđivanju Statuta Fonda Vijeća Europe za socijalni razvitak od 8. lipnja 1993. ("Narodne novine-Međunarodni ugovori", br. 8/1997.).

Tabela 11: Stanje duga prema CEF-u

	Krajnji korisnik	Originalni iznos zajma u 000 DM	Tranša	Banke - originalni primaoci zajma	Preuzete dospjele neizmirene obveze (u 000 DM)			Preuzeti dug	Stanje duga 31. 12. 1997.	Preostali dug 31.12.1998.	Zad. dospj.
					Kamata	Glavnica	Ukupno				
1	Čaraparija, Čakovec	1 011,43	B	Republika Hrvatska	123,39	449,52	572,92	224,76	112,38	0,00	14. 04.
2	Velebit, Karlovac	1 311,38	B	Republika Hrvatska	159,99	582,84	742,82	291,42	145,71	0,00	14. 04.
3	Pamučna predionica, Glina	2 373,99	B	Republika Hrvatska	345,94	1 318,89	1 664,83	527,55	236,78	0,00	14. 04.
4	Agrodelta, Ploče	1 477,46	C	Republika Hrvatska	317,16	656,65	973,81	656,65	328,32	164,16	20. 08.
	Ukupno (1-4):	6 174,26			946,49	3 007,89	3 954,38	1 700,38	823,19	164,16	
5	Vlado Bagat, Zadar	1 927,31	B	Dalmatinska banka, Zadar	280,85	1 070,73	1 351,58	428,29	214,15	0,00	14. 04.
6	Zdenka (1), V. Zdenci	577,79	C	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	256,79	128,40	181,98	20. 08.
7	Ličanka, Srb	1 548,32	C	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	688,14	344,07	172,04	20. 08.
8	RIZ, Slunj	1 949,96	D	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	1 083,31	649,99	433,32	30. 07.
9	Zdenka (2), Veliki Zdenci	818,90	D	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	454,94	272,97	64,20	30. 07.
10	Torpedo, Rijeka	3 007,08	A	Riječka banka, Rijeka	358,31	1 656,64	2 014,95	334,12	0,00	0,00	12. 02.
11	Opeka, Đakovo	1 462,84	C	Slavonska banka, Osijek	0,00	0,00	0,00	650,15	325,08	162,54	20. 08.
12	Trnovača, Sinj	1 133,49	D	Splitska banka, Split	378,62	503,77	882,39	629,71	377,83	251,89	30. 07.
13	Kordun (1), Karlovac	1 190,00	B	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	264,44	132,22	0,00	14. 04.
14	Kordun (2), Karlovac	1 019,55	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	453,13	226,57	113,28	20. 08.
15	Bor, Novi Marof	942,86	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	419,05	209,52	104,76	20. 08.
16	Suvremena žena, Zagreb	451,99	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	200,88	100,44	50,22	20. 08.
17	Virovitičanka (1), Virovitica	586,09	D	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	325,61	195,36	130,24	30. 07.
18	Virovitičanka (2), Virovitica	350,00	D	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	194,44	116,67	77,78	30. 07.
	Ukupno (5-18):	16 966,17			1 017,78	3 231,14	4 248,92	6 383,03	3 293,25	1 742,25	
	SVEUKUPNO (1-18)	23 140,43			1 964,27	6 239,03	8 203,30	8 083,41	4 116,45	1 906,41	

Izvor: Ministarstvo financija

3.5. EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA (EIB)

Dug Republike Hrvatske prema Europskoj investicijskoj banci rezultat je, kao što je opisano u "Godišnjem izvješću Ministarstva financija 1994. - 1997." preuzimanja dijela dugova bivše SFRJ³⁰. Pregled preuzetih zajmova EIB-a, iznosa preuzetog duga te stanje duga krajem 1998. godine prikazano je tabelom 12.

Tabela 12: Pregled preuzetih zajmova EIB-a i stanje duga krajem 1997. godine.

	Oznaka zajma kod EIB-a	Novi zajmoprимci po ugovornim pismima	Jamac po ugovornim pismima	Originalni iznos zajma (mil. ECU-a)	Valuta	Stanje duga 31. 12. 1994.	Stanje duga 30. 11. 1997.	Preostali dug 31. 12. 1998.
1	16275 EEMS-HE CRO	HEP d.d. Zagreb Ugovorno pismo broj 0297	Republika Hrvatska	10 552,00	GRD	161061,18	106572,521	84087683
					ITL	4557897,059	3015913,471	2379611306
					GBP	2165,20547	1432,69412	1130422,06
2	16279 TYH-II-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj 0298		16 000,00	GRD	372982,5	284379,188	248239020
					DEM	4986,10746	3801,64001	3318510,75
					USD	7114,2172	5424,20977	4734877,16
3	16284 TYR-I-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj 0296	Republika Hrvatska	19 190,00	FRF	33619,18594	26336,41829	11971537,55
					DEM	17234,24616	13500,87167	23353115,86
					DKK	33020,15407	25867,15189	628529,55
					USD	2537,37904	1987,71844	22937006,42
					GBP	904,83221	708,82263	73551579
4	16289 TYH-III-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj 0298		15 250,00	GRD	105884,981	82947,61	1762556,27
					DEM	834,61011	664,63114	595593,2
					FRF	18025,3726	14354,27595	12863239,1
					GBP	2141,73459	1705,54306	1528381,38
					ITL	3058367,527	2435492,037	2182507604
					DKK	12891,07026	10265,63965	9199306,03
5	13554 TYH-IV-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj 0298		60 000,00	USD	2946,90994	2346,7342	2102969,41
					CHF	514,94166	410,06722	367471,88
					GBP	1798,91711	1554,8251	14637042,84
					NLG	18891,25803	16327,93512	12935373,11
					JPY	2977805,496	2673752,096	15336757,42
6	14090 TYR-IIB-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj 0296	Republika Hrvatska	18 000,00	BEF	164250,775	141963,864	13334603,2
					DEM	15933,32049	13771,35512	1460440,36
					CHF	18029,37512	15582,99966	2417513988
					DEM	9934,92124	8707,33914	8228036,08
					CHF	6597,52414	5782,31862	22603293,91
SVEUKUPNO				148 992,00	USD	2390,31503	2094,96211	1923727,04
					FRF	27292,28989	23919,99065	5464025,84
					GBP	2322,79934	2035,78881	1979643,09
					USD	14 988,82	11 853,62	10 580,05
					GRD	639 928,66	473 899,32	405 878,28
					ITL	7 616 264,59	5 451 405,51	4 562 118,91
					GBP	9 333,49	7 437,67	6 671,50
DEM	48 923,21	40 445,84	37 049,05					
FRF	78 936,85	64 610,68	58 819,65					
DKK	45 911,22	36 132,79	32 136,31					
CHF	25 141,84	21 775,39	20 468,54					
NLG	18 891,26	16 327,94	15 336,76					
BEF	164 250,78	141 963,86	133 346,03					
JPY	2 977 805,50	2 673 752,10	2 417 513,99					
HRK	877 147,67	726 815,82	697 461,73					

Izvor: Ministarstvo financija

Dospjele obveze prema Europskoj investicijskoj banci iz Luxembourga, po zajmovima korištenim za financiranje cesta i željeznice podmirene su iz sredstava državnog proračuna³¹ dok je Hrvatska elektroprivreda

³⁰ Zakon o potvrđivanju Sporazuma o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke i Ugovornog pisma br. 0298, potpisanih 12. siječnja 1995. u Luxembourg i 10. veljače u Zagrebu ("Narodne novine- Međunarodni ugovori", br. 6/1995).

iz vlastitih sredstava platila svoje obveze po zajmu br. 16275 od 10,55 milijuna ECU-a vlastitim sredstvima. Nakon podmirenja svih dospjeća u 1998. godini, dug prema EIB-i, iskazan u jedanest različitih valuta iznosio je 697 461 725,77 kuna prema srednjem tečaju HNB-a na dan 31. prosinca 1998.

³¹ Državni proračun za 1998. godinu i Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1998. godinu ("Narodne novine", br. 141/1997.).

IV. FINANCIRANJE LOKALNE UPRAVE I SAMOUPRAVE

Ustavom Republike Hrvatske zajamčeno je građanima pravo na lokalnu samoupravu koje obuhvaća pravo odlučivanja o potrebama i interesima koji imaju lokalno značenje. Ovo uključuje odlučivanje o uređivanju prostora i urbanističkom planiranju, o uređenju naselja i stanovanja, o komunalnim djelatnostima, brizi za djecu, socijalnoj skrbi, kulturi, tjelesnoj kulturi, športu i tehničkoj kulturi te zaštiti i unapređenju okoliša.

Zakonom o lokalnoj samoupravi i upravi utvrđuju se općina i grad kao jedinice lokalne samouprave, a županija kao jedinica lokalne uprave i samouprave. Tim je zakonom i posebnim zakonima propisan samoupravni djelokrug pojedinih razina lokalne samouprave i uprave. Područje jedinica samouprave određuje se zakonom pošto je prethodno pribavljeno mišljenje stanovnika tog područja.

Županija je jedinica lokalne uprave i samouprave. Područja županija određuju se zakonom tako da su izražaj povijesnih, prometnih i gospodarskih čimbenika i sposobne da budu prirodne samoupravne cjeline u okviru Republike Hrvatske.

Građani neposredno sudjeluju u upravljanju lokalnim poslovima u jedinici mjesne samouprave. U obavljanju lokalnih poslova, tijela jedinica lokalne samouprave samostalna su te, u skladu sa zakonom i statutom, podliježu samo nadzoru zakonitosti svoga rada od strane ovlaštenih državnih tijela. Za obavljanje poslova državne uprave mogu se u općini ili gradu zakonom osnivati tijela lokalne uprave, a određeni poslovi državne uprave mogu se prenijeti u djelokrug jedinica lokalne samouprave.

Osnovna je zadaća lokalne jedinice poboljšavanje standarda življenja svih njenih stanovnika, pronalaženje načina za ostvarenje gospodarskih interesa i ciljeva, ulaganje u komunalnu infrastrukturu i komunalni standard te ulaganje u programe koji su namjenjeni zadovoljavanju javnih potreba. Županija u okviru samoupravnog djelokruga usklađuje interese i poduzima aktivnosti ravnomyernog gospodarskog i društvenog razvitka općina i gradova u svom sastavu isto kao i županije kao cjeline.

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj u 1997. godini bitno je promijenjen teritorijalni ustroj lokalnih jedinica. Umjesto dotadašnjih 425 općina smanjen je broj na 420 dok je broj gradova povećan sa 75 na 122 grada. Broj županija utvrđen je na 20 županija plus Grad Zagreb koji ima status i grada i županije.

1. IZVORI FINANCIRANJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE

Jedinice lokalne samouprave imaju prihode kojima u okviru samoupravnog djelokruga slobodno raspoložu. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga osiguravaju sredstva u svojem proračunu. Zakonom o proračunu³² određen je sadržaj i planiranje proračuna, način izrade, donošenje i izvršavanje proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave.

Proračun jedinica samouprave i uprave je procjena godišnjih prihoda i primitaka te utvrđeni iznos izdataka koje odobrava predstavničko tijelo lokalne jedinice. U proračunu se iskazuju svi prihodi i primitci koji pripadaju jedinici lokalne samouprave te svi izdatci za poslove iz njihovog samoupravnog djelokruga.

Temeljem smjernica ministra financija i procjena poglavarstvo daje smjernice za izradu proračuna na svojem području. Prijedlog proračuna utvrđuje poglavarstvo jedinice lokalne samouprave i uprave na osnovi zahtjeva korisnika proračunskih sredstava i u skladu s raspoloživim sredstvima. Proračun se donosi za fiskalnu godinu, a ako se proračun ne donese prije početka fiskalne godine, financiranje se obavlja privremeno, i to najduže za tri mjeseca fiskalne godine. Odluku o privremenom financiranju donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, a ako se proračun ne donese niti nakon isteka prvog kvartala, Vlada Republike Hrvatske raspustit će predstavničko tijelo i na njegovo mjesto imenovati povjerenika Vlade.

Prihodi i primitci moraju biti raspoređeni u proračunu i iskazani po izvorima iz kojih potječu. Izdatci proračuna moraju biti utvrđeni u proračunu i uravnoteženi s prihodima i primitcima. Opći dio proračuna sastoji se od bilance prihoda i izdataka te računa financiranja, a posebni dio sadrži raspored izdataka po nositeljima, korisnicima i namjenama. Korisnici smiju proračunska sredstva koristiti samo za namjene odedene proračunom i do visine utvrđene u njegovom posebnom dijelu. Iznimno u okviru proračunskih

³² Zakon o proračunu, Narodne novine, 92/94

sredstava nekog korisnika preraspodjela sredstava dopuštena je između pojedinih stavaka izdataka samo uz odobrenje.

Zakonom o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave³³ utvrđeni su izvori sredstava za financiranje poslova iz samoupravnog djelokruga županija, općina i gradova. Jedinice lokalne samouprave i uprave stječu proračunska sredstva iz vlastitih izvora (poreznih i neporeznih), zajedničkih prihoda (poreznih i neporeznih), te potpora (iz državnoga i županijskog proračuna) u skladu s utvrđenim kriterijima. Pored toga u skladu sa Zakonom o proračunu jedinica može, za ostvarenje kapitalnih projekata, ostvariti i primitke od zaduživanja prema uvjetima propisanim zakonom. U skladu sa Zakonom o izvršavanju državnog proračuna i nalogom ministra financija jedinica lokalne samouprave i uprave može sklapati ugovore o kreditu na tuzemnom i inozemnom tržištu kapitala isključivo za financiranje programa i projekata obnove i razvitka.

Osnovna značajka izvora financiranja lokalnih jedinica jest zakonom utvrđena podjela zajedničkih poreznih i neporeznih prihoda između države i nižih razina. Zajednički porezni prihodi su porez na dohodak, porez na dobit, porez na priređivanje igara na sreću i porez na promet nekretnina, koji se dijele između države, županije, grada odnosno općine na niže prikazani način.

U raspodjeli poreza na dohodak u središnji državni proračun se uplaćuje 70%, u proračun odgovarajuće županije 5% te u proračun grada odnosno općine, na čijem području živi porezni obveznik, 25%. U slučaju Grada Zagreba raspodjela je drugačija jer Grad Zagreb ima status i grada i županije tako da Grad Zagreb sudjeluje u porezu na dohodak, koji plaćaju porezni obveznici nastanjeni na njegovu području, s 45% dok se u državni proračun uplaćuje preostalih 55%.

Porez na dobit se dijeli između središnjeg državnog proračuna i proračuna županija, gradova i općina u sljedećim omjerima: središnji državni proračun 70%, županija 10%, te grad/općina 20% uplaćenog poreza na dobit.

Porez na priređivanje igara na sreću se dijeli između središnjeg državnog proračuna u koji se uplaćuje 50% plaćenog poreza te proračuna gradova odnosno općina u koji se uplaćuje preostalih 50%.

Porez na promet nekretnina se dijeli između središnjeg državnog proračuna u koji se uplaćuje 40% poreza dok se preostalih 60% uplaćuje u proračune gradova i općina.

Vlastiti prihodi županija su:

- županijski porezi (porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovne objekte, porez na priređivanje zabavnih i športskih priredaba),
- novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sami propišu,
- prihodi od vlastite imovine,
- drugi izvori utvrđeni posebnim zakonom.

Vlastiti prihodi gradova/općina su:

- općinski odnosno gradski porezi (porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na reklame, porez na tvrtku ili naziv, porez na korištenje javnih površina),
- prihodi od vlastite imovine,
- novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sami propišu,
- upravne pristojbe u skladu sa posebnim zakonom,
- boravišne pristojbe u skladu sa posebnim zakonom,
- komunalne naknade, doprinosi i druge naknade utvrđene posebnim zakonom,
- naknade za uporabu javnih površina,
- drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom.

Prema Zakonu o financiranju lokalne samouprave i gradovi iznad 40 000 stanovnika imaju zakonsko pravo uvesti prirez na porez na dohodak i to na dio poreza koji im pripada temeljem spomenute zakonske preraspodjele toga prihoda. Stopa gradskog prireza na porez na dohodak može iznositi do 30% (koeficijent 1,30), dok iznimno Grad Zagreb može propisati stopu prireza na porez na dohodak do 60% (koeficijent 1,60). Prirez na porez na dohodak pripada jedinici lokalne samouprave i uprave na čijem je području

³³ Zakon o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave, Narodne novine, 117/93

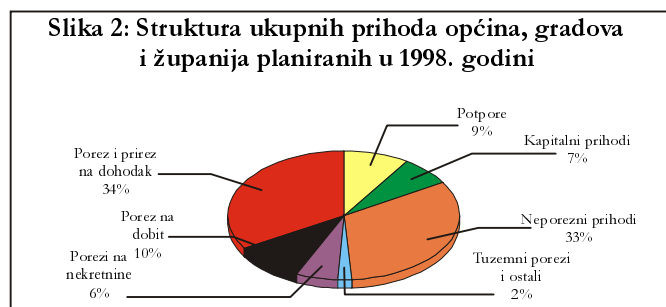
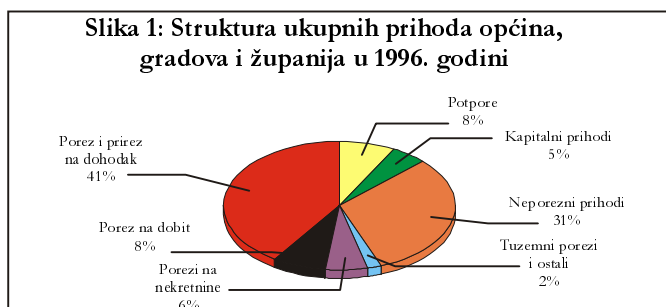
prebivalište poreznog obveznika. Kolika je važnost prireza u strukturi ukupnih prihoda ilustrira primjer Zagreba koji je u 1997. godini ostvario od prireza na porez na dohodak 370 milijuna kuna ili 19,61% poreznih prihoda, a u 1998. godini 441 milijuna kuna odnosno 19,05% poreznih prihoda.

Zakonom o Poreznoj upravi razrez, kontrola i naplata zajedničkih poreznih prihoda i županijskih poreza u nadležnosti su Porezne uprave dok poslove evidencije, naplate i kontrole prihoda za jedinice lokalne samouprave obavlja Porezna uprava samo temeljem zaključenih ugovora sa jedinicom lokalne samouprave. Ukoliko jedinica lokalne samouprave i uprave nije zaključila ovakav ugovor s Poreznom upravom razrez i naplatu obavlja jedinica lokalne samouprave samostalno.

2. KRETANJE PRIHODA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE U RAZDOBLJU 1996. - 1998.

U nastavku se prikazuje kretanje prihoda proračuna županija, gradova i općina u razdoblju od 1996. godine do 1998. godine. Kao što pokazuju slike 1, 2 i 3 porezi su nedvojbeno najizdašniji prihod proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave. Međutim zbog promjena u financiranju komunalne djelatnosti i smanjivanja poreznog opterećenja dohotka njihov se značaj smanjuje u korist neporeznih prihoda. Tako je udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima u 1996. godini iznosio 56%, u 1997. godini 53%, dok je u 1998. godini planiran s 51%. Istovremeno, udio neporeznih prihoda u ukupnim prihodima raste s 31% u 1996. godini na 33% u proračunu za 1998. godinu.

Udio kapitalnih prihoda pokazuje tendenciju rasta iz godine u godinu i kreće se od 5% u 1996. godini do 7% u 1998. godini. Udio potpora bilježi također lagani rast - s 8% ukupnih prihoda u 1996. godini do 9% ukupnih proračunskih prihoda županija, gradova i općina u 1998. godini.

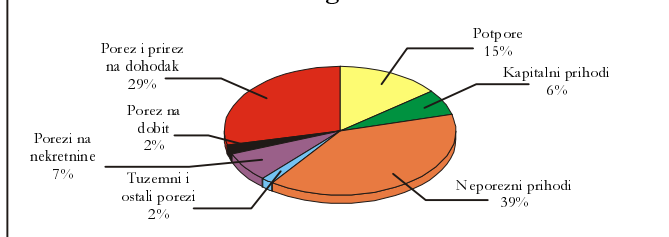

Najveći dio poreznih prihoda lokalne samouprave i uprave prikuplja se iz zajedničkih poreza (poreza na dohodak i poreza na dobit) koji čine oko 40% njezinih ukupnih prihoda. Potrebno je istaknuti da je u okviru zajedničkih poreza na dohodak sadržan i prirez na porez na dohodak koji je izvorni tj. vlastiti prihod gradova, ali se on zbog metodologije iskazivanja i praćenja u nekim jedinicama lokalne samouprave i uprave ne može iskazati odvojeno od poreza na dohodak.

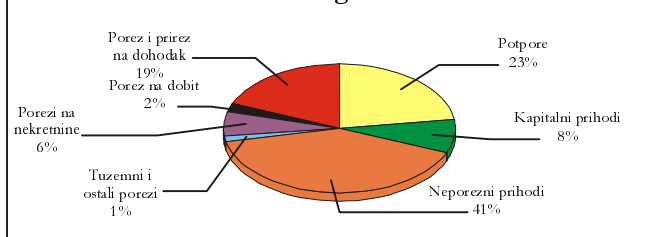
U promatranom razdoblju opaža se pad udjela poreza i prireza na dohodak. Smanjivanje važnosti ove vrste prihoda je posljedica promjena u sustavu oporezivanja dohotka koje su išle u pravcu snižavanja stopa poreza na dohodak i povećanja neoporezivih dijelova dohotka. U 1996. godini udio poreza i prireza na dohodak u poreznim prihodima je iznosio 72%, dok u 1998. taj udio pada na 66%.

Paralelno sa smanjivanjem važnosti poreza i prireza na dohodak raste udio poreza na dobit u ukupnim prihodima proračuna županija, gradova i općina i to s 7,56% u 1996. godini, na 9,49% u 1997. godini dok se u proračunu za 1998. godinu očekuje udio u ukupnim prihodima od 9,61%. Ovakvo povećanje obrazlaže se povećanom stopom oporezivanja koja je u 1998. godini povećana s 25% na 35%, te povećanim stupnjem financijske discipline poreznih obveznika. Udio poreza na dobit u poreznim prihodima također bilježi porast i kreće se od 14% u 1996. godini do 19% u 1998. godini.

Slika 3: Struktura ukupnih prihoda općina u 1996. godini

Slika 4: Struktura ukupnih prihoda općina planiranih u 1998. godini

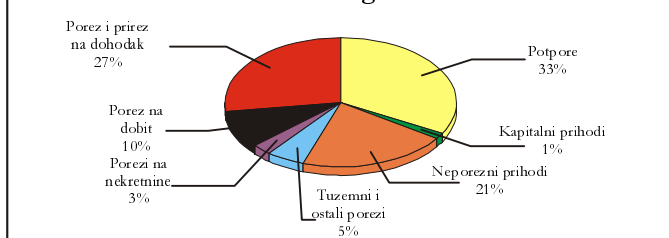

Opisane tendencije opažene za cijeli sustav lokalne samouprave i uprave vidljive su i u ukupnim prihodima općina. Strukturu ukupnih prihoda općina prikazuju slike 3 i 4. Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima općina u 1996. godini iznosio je 40% da bi u planu za 1998. godinu pao na 28%. Udio neporeznih prihoda u ukupnim prihodima raste s 39% u 1996. godini na 41% u 1997. i 1998. godini. I udio kapitalnih prihoda isto kao i potpora pokazuje tendenciju rasta. Udio potpora u ukupnim prihodima općina je u 1996. godini iznosio 15%, u 1997. godini 18% dok u proračunu za 1998. godinu njihovo učešće iznosi čak 23%.

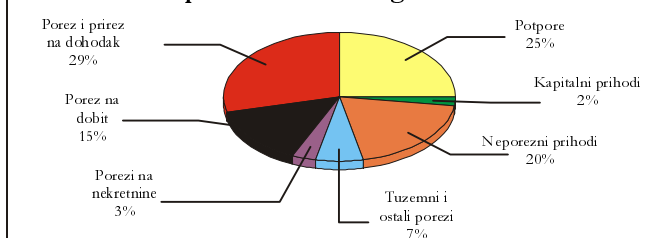
Kada se odvojeno analiziraju pojedine razine lokalne samouprave i uprave tada se opaža različit značaj pojedinih poreza u njihovim proračunima. Ovo je posljedica, već prethodno opisanog, načina raspodjele zajedničkih poreza isto kao i različitosti osnovica na koju se primjenjuje stopa oporezivanja. Međutim, za sve razine lokalne uprave i samouprave je vidljivo da lokalni porezi nemaju veliko značenje i da štoviše gube na značenju.

Kao što pokazuju slike 5 i 6 u strukturi prihoda gradova postoji trend smanjivanja važnosti poreznih prihoda u korist povećanja važnosti neporeznih prihoda. Potpore u gradskim proračunima imaju nešto manji značaj nego u općinskim proračunima. U 1996. godini potpore su činile 2% ukupnih prihoda i njihov udio narasta na 4% u proračunu za 1998. godinu.

Slika 7: Struktura ukupnih prihoda županija u 1996. godini

Slika 8: Struktura ukupnih prihoda županija planiranih u 1998. godini

Porezni prihodi, kao što je vidljivo sa slika 7 i 8 dominiraju i u strukturi županijskih proračuna, ali za razliku od općinskih i gradskih proračuna u kojima porezni prihodi imaju tendenciju pada, kod županija raste udio poreznih prihoda. U 1996. godini njihov je udio u ukupnim prihodima iznosio 45% i narastao na 53% u proračunu za 1998. godinu. U županijskim prihodima osim proreznih prihoda velik značaj imaju potpore. Međutim, kao što pokazuju slike njihov značaj opada jer su potpore u 1996. godini činile 33% ukupnih prihoda, a u proračunu za 1998. godinu tek 25% ukupnih prihoda županijskih proračuna.

3. NEPOREZNI I KAPITALNI PRIHODI OPĆINA, GRADOVA I ŽUPANIJA

Neporezni prihodi (vidi slike od 1 do 8) bilježe neprestani rast u proračunima gradova općina i županija.

Razlog povećanja udjela neporeznih prihoda u ukupnim prihodima lokalne samouprave i uprave je donošenje Zakona o komunalnom gospodarstvu kojim su ukinuti komunalni fondovi, a komunalne naknade i doprinosi su postali dio neporeznih prihoda općinskih i gradskih proračuna. Porastu značenja neporeznih prihoda pridonijelo je također i povećanje visine komunalnih isto kao i administrativnih pristojbi tako da je njihov udio u ukupnim neporeznim prihodima povećan s 12,85% u 1996. godini na 15,12% u 1998. godini. Međutim, potrebno je istaknuti da se radi o namjenskim prihodima koji se mogu koristiti samo za izdatke komunalnih djelatnosti.

U skladu sa posebnim zakonima županijama, gradovima i općinama pripadaju naknade i pristojbe koje se ubiru temeljem tih zakona a koje su sadržane u neporeznim prihodima njihovih proračuna. Radi se naime o naknadama i pristojbama iz područja komunalnog gospodarstva, uporabe pomorskog dobra, eksploatacije mineralnih sirovina, korištenja prostora elektrana, uporabe javnih površina, lovozakupnine, boravišne pristojbe, pristojbe od prodaje državnih biljega i dr.

U okviru neporeznih prihoda županijskih, gradskih i općinskih proračuna najznačajniji udio imaju administrativne pristojbe sa 66%, zatim slijede prihodi od poduzetničkog dohotka i dohotka od nekretnina 18% i ostali neporezni prihodi s udjelom od oko 16%. U okviru administrativnih pristojbi najznačajniji je udio komunalnih naknada i doprinosa te udio zajedničkih prihoda ostvarenih od pristojbi na prodaju državnih biljega.

Kapitalni prihodi imaju za lokalnu upravu i samoupravu relativno maleno značenje. Kapitalni prihodi uključuju prihode od prodaje stanova u društvenom vlasništvu, prodaje poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu isto kao i prihode od prodaje nepokretnih i pokretnih stvari u vlasništvu jedinica lokalne uprave i samouprave.

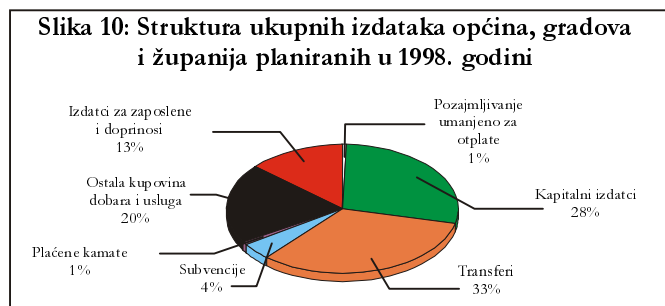
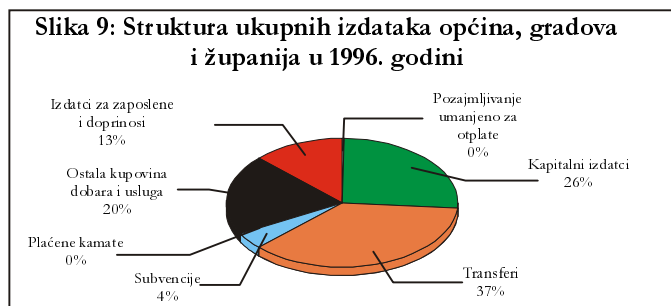
Zakonom o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave propisani su kriteriji za određivanje potpora županijama iz državnog proračuna. Međutim, u praksi se ove potpore realiziraju na način da se u skladu s mogućnostima državnog proračuna osiguravaju potpore županijama, ali i izravno općinama i gradovima od posebne državne skrbi.

Iz državnog proračuna osiguravaju se i sredstva za veliki dio kapitalnih projekata na razini lokalne samouprave koji nisu u djelokrugu obveznog financiranja iz državnog proračuna. I županije, ovisno o svojim mogućnostima, osiguravaju pomoć i potpore općinama i gradovima na svojem području izravno ili sufinanciranjem kapitalnih i tekućih izdataka. Za stanovite poslove od interesa za državu, iz sredstava državnog proračuna može se jedinicama lokalne samouprave i uprave odobriti namjensku potporu i pomoć za općine i gradove koji su stradali od ratnih razaranja ili pomoć ovisno o značaju i značenju stanovitog posla.

U 1997. godini gradovima, općinama i županijama doznačeni su transferi iz državnog proračuna u svoti od 279 190 600 kuna. U 1998. godini ovaj je transfer iznosio čak 493 282 132 kuna tj. 77% više nego u 1997. godini i obuhvatio je pored županija, 23 grada i 57 općina na područjima od posebne državne skrbi.

4. IZDATCI PRORAČUNA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE

Struktura izdataka općina, gradova i županija prikazana je slikama 9 i 10 i pokazuje da tekući izdatci čine oko 75% ukupnih izdataka gradova, općina i županija dok se preostali dio odnosi na kapitalne izdatke i neto posudbe.

Ukoliko se pojedine razine lokalne samouprave i uprave promatraju odvojeno, tada se opaža da naročito velik udio tekućih izdataka u ukupnim izdancima postoji u gradskim proračunima. U 1997. godini udio tekućih izdataka u općinskim proračunima iznosio je 59,22%, u gradskim 77,87%, a u županijskim 75,27%. Istovremeno, stopa porasta planiranih kapitalnih izdataka za 1998. godinu od 42,3%, ukazuje na tendenciju jačanja investicijske uloge jedinica lokalne uprave i samouprave. Ovakav porast kapitalnih izdataka omogućen je i činjenicom da je tijekom posljednje dvije godine Vlada Republike Hrvatske izdala više suglasnosti za zaduženje jedinicama lokalne samouprave sa svrhom financiranja, u prvom redu obnove i razvitka komunalne infrastrukture.

Tekući izdatci (izdatci za plaće, obvezni doprinosi na plaće, izdatci za utrošeni materijal, energiju i ostale usluge i sl.) planiraju se u proračunima županija, gradova i općina za zaposlenike i dužnosnike na temelju odluka njihovih nadležnih tijela pri čemu ne postoje zakonom propisana ograničenja za visinu plaća zaposlenih osim za plaće dužnosnika i plaćanje doprinosa. U 1997. godini tekući izdatci su rasli po stopi od 16%, dok je stopa rasta prihoda iznosila 14%. U proračunu za 1998. godinu porast ove vrste izdataka planiran je po stopi od 10%, koliko je planiran i porast prihoda.

Najveći dio tekućih izdataka čine subvencije i ostali tekući transferi. Subvencije i ostali tekući transferi su u 1997. godini činili 41,2% ukupnih izdataka i bili 16% viši nego u 1996. godini. Najveći dio transfera jedinica lokalne samouprave i uprave jesu transferi neprofitnim institucijama i udrugama kao što su dječji vrtići, kazališta, tehnička kultura i šport te komunalna poduzeća. U transferima i subvencijama nisu samo programi i aktivnosti u tim djelatnostima nego i plaće i materijalni troškovi koji bi trebali biti iskazani u okviru izdataka za dobra i usluge.

Promatrano po funkcijama, vidljivo je da na lokalnoj razini najveće uočenje imaju funkcije općih javnih usluga te stambenih i komunalnih poslova. Slike 11 i 12 prikazuju udio pojedinih funkcija u ukupnim izdancima gradova, općina i županija.

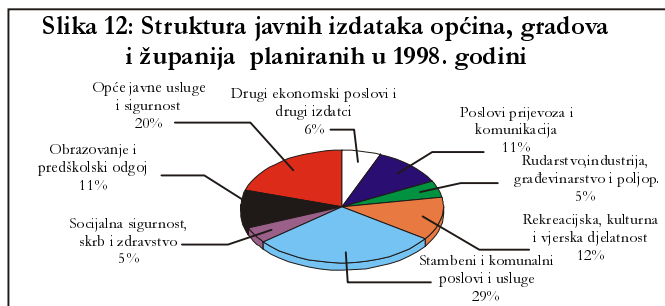
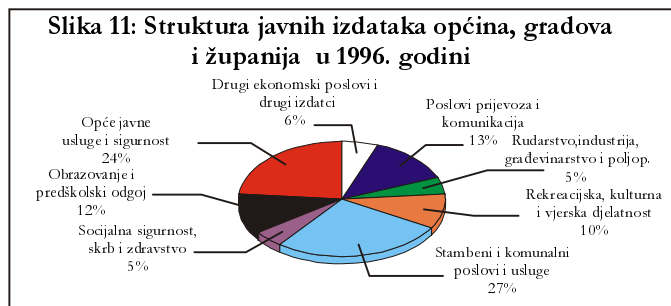

Tabela 1: Funkcionalna klasifikacija javnih izdataka općina, gradova i županija u Republici Hrvatskoj u razdoblju 1996. - 1998.g.

	1996.	1997.	Plan 1998.
Ukupni izdatci po funkcijama	6 489 636 141	7 414 763 060	9 127 238 595
1. Opće javne usluge	1 492 230 462	1 456 211 268	1 821 186 354
2. Javni red i poslovi sigurnosti	33 868 921	35 728 596	39 325 099
3. Poslovi i usluge obrazovanja i predškolskog odgoja	754 004 810	821 139 287	985 721 917
4. Poslovi i usluge zdravstva	63 700 677	72 973 243	90 997 510
5. Socijalna sigurnost i socijalna skrb	235 170 625	262 871 191	343 352 234
6. Stambeni i komunalni poslovi i usluge	1 750 033 671	2 271 676 379	2 688 513 950
7. Rekreativna, kulturna i vjerska djelatnost	622 669 919	981 410 967	1 136 428 570
8. Poljoprivreda, šumarstvo, lov i ribolov	43 435 476	62 761 195	71 226 824
9. Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	269 064 067	247 951 970	342 809 179
10. Poslovi prijevoza i komunikacija	859 599 608	811 815 646	1 044 602 171
11. Drugi ekonomski poslovi i usluge	267 700 695	317 539 978	439 736 721
12. Izdaci koji nisu svrstani po glavnim skupinama	98 157 210	72 683 340	123 338 066

V. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA U
RAZDOBLJU OD 1995. - 1997. GODINE

Konsolidirana opća država uključuje konsolidirani prikaz središnjeg državnog proračuna, financijskih planova izvanproračunskih fondova i proračuna lokalnih jedinica uprave i samouprave. Postupak konsolidacije, odnosno poništavanja međusobnih transakcija između navedenih razina državne vlasti, načinjen je u skladu s međunarodno usporedivom metodologijom, Government Fiscal Statistics, koju je definirao Međunarodni monetarni fond. Podatci o kretanju konsolidiranih prihoda i rashoda opće države jesu prava mjera veličine javnog sektora jer uključuju sve razine državne vlasti.

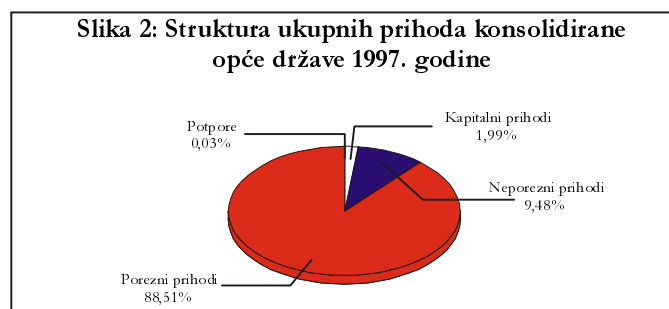
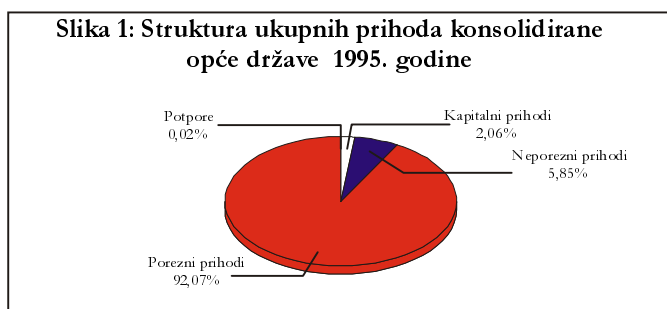
Tabela 1: Prihodi i rashodi konsolidirane opće države u razdoblju od 1995. - 1997. godine

(u 000 HRK)	% BDP		
	1995	1996	1997
UKUPNI PRIHODI I POTPORE	48,22	50,71	48,96
I. Ukupni prihodi	48,21	50,69	48,96
1. Tekući prihodi	47,22	49,21	46,96
Porezni prihodi	44,40	44,72	42,34
Neporezni prihodi	2,82	4,49	4,64
2. Kapitalni prihodi	1,00	1,48	0,97
II. Potpore	0,01	0,01	0,02
UKUPNI RASHODI I NETO POSUDBE	48,93	51,08	50,18
III. Ukupni rashodi	48,67	50,62	49,66
1. Tekući rashodi	44,12	43,77	43,60
2. Kapitalni rashodi	4,55	6,86	6,26
3. Posudbe umanjene za otplate	0,26	0,45	0,52

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Tabela 1 prikazuje osnovne agregate bilance konsolidirane opće države klasificirane prema ekonomskoj namjeni. Prikazani podatci pokazuju da je trend oštrog porasta ukupne javne potrošnje mjereno kako ukupnim konsolidiranim prihodima tako i ukupnim konsolidiranim rashodima donekle zaustavljen u 1997. godini. Međutim, već preliminarni podatci za 1998. godinu utemeljeni na kretanjima u bilanci konsolidirane središnje države (državni proračun i izvanproračunski fondovi), pokazuju da je ona donijela daljnje povećanje javnog sektora. Detaljan prikaz konsolidirane bilance s pripadajućim nekonsolidiranim bilancama državnog proračuna, izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave nalazi se u prilogu.

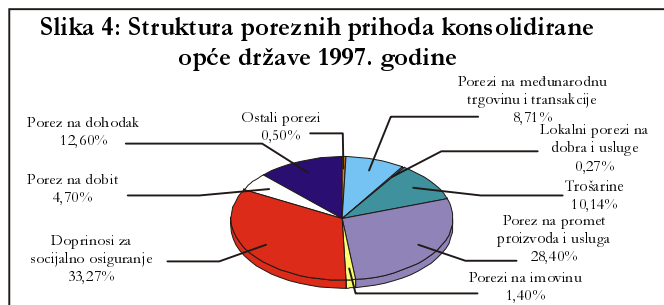
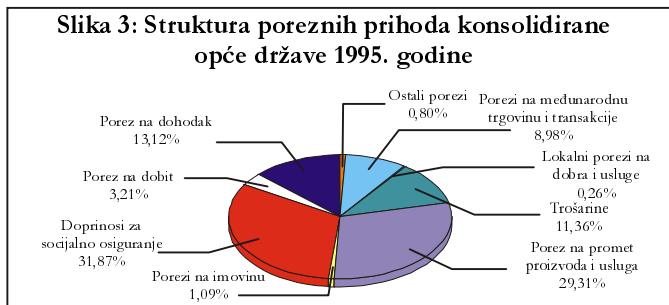
U promatranom razdoblju od 1995. - 1997. godine, ukupni prihodi konsolidirane opće države porasli su 26,9% što je rezultat porasta kako poreznih tako i neporeznih prihoda. Iako su u promatranom trogodišnjem razdoblju neporezni prihodi rasli brže od poreznih, to nije značajnije utjecalo na važnost poreznih prihoda kao osnovnog izvora državnih prihoda. Kao što pokazuju slike 1 i 2, udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima smanjen je s 92,1% u 1995. godini na 88,6% u 1997.

Promjene u unutarnjoj strukturi poreznih prihoda vidljive su usporedbom dijagrama sa slika 3 i 4. Vidljivo je da su doprinosi socijalnog osiguranja i indirektni porezi najvažniji pojedinačni izvor poreznih prihoda. Međutim, za razliku od indirektnih poreza čiji udio u ukupnim poreznim prihodima opada, doprinosi socijalnog osiguranja povećavaju svoj udio.

Sveukupno porezno opterećenje, mjereno udjelom konsolidiranih poreznih prihoda opće države u BDP-u, iznosilo je u 1997. godini 43,4% BDP-a što je 1,4% BDP-a manje nego u 1996. godini. Sniženje poreznog

opterećenja u 1997. godini rezultiralo je, u prvom redu, iz snižavanja stope poreza na dohodak s 25% na 20% i povećanja neoporezivog dijela dohotka koje je stupilo na snagu početkom 1997. godine. Međutim, kao što je već istaknuto, raspoloživi iako nepotpuni podatci za 1998. godinu pokazuju da smanjenje udjela poreznih prihoda u BDP-u nije nastavljeno u 1998. godini. Povećanje fiskalne discipline, postignuto uvođenjem poreza na dodanu vrijednost, odrazilo se u bilancama konsolidirane središnje države bržim rastom poreznih prihoda od stope rasta nominalnog BDP-a zbog čega se može očekivati povećanje poreznih prihoda opće države u 1998. godini za oko 3% BDP-a.

Ukupni rashodi konsolidirane opće države u promatranom razdoblju pokazuju kako nominalni tako i realni rast. U cijelom razdoblju rashodi konsolidirane opće države su rasli brže od rasta ukupnih prihoda, zbog čega se pojavljuje ukupni deficit čija visina ipak ne zabrinjava. Deficit konsolidirane opće države kreće se od 0,37% BDP-a u 1996. godini do 1,22% BDP-a u 1997. godini.

Promjene u strukturi ukupnih rashoda prikazane su slikama 5 i 6. U strukturi ukupnih rashoda opaža se tendencija porasta kapitalnih rashoda i smanjivanja tekućih rashoda. Istovremeno, sveukupan pad udjela tekućih izdataka rezultat je pada udjela izdataka za dobra i usluge i porasta udjela transfera u ukupnim rashodima. Ovakva kretanja su očekivana i predstavljaju logičnu posljedicu snižavanja izdataka vezanih za vojne namjene i povećanja izdataka vezanih za obnovu (kapitalni izdatci) i podizanje standarda najugroženijih kategorija stanovništva (transferi).

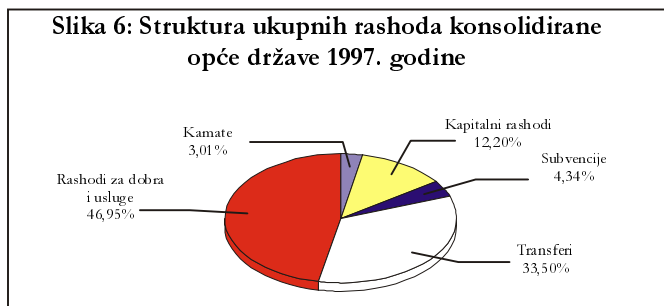
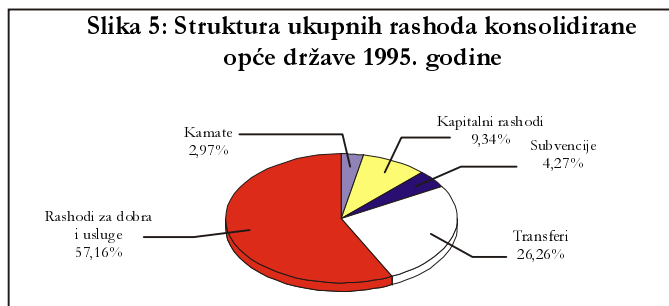

Tabela 2 prikazuje kretanje najvažnijih komponenti tekućih izdataka i zorno ukazuje na različita kretanja pojedinih kategorija tekućih rashoda. U promatranom razdoblju opaža se trend smanjivanja veličine rashoda za dobra i usluge koji se smanjuju s 27,82% BDP-a 1995. godine na 23,32% BDP-a 1997. godine. Rashodi za nadnice i plaće zaposlenih u javnom sektoru u promatranom trogodišnjem razdoblju također bilježe trend pad i smanjuju se s 11,83% BDP-a u 1995. na 11,04% BDP-a u 1997. godini.

Tabela 2: Kretanje tekućih rashoda konsolidirane opće države

	Udio u BDP		
	1995	1996	1997
Rahodi za dobra i usluge	27,82	25,32	23,32
- Nadnice i plaće zaposlenih	11,93	11,24	11,04
- Ostale kupovine dobara i usluga	15,89	14,09	12,27
Izdatci za kamate	1,45	1,16	1,50
Subvencije i ostali tekući transferi	14,86	17,28	18,79

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Međutim, izdatci za subvencije i tekuće transfere bilježe brz porast i povećavaju svoj udio u ukupnim rashodima opće države s 33,67% u 1995. godini na 43,1% ukupnih rashoda u 1997. Drugim riječima, veličina ove vrste rashoda narasla je s 14,9% BDP-a u 1995. godini na 18,8% BDP-a u 1997. godini. U razdoblju od 1994. - 1997. tekući transferi i subvencije rastu po prosječnoj godišnjoj stopi od 24,8% pri čemu je taj rast gotovo u potpunosti generiran porastom transfera stanovništvu koji u istom razdoblju bilježi prosječnu godišnju stopu rasta od 28%.

Pokazuje se, stoga, da je snažan rast tekućih transfera bez značajnijeg smanjivanja ostalih stavki rashoda opće države osnovna odrednica brzog rasta sektora države. Zadržavanje ovakvih trendova u kretanju transfera moglo bi postati primarnim izvorom fiskalne neravnoteže i ugroziti makroekonomsku stabilnost. Reforma sustava mirovinskoga, ali i zdravstvenoga osiguranja jedini je način na koji se može djelotvorno osigurati cilj - smanjivanje ukupnih javnih rashoda.

1. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA PREMA RAZINAMA FISKALNE VLASTI

Tabela 3 ilustrira trendove unutar konsolidirane bilance opće države iskazane prema razinama fiskalne vlasti. Podatci u tabeli 3 zorno pokazuju da je visok rast javne potrošnje konsolidirane opće države u najvećoj mjeri rezultat brzog realnog rasta rashoda izvanproračunskih fondova, te manjim dijelom i porastom rashoda lokalne uprave i samouprave.

Tabela 3: Konsolidirana opća država prema razinama fiskalne vlasti

(000 HRK)	Udio u BDP		
	1995	1996	1997
Ukupni prihodi i dotacije	48,22	50,71	48,96
Državni proračun	28,34	29,25	27,53
Izvanproračunski fondovi	15,44	15,75	15,73
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	8,79	8,86	8,89
2. Fond zdravstvenog osiguranja	4,59	4,80	4,69
3. Fond za zapošljavanje	0,70	0,63	0,51
4. Sredstva doplatka za djecu	0,79	0,82	0,79
5. Hrvatska vodoprivreda	0,56	0,64	0,84
Lokalna uprava i samouprava	4,44	5,71	5,70
Ukupni rashodi i posudbe umanjeni za otplate	48,93	51,08	50,18
Državni proračun	26,46	25,52	23,69
Izvanproračunski fondovi	18,27	19,84	20,76
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	9,01	9,75	11,22
2. Fond zdravstvenog osiguranja	7,20	7,79	7,11
3. Fond za zapošljavanje	0,45	0,63	0,58
4. Sredstva doplatka za djecu	0,83	0,80	0,82
5. Hrvatska vodoprivreda	0,78	0,87	1,03
Lokalna uprava i samouprava	4,20	5,71	5,73
Ukupni deficit/suficit	-0,71	-0,37	-1,22

* Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

U trogodišnjem razdoblju od 1995. - 1997. godine u strukturi ukupnih prihoda konsolidirane opće države, državni proračun je smanjio svoj udio u prihodima s 58,77% 1995. godine na 56,22% 1997. Istovremeno, ostvaren je stalan rast udjela prihoda izvanproračunskih fondova u ukupnim prihodima (s 32,02% 1995. godine na 32,13% 1997. godine), te rast udjela lokalne uprave i samouprave (s 9,21% 1995. na 11,64% 1997. godine). U ukupnim rashodima konsolidirane opće države neprekidno se smanjuje udjel državnog proračuna (s 54,08% 1995. na 47,2% 1997. godine), uz kontinuiran visok rast udjela rashoda lokalne države (s 8,58% 1995. na 11,43% 1997. godine), i izvanproračunskih fondova (s 37,34% 1995. na 41,37% 1997.).

Razmatranje rashodne strane konsolidirane bilance opće države pokazuje da se državni proračun nalazi u neprekidnom konsolidiranom suficitu, te da konsolidirani rashodi državnog proračuna počinju padati od 1996. godine. Daljnji pad konsolidiranih rashoda državnog proračuna nastavljen je i u 1997. godini.

Međutim, kretanje rashoda izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave, nedvosmisleno pokazuje da se u ovoj sferi nalazi žarište fiskalnih problema i porasta javne potrošnje. Dodatno širenje jaza između konsolidiranih prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova, uz postojeći način financiranja deficita, pokazuje da su upravo izvanproračunski fondovi (u prvom redu Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje) osnovni generator rastućeg trenda javnih rashoda i konsolidiranog deficita, koji se tijekom cjelokupnog razdoblja održava na niskoj razini jedino zahvaljujući visokom konsolidiranom suficitu državnog proračuna.

Strateški cilj je, stoga, zaustavljanje daljnjeg rasta javnog sektora i početak procesa njegovog smanjivanja u narednom razdoblju, sukladno dosegnutom stupnju ekonomskog razvoja Hrvatske.

Da Hrvatska ima velik javni sektor, (mjereno udjelom opće države u BDP-u) u usporedbi s zemljama EU i tranzicijskim zemljama, zorno ilustrira tabela 4. Podatci u tabeli 4 pokazuju trend kontinuiranog porasta veličine javnog sektora, što je posve suprotno opadajućim trendovima prisutnim posljednjih godina u razvijenim zemljama i naprednim tranzicijskim zemljama.

Tabela 4: Ukupni rashodi konsolidirane opće države (% BDP-a)

	1995	1996	1997
EUROPSKA UNIJA			
Irska	38,0	37,4	36,1
Velika Britanija	43,0	41,9	39,7
Grčka	47,4	44,7	41,8
Španjolska	44,8	43,7	42,2
Portugal	49,7	48,4	46,9
Njemačka	49,5	48,9	47,7
Nizozemska	51,4	49,6	49,1
Italija	52,7	52,7	50,6
Austrija	52,5	51,8	50,7
Belgija	53,8	53,0	52,2
Francuska	54,3	54,8	54,1
Finska	57,9	57,3	54,2
Danska	56,3	55,9	54,4
Švedska	65,6	64,2	62,3
PROSJEK EU	51,2	50,3	48,7
TRANZICIJSKE ZEMLJE			
Češka ¹⁾	45,8	45,3	44,1
Poljska	49,7	48,4	46,9
Mađarska	49,3	43,8	42,5
Slovenija ²⁾	45,7	44,9	46,2
Hrvatska ³⁾	48,9	51,1	50,2
PROSJEK BEZ HRVATSKE	47,9	46,4	45,5
PROSJEK S HRVATSKOM	47,7	47,0	46,3

Izvor: OECD Economic Outlook, kolovoz 1998.

¹⁾ Izvor: Ministarstvo financija Češke Republike i OECD Economic Outlook, kolovoz 1998.

²⁾ Izvor: Ministarstvo financija Republike Slovenije

³⁾ Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

2. KRETANJE MJERA VIŠKA/MANJKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE

Smanjenje tekućih izdataka u strukturi ukupnih izdataka praćeno povećanjem udjela kapitalnih izdataka u promatranom razdoblju pokazuje tendenciju sporijeg rasta tekućih rashoda od rasta tekućih prihoda na razini konsolidirane opće države. Tendencija relativnog smanjenja tekućih izdataka u strukturi ukupnih izdataka praćena povećanjem tekućeg viška (štednje) konsolidiranog proračuna opće države u razdoblju od 1995. - 1996. godine, u 1997. je lagano usporena, te povećan udio tekućih izdataka u strukturi ukupnih izdataka. Kretanje tekućeg viška prikazano je tabelom 5.

Tabela 5: Tekući višak konsolidirane opće države i stupanj pokrivenosti kapitalnih izdataka

Godina	Iznos štednje u 000 HRK	Udio u BDP	Kapitalni izdatci	Stupanj pokrivenosti
1994	4 227 126	4,83	2 667 224	158,48
1995	3 048 771	3,10	4 472 752	68,16
1996	5 846 352	5,45	7 356 212	79,48
1997	5 387 786	4,51	7 449 672	72,32

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Štednja, mjerena kao razlika između tekućih prihoda i tekućih rashoda, je u promatranom razdoblju predstavljala najznačajniji izvor financiranja kapitalnih izdataka države. Tako je u 1995. godini štednjom financirano 68,16% kapitalnih izdataka, u 1996. godini štednja je pokrivala 79,48% kapitalnih izdataka, te u 1997. godini 72,32% konsolidiranog proračuna.

Kretanje ukupnog viška/manjka konsolidirane države prikazano je tabelom 6. U promatranom razdoblju od 1995. - 1997. godine ostvarivan je manjak konsolidiranog proračuna opće države koji nije prelazio 1,22% BDP-a. U 1995. godini je ostvaren manjak u iznosu od 699 milijuna kuna što predstavlja 0,71% BDP-a, u 1996. godini je ostvaren manjak konsolidiranog proračuna u iznosu od 399 milijuna kuna, što predstavlja 0,37% BDP-a, dok je u 1997. godini ostvaren manjak u iznosu 1 497 milijuna kuna što predstavlja 1,25% BDP-a.

Tabela 6: Deficit i financiranje deficita konsolidirane opće države

	Udio u BDP		
	1995	1996	1997
Tekući manjak/višak	3,09	5,45	4,38
Ukupni manjak/višak	-0,71	-0,37	-1,22
Ukupno financiranje	0,71	0,37	1,22
Domaće financiranje	-0,06	-0,49	-1,32
Strano financiranje	0,77	0,87	2,53

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

VI. ORGANIZACIJSKO USTROJSTVO MINISTARSTVA FINANCIJA

Ministarstvo financija Republike Hrvatske jedno je od pet državnih ministarstava. Status državnog ministarstva rezultat je važnosti zadataka koje u sklopu cjelokupne državne uprave obavlja Ministarstvo financija te činjenice da se svi poslovi iz djelokruga Ministarstva financija obavljaju centralizirano na cjelokupnoj državnoj razini.

Organizacijska je shema Ministarstva financija prikazana na kraju dokumenta. Na čelu Ministarstva financija nalazi se ministar financija. Ministar financija ima jednog zamjenika. Kao što pokazuje organizacijska shema, za obavljanje poslova iz djelokruga Ministarstva financija ustrojeno je 15 organizacijskih jedinica. Organizacijske jedinice u sastavu Ministarstva financija su:

- Carinska uprava
- Devizni inspektorat
- Financijska policija
- Porezna uprava
- Uprava za makroekonomske analize i prognoze
- Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna
- Uprava za izvršavanje državnog proračuna
- Uprava za upravljanje javnim dugom i gotovinom
- Uprava za međunarodne financijske odnose
- Uprava za gospodarstvo
- Uprava za bankarski, devizni sustav i sustav osiguranja
- Uprava za državno računovodstvo
- Uprava za informatizaciju i javne nabavke
- Kabinet ministra
- Ured tajnika ministarstva

Carinska uprava predlaže rješenja u području carinske politike i carinske zaštite, organizira rad carinske službe, otkriva i sprječava carinske prekršaje i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Radom Carinske uprave upravlja ravnatelj koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra financija.

Porezna uprava organizira, koordinira, prati i nadzire naplatu proračunskih prihoda, prati i analizira primjenu poreznih propisa i funkcioniranje poreznog sustava, te predlaže rješenja na području porezne politike. Na čelu Porezne uprave nalazi se ravnatelj koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra financija.

Devizni inspektorat obavlja nadzor u oblasti deviznog i vanjskotrgovinskog poslovanja te kreditnog poslovanja s inozemstvom i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Deviznog inspektorata je glavni devizni inspektor koji je po položaju, također, pomoćnik ministra.

Financijska policija obavlja nadzor zakonitosti obračuna i uplate državnih prihoda, prihoda lokalne uprave i izvanproračunskih fondova te druge poslove po nalogu ministra. Radom Financijske policije upravlja glavni inspektor koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra.

Uprava za makroekonomske analize i prognoze obavlja poslove analiza i prognoza makroekonomskih kretanja, poslove analize učinaka fiskalne politike na gospodarstvo, te druge poslove po nalogu ministra. Upravu vodi pomoćnik ministra.

Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna izrađuje prijedlog državnog proračuna i izvanproračunskih fondova, obavlja konsolidaciju proračuna, izrađuje izvješća o kretanju javnih prihoda i rashoda, predlaže zakone u oblasti financiranja lokalne uprave i samouprave, te obavlja druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za izvršavanje državnog proračuna izvršava državni proračun i obavlja administrativne poslove u vezi s izvršenjem proračuna, izrađuje dokumente o završnom računu proračuna, obavlja poslove proračunskog nadzora radi osiguranja zakonite uporabe proračunskih sredstava, te obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za državno računovodstvo vodi glavnu knjigu državne riznice, određuje državne računovodstvene standarde i obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Radom Uprave upravlja pomoćnik ministra.

Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom osigurava upravljanje gotovinom, vodi brigu o svim transakcijama u vezi s državnim dugom, vodi evidenciju o državnom dugu, prati i analizira zaduženost države i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za izvršavanje državnog proračuna, Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom i Uprava za državno računovodstvo zajedno čine Državnu riznicu.

Uprava za međunarodne financijske odnose priprema zakonske propise koji se odnose na financijske odnose s inozemstvom, obavlja poslove u vezi s pregovorima o inozemnim kreditima, priprema prijedloge odluka o izdavanju jamstava po inozemnim kreditima, te obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Upravu vodi pomoćnik ministra.

Uprava za gospodarstvo prati i analizira poslovanje javnih poduzeća, prati posljedice elementarnih nepogoda i ratnih razaranja, obavlja poslove u vezi s koncesijama i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za bankarski i devizni sustav i sustav osiguranja sudjeluje u izradi zakonskih propisa u vezi s bankarskim i deviznim sustavom i sustavom osiguranja, prati rad deviznog tržišta, te obavlja i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

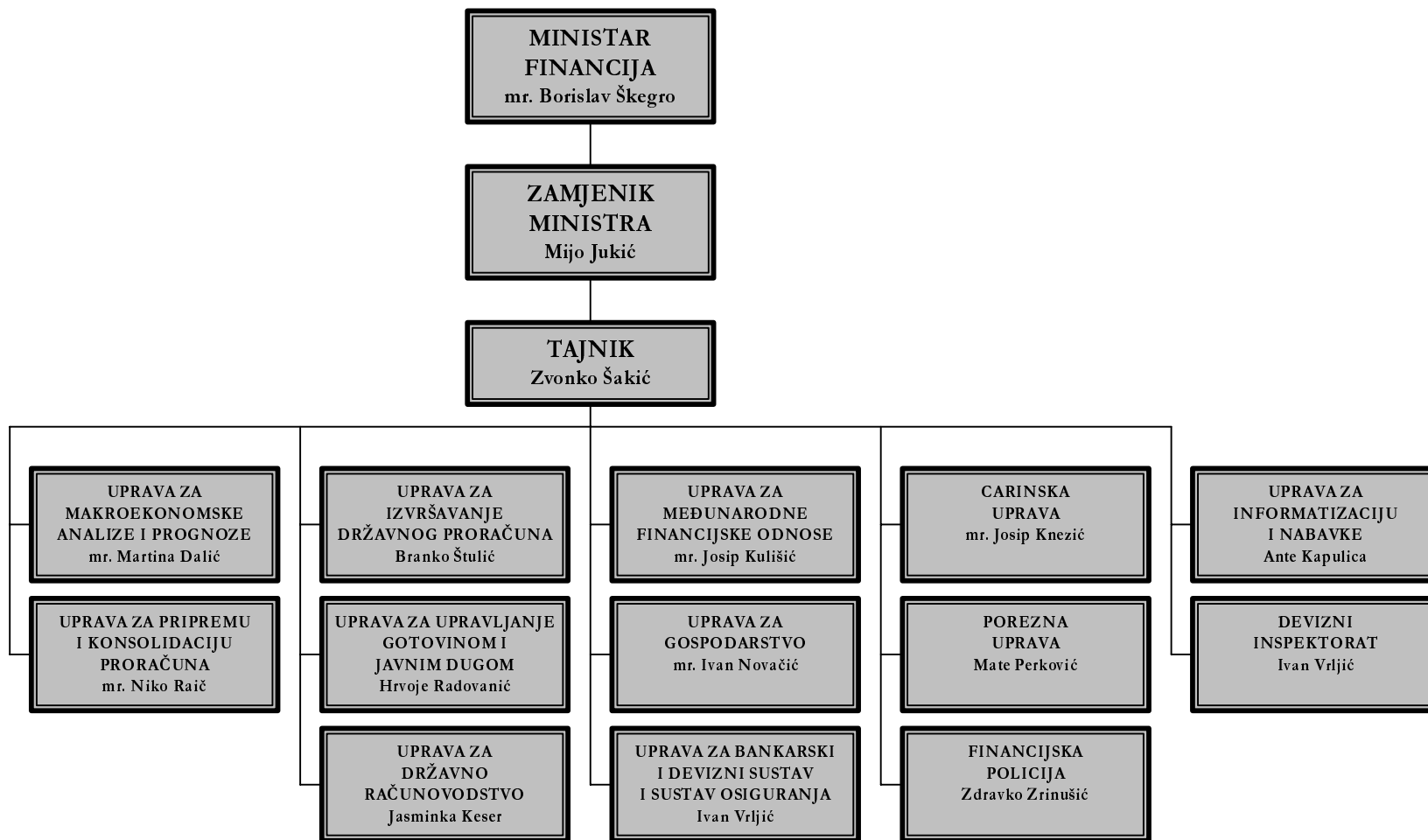
Uprava za informatizaciju i nabavke obavlja poslove izgradnje i održavanja kompjutorske mreže Ministarstva, poslove u vezi s javnom nabavkom te opće i administrativne poslove. Obavlja i druge poslove po nalogu ministra, a Upravu vodi pomoćnik ministra.

Kabinet ministra obavlja protokolarne poslove za ministra i njegova zamjenika, poslove odnosa s javnošću, administrativne poslove komunikacije s Vladom i Hrvatskim državnim saborom te druge poslove po nalogu ministra financija.

Ured tajnika Ministarstva usklađuje rad u Ministarstvu na izradi nacrtu zakona i drugih propisa iz djelokruga Ministarstva, vodi kadrovsku politiku i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Ovaj Ured vodi tajnik ministarstva.

Ukupan broj zaposlenih u Ministarstvu financija krajem 1998. godine bio je 7 524 zaposlenika.

ORGANIZACIJSKA SHEMA MINISTARSTVA FINANCIJA REPUBLIKE HRVATSKE

**DOSADAŠNJI MINISTRI FINANCIJA
REPUBLIKE HRVATSKE**

prof. dr. MARIJAN HANŽEKVIĆ

27. VII. 1990. - 3. VIII. 1991

mr. JOZO MARTINOVIĆ

4. VIII. 1991. - 11. VIII. 1992.

prof. dr. ZORAN JAŠIĆ

12. VIII. 1992. - 6. VII. 1994.

mr. BOŽO PRKA

7. VII. 1994. - 11. IX. 1997.

PRILOZI

Prilog 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji gospodarstva Republike Hrvatske

	1994	1995	1996	1997	1998
BDP, tekuće cijene (mil. HRK)*	87 441,2	98 382,0	107 980,6	122 904,5	135 645,2
Stopa rasta BDP-a, u %	5,9	6,8	6,0	6,5	2,7
BDP, tekuće cijene (mil. HRK)+	14 234,1	131 371,0	143 220,0	158 974,0	179 600,0
BDP, tekuće cijene (mil. USD)	14 591,5	18 811,1	19 871,7	19 946,5	21 320,2
Cijene na malo, prosjek, %	97,6	2,0	3,5	3,6	5,7
Proizvođačke cijene, prosjek, %	77,6	0,7	1,4	2,3	-1,2
Troškovi života, prosjek, %	107,2	4,0	4,3	4,1	6,4
Tečaj HRK/USD, prosjek	5,99	5,23	5,43	6,16	6,36
Vanjskotrgovinska bilanca (mil. USD)	-1 322,5	-3 237,5	-3 651,2	-5 224,4	-4 168,9
Tekući račun platne bilance (mil. USD)**	785,7	-1 283,8	-857,8	-2 434,0	-1 553,8
Devizne rezerve HNB, krajem razdoblja (mil. USD)	1 405,0	1 895,2	2 314,0	2 539,0	2 815,6
Eskontna stopa HNB, u %, na godišnjoj razini	8,5	8,5	6,5	5,9	5,9
Ukupni vanjski dug, mil. USD ¹	3 698,5	4 213,9	4 808,4	6 661,6	8 488,7
Unutarnji javni dug, mil. HRK	...	16 405,4	16 533,7	14 608,7	13 697,5
Manjak/višak - konsolidirana središnja država, mil. HRK	1 413,0	-883,0	-477,4	-1 586,7	882,1
Stopa nezaposlenosti, % ukupne radne snage	14,5	14,5	16,4	17,5	18,6
Stopa anketne nezaposlenosti, % ²	10,0	9,9	11,2
Prosječna mjesečna neto plaća, stopa rasta u %	137,1	45,8	11,8	16,9	12,8
Prosječna mjesečna bruto plaća, stopa rasta u %	...	34,0	12,3	13,1	12,6
Prosječna mjesečna mirovina, stopa rasta u %	100,1	23,8	10,1	16,2	11,4
Fizički obujam industrijske proizvodnje, stopa rasta u %	-2,7	0,3	3,1	6,8	3,7
Noćenja turista, stopa rasta u %	54,8	-35,6	66,5	41,3	3,2
Površina (kvadratni km)	56 538	56 538	56 538	56 538	56 538
Broj stanovnika, sredinom razdoblja (mil.)	4,6	4,7	4,5	4,6	4,6

+ procjena Ministarstva financija temeljem kretanja prihoda od PDV-a

* revizija DZS

** rezultat prve faze revizije - preliminarno

¹ Efekt Londonskog kluba uključen u cijelom razdoblju. Novonastale promjene rezultat su usklađivanja s BOP.

² Podatak DZS-a iz Ankete o radnoj snazi

Prilog 2: Prihodi i potpore državnog proračuna

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupni prihodi i potpore	23 142 632	27 980 779	31 367 481	33 846 123	43 808 593	49 047 850
II.	Ukupni prihodi	23 142 632	27 880 779	31 367 481	33 846 123	43 808 593	49 047 850
III.	Tekući prihodi	22 788 882	27 287 119	30 244 343	33 384 986	42 019 401	44 642 150
IV.	Porezni prihodi	22 377 482	26 505 353	28 530 426	31 338 173	39 899 694	42 547 792
1.	Porez na dohodak	3 211 607	3 497 588	4 216 938	4 102 217	4 915 096	4 603 535
2.	Porez na dobit poduzeća	591 585	1 009 073	1 271 183	1 785 259	2 461 149	2 936 380
3.	Porez na promet nekretnina	117 672	141 756	171 776	242 702	270 925	349 715
4.1.	Porez na promet dobara i usluga	13 107 159	12 802 257	13 504 368	15 133 172	1 972 045	650 000
4.2.	Porez na dodanu vrijednost	0	0	0	0	20 228 226	22 521 720
5.	Trošarine	1 813 581	4 960 440	5 390 785	5 404 837	5 767 981	6 479 746
	a) na naftne derivate	670 441	2 559 021	2 691 840	2 728 346	3 169 771	3 626 685
	b) na alkohol i alkoholna pića	75 140	183 458	197 623	176 681	176 897	200 927
	c) na pivo	128 983	266 031	262 080	279 086	277 889	331 097
	d) na bezalkoholna pića	51 208	108 498	108 737	110 255	83 182	96 701
	e) na duhanske preradevine	880 466	1 759 266	2 039 532	1 999 988	1 983 435	2 139 242
	f) na kavu	0	67 642	68 704	74 959	76 807	85 094
	g) na uvoz motornih vozila	7 343	16 524	22 269	35 522	128 806	139 851
6.	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	3 486 771	3 922 481	3 942 438	4 639 995	4 127 523	4 333 565
6.1.	Carina	714 839	782 860	3 942 438	4 639 995	4 127 523	4 333 565
6.2.	Carinske i ostale uvozne pristojbe	2 771 932	3 139 621	0	0	0	0
7.	Ostali porezi	49 107	171 758	32 938	29 991	27 943	533 281
V.	Neporezni prihodi	411 400	781 766	1 713 917	2 046 813	2 119 707	2 094 358
8.	Višak prihoda nad rashodima HNB	141 473	165 889	82 255	129 207	265 043	200 000
9.	Dio prihoda od dobiti javnih poduzeća	44 765	142 812	134 866	329 842	351 134	800 000
10.	Prihodi od kamata	0	7 580	3 038	1 421	2 161	2 420
11.	Ostali prihodi od imovine	0	13 207	116 163	82 082	237 620	323 446
12.	Upravne i sudske pristojbe	25 575	49 501	510 489	562 611	532 697	119 238
13.	Prihodi tijela državne uprave	19 876	55 370	304 702	286 830	115 994	190 618
14.	Naknade za ceste	0	106 200	130 939	347 086	271 762	60 716
15.	Kazne i globe	110 547	187 584	228 547	281 011	308 147	391 270
16.	Ostali neporezni prihodi	69 164	53 623	202 918	26 723	35 149	6 650
VI.	Kapitalni prihodi	353 750	593 660	1 123 138	461 137	1 789 192	4 405 700
17.	Prodaja državnih stanova	28 456	54 740	166 683	159 420	155 169	135 500
18.	Prihodi od prodaje vojnih stanova	0	43 210	401 931	157 940	201 448	165 000
19.	Prihodi od privatizacije	325 294	495 710	554 524	143 777	1 432 366	4 100 000
20.	Ostali kapitalni prihodi					209	5 200
VII.	Potpore	0	100 000	0	0	0	0

Prilog 3: Rashodi državnog proračuna po ekonomskim kategorijama

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	22 598 774	28 696 186	31 501 501	35 006 314	42 551 916	49 047 850
II.	Ukupni rashodi	22 282 792	28 475 583	30 972 816	34 395 182	41 390 372	47 252 720
III.	Tekući rashodi	20 360 525	25 495 182	25 930 068	29 579 721	34 883 026	39 223 533
1.	Rashodi za dobra i usluge	16 613 749	20 734 529	19 623 107	20 263 325	22 648 712	23 245 910
1.1.	Nadnice i plaće	6 517 586	8 393 597	8 365 211	9 147 512	10 851 793	12 098 183
1.2.	Doprinosi poslodavca	1 367 573	1 716 123	1 966 383	1 892 364	2 178 503	2 587 444
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	8 728 590	10 624 809	9 291 513	9 223 449	9 618 416	8 560 283
2.	Plaćanje kamata	1 002 506	1 392 084	1 217 618	1 737 016	1 951 283	2 162 797
2.2.	Domaća plaćanja	895 235	911 473	949 879	775 007	917 305	864 107
2.3.	Vanjska plaćanja	107 271	480 611	267 739	962 009	1 033 978	1 298 690
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	2 744 270	3 368 569	5 089 343	7 579 380	10 283 031	13 814 826
3.1.	Subvencije	1 762 667	1 809 780	2 076 847	2 307 071	3 274 689	2 962 574
3.1.1.	Nefinancijskim javnim poduzećima	1 709 155	1 766 074	1 995 594	2 085 988	2 847 858	2 477 316
3.1.2.	Financijskim institucijama	0	0	1 684	1 281	0	0
3.1.3.	Ostalim poduzećima	53 512	43 706	79 569	219 802	426 831	485 258
3.2.	Transferi ostalim razinama države	330 215	842 135	1 933 068	4 041 503	5 733 307	8 495 774
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	177 192	216 148	275 224	314 696	355 667	477 020
3.4.	Transferi stanovništvu	442 120	477 387	774 412	878 006	889 161	1 154 221
3.5.	Transferi prema inozemstvu	32 076	23 119	29 792	38 104	30 207	725 237
IV.	Kapitalni rashodi	1 922 267	2 980 401	5 042 748	4 815 461	6 507 346	8 029 187
4.	Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	1 588 767	1 634 158	2 216 434	1 977 534	2 765 081	4 467 212
5.	Kupovina zaliha	180 000	0	0	0	0	0
6.	Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	0	0	194 214	238 691	287 741	517 936
7.	Kapitalni transferi	153 500	1 346 243	2 632 100	2 599 236	3 454 524	3 044 039
7.1.	Ostalim razinama nacionalne države	140 000	0	100 000	113 000	770 983	555 937
7.2.	Nefinancijskim javnim poduzećima	0	194 674	270 000	434 713	544 089	414 100
7.3.	Financijskim institucijama	0	0	0	0	0	5 000
7.4.	Ostalim poduzećima	0	0	1 480	3 100	20 642	145 241
7.5.	Ostali domaći kapitalni transferi	13 500	1 144 169	2 245 820	2 036 583	2 103 810	1 913 761
7.6.	Kapitalni transferi inozemstvu	0	7 400	14 800	11 840	15 000	10 000
V.	Posudbe umanjene za otplate	315 982	220 603	528 685	611 132	1 161 544	1 795 130
8.	Ostalim razinama nacionalne države	0	1 141	0	43 587	12 709	95 883
9.	Nefinancijskim javnim poduzećima	0	40 675	0	-263 142	58 244	95 040
10.	Financijskim institucijama	268 651	78 631	147 506	603 948	960 636	1 041 000
11.	Ostale domaće neto posudbe	47 331	81 095	367 841	205 734	104 222	535 207
12.	Neto posudbe inozemstvu	0	19 061	13 338	21 005	25 733	28 000

Prilog 4: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I	Ukupni rashodi	22 282 792	28 475 583	30 972 816	34 395 182	41 390 372	47 252 720
1.	Opće javne usluge	1 674 965	1 911 166	1 911 595	2 182 768	3 382 441	3 725 223
2.	Poslovi i usluge obrane	7 650 165	9 910 927	7 760 190	6 990 659	7 373 239	6 087 207
3.	Poslovi javnog reda i sigurnosti	2 841 432	3 351 489	3 714 158	4 169 881	4 251 480	4 596 898
4.	Poslovi i usluge obrazovanja	2 864 662	3 277 776	3 599 830	4 050 800	4 668 772	5 933 940
5.	Poslovi i usluge zdravstva	57 245	78 167	151 619	184 758	816 772	831 222
6.	Socijalno osiguranje i zaštita	2 547 002	3 185 789	4 408 288	6 451 998	8 024 614	10 900 464
7.	Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	462 741	1 343 216	2 602 722	2 069 451	2 620 402	2 720 510
8.	Rekreacijski, kulturni i religijski poslovi i usluge	308 960	430 115	410 711	539 479	576 615	945 961
9.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	652 968	511 479	550 976	616 317	1 103 215	1 163 263
10.	Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	192 398	255 352	381 307	692 771	728 932	483 510
11.	Poslovi i usluge prometa i veza	1 498 506	2 232 489	3 404 954	3 433 519	4 073 080	5 503 049
12.	Ostali ekonomski poslovi i usluge	273 661	226 887	305 008	648 405	548 438	816 789
13.	Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	1 258 087	1 760 731	1 771 458	2 364 376	3 222 372	3 544 684

Prilog 5: Financiranje prema vrsti vlasnika duga

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupno financiranje	-543 858	715 407	134 020	1 160 191	-1 256 677	0
II.	Domaće financiranje	-591 189	29 402	-669 912	-1 825 749	-1 247 563	-2 325 661
1.	Od ostale opće države	0	0	0	0	190 000	0
2.	Od monetarnih vlasti	-617 286	395 967	-152 745	-354 848	112 392	0
2.1.	HNB - neto posudbe	-284 690	126 186	-233 834	-241 340	0	0
2.2.	Promjene u depozitima države	-332 596	269 781	81 089	-113 508	112 392	0
3.	Od poslovnih banaka	-63 832	1	-308 357	-1 357 298	-1 638 606	-1 951 644
4.	Ostalo domaće financiranje	89 929	-366 566	-208 810	-113 603	88 651	-374 017
4.1.	Od ostalih financijskih institucija	0	25 000	10 000	-12 303	-6 860	-41 567
4.2.	Od nefinancijskih javnih poduzeća	0	0	0	0	0	0
4.3.	Od nefinancijskog privatnog sektora	0	0	0	0	0	0
4.4.	Ostalo domaće financiranje - neklasificirano	89 929	-391 566	-218 810	-101 300	95 511	-332 450
III.	Strano financiranje	47 331	686 005	803 932	2 985 940	-9 114	2 325 661
5.	Od međunarodnih razvojnih institucija	0	63 540	482 028	470 073	379 921	874 926
5.1.	Povećanje duga	0	124 483	581 243	557 570	504 185	1 045 916
5.2.	Otplate	0	-60 943	-99 215	-87 497	-124 264	-170 990
6.	Od stranih država ili vlada	47 331	29 570	-364 330	-502 829	-525 161	-384 723
6.1.	Povećanje duga	47 331	29 570	0	0	0	110 643
6.2.	Otplate	0	0	-364 330	-502 829	-525 161	-495 366
7.	Ostale vanjske posudbe	0	592 895	686 234	3 018 696	136 126	1 825 459
7.1.	Bankovni zajmovi i avansi	0	592 895	686 234	-3 749	-11 809	366 709
7.2.	Kreditni dobavljača	0	0	0	0	0	0
7.3.	Ostale vanjske posudbe - neklasificirano	0	0	0	3 022 445	147 935	1 468 750
8.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	0	0	0	0	0	0

Prilog 6: Financiranje prema vrsti instrumenata duga

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupno financiranje	-543 858	715 407	134 020	1 160 191	-1 256 677	0
II.	Domaće financiranje	-591 189	29 402	-669 912	-1 825 749	-1 247 563	-2 325 661
1.	Dugoročne obveznice	160 339	-303 255	-712 116	-1 572 385	-1 956 403	-2 245 950
1.1.	Izdavanje	160 339	554 551	545 138	146 250	0	0
1.2.	Otplata	0	-857 806	-1 257 254	-1 718 635	-1 956 403	-2 245 950
2.	Kratkoročne obveznice i mjenice	0	0	268 824	113 970	182 103	0
3.	Dugoročni zajmovi - neklasificirani	-273 719	79 376	-292 922	-240 642	-10 375	-59 711
3.1.	Povećanje duga	0	340 465	0	0	0	0
3.2.	Otplate	-273 719	-261 089	-292 922	-240 642	-10 375	-59 711
4.	Kratkoročni zajmovi - neklasificirani	0	25 000	10 000	0	190 000	0
5.	Ostale obveze	-63 832	0	-855	-183	234 720	-20 000
6.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	-413 977	228 281	57 157	-126 509	112 392	0
III.	Strano financiranje	47 331	686 005	803 932	2 985 940	-9 114	2 325 661
7.	Dugoročne obveznice	0	0	0	3 022 445	147 935	1 436 385
7.1.	Izdavanje	0	0	0	3 022 445	447 935	1 436 385
7.2.	Otplata	0	0	0	0	-300 000	0
8.	Kratkoročne obveznice i mjenice	0	0	0	0	0	0
9.	Dugoročni zajmovi - neklasificirani	47 331	154 885	830 811	-36 505	363 854	1 281 911
9.1.	Povećanje duga	47 331	215 828	1 294 356	557 570	1 769 361	2 362 267
9.2.	Otplata	0	-60 943	-463 545	-594 075	-1 405 507	-1 080 356
10.	Kratkoročni zajmovi - neklasificirani	0	531 120	-268 79	0	-520 903	-392 635
11.	Ostale obveze	0	0	0	0	0	0
12.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	0	0	0	0	0	0

Prilog 7: Konsolidirana središnja država

(000 HRK)	Ostvarenje					Proračun
	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Ukupni prihodi i dotacije	35 764 743	43 283 059	48 396 602	53 345 263	65 110 652	72 007 379
Državni proračun	23 142 632	27 980 779	31 367 481	33 846 123	43 808 593	48 217 355
Izvanproračunski fondovi	12 622 111	15 302 280	17 029 121	19 499 140	21 302 059	23 033 529
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	7 165 145	8 720 426	9 584 721	11 022 237	10 713 387	12 225 784
2. Fond zdravstvenog osiguranja	3 775 177	4 558 053	5 196 313	5 824 150	8 269 030	9 268 353
3. Fond za zapošljavanje	556 729	691 171	676 112	638 330	718 195	766 392
4. Sredstva doplatka za djecu	689 405	782 087	878 500	976 695	542 849	0
5. Hrvatske vode	435 655	550 543	693 475	1 037 728	1 058 598	773 000
Ukupni rashodi i posudbe umanjani za otplate	34 262 316	44 166 098	48 874 039	54 931 935	64 228 568	71 300 884
Državni proračun	20 732 367	26 189 262	27 591 903	29 409 442	34 125 447	37 329 853
Izvanproračunski fondovi	13 529 949	17 976 836	21 282 136	25 522 493	30 103 121	33 971 031
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	6 685 575	8 860 687	10 459 776	13 795 119	16 170 417	19 061 389
2. Fond zdravstvenog osiguranja	5 255 669	7 083 073	8 357 507	8 742 813	10 776 029	11 335 008
3. Fond za zapošljavanje	416 095	445 942	676 184	714 077	571 227	972 332
4. Sredstva doplatka za djecu	665 178	820 581	853 165	1 003 702	1 032 129	1 260 000
5. Hrvatske vode	507 432	766 553	935 504	1 266 782	1 553 319	1 342 302
Ukupni manjak/višak	1 502 427	- 883 039	- 477 437	- 1 586 672	882 084	-50 000
Ukupno financiranje	- 1 412 961	883 039	477 437	1 586 672	- 882 084	50 000
1. Strano financiranje	-12 982	755 158	931 093	3 111 719	86 825	
2. Domaće financiranje	-1 399 979	127 881	- 453 656	- 1 525 047	-968 909	

Prilog 8: Prihodi i rashodi Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupni prihodi i potpore	8 324 988	10 524 558	12 407 222	15 299 580	16 093 289	19 113 507
II.	Ukupni prihodi	8 321 836	10 192 283	11 246 813	12 675 281	12 255 305	14 287 372
III.	Tekući prihodi	8 321 836	10 030 464	11 105 745	12 439 164	11 823 285	14 287 372
IV.	Porezni prihodi	8 040 501	9 807 001	10 951 042	12 243 659	11 758 242	14 215 872
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	8 040 501	9 807 001	10 951 042	12 243 659	11 758 242	14 215 872
1.1.	Od zaposlenih	3 799 376	4 710 925	5 266 590	5 918 109	5 710 610	6 716 740
1.2.	Od poslodavaca	3 799 376	4 710 925	5 266 590	5 918 109	5 710 610	6 716 740
1.3.	Od samozaposlenih ili nezaposlenih	180 409	236 817	293 213	343 041	327 209	523 400
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	261 340	148 334	124 649	64 400	9 813	258 992
V.	Neporezni prihodi	281 335	223 463	154 703	195 505	65 043	71 500
2.	Dohodak od kamata i dividendi	281 335	223 463	154 703	195 505	65 043	1 500
3.	Ostali neporezni prihodi	0	0	0	0	75 283	70 000
VI.	Kapitalni prihodi	0	161 819	141 068	236 117	432 020	0
4.	Prodaja dionica i društvenih stanova	0	161 819	141 068	236 117	432 020	0
VII.	Potpore	3 152	332 275	1 160 409	2 624 299	3 837 984	4 826 135
5.1.	Tekuće	3 152	332 275	1 160 409	2 624 299	3 837 984	4 826 135
5.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	3 152	332 275	1 160 409	2 624 299	3 837 984	4 826 135
5.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	8 001 740	10 667 302	12 411 104	15 547 850	16 556 374	19 113 507
II.	Ukupni rashodi	8 001 740	10 667 302	12 411 104	15 547 850	16 556 374	19 113 507
III.	Tekući rashodi	8 001 740	10 651 243	12 393 518	15 532 570	16 522 293	18 976 446
1.	Rashodi za dobra i usluge	379 199	477 785	427 870	534 291	594 560	722 795
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	99 365	132 769	142 824	163 699	221 918	253 000
1.2.	Doprinosi poslodavaca	21 580	24 129	26 626	30 742	41 504	52 118
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	258 254	320 887	258 420	339 850	331 138	417 677
2.	Plaćanje kamata	4 020	2 270	884	13 736	27 513	22 516
2.1.	Ostala domaća plaćanja	4 020	2 270	884	13 736	27 513	22 516
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	7 618 521	10 171 188	11 964 764	14 984 543	15 900 220	18 231 135
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	1 294 585	1 782 486	1 924 702	1 721 990	344 453	0
3.4.	Transferi kućanstvima	6 304 740	8 355 121	10 002 364	13 217 390	15 500 238	18 172 135
3.5.	Transferi inozemstvu	19 196	33 581	37 698	45 163	55 529	59 000
IV.	Kapitalni rashodi	0	16 059	17 586	15 280	34 081	137 061
4.	Nabava fiksnog kapitala	0	16 059	17 586	15 280	34 081	137 061
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	323 248	-288 504	-127 364	-469 107	-861 024	137 061
	Ukupni manjak/višak	323 248	-142 744	-3 882	-248 270	-463 085	0
VI.	Ukupno financiranje	-323 248	142 744	3 882	248 270	387 802	0
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0	0
2.	Domaće financiranje	-323 248	142 744	3 882	248 270	387 802	0
2.1.	Od poslovnih banaka	0	142 744	3 882	248 270	387 802	0
2.2.	Ostalo domaće financiranje	-323 248	0	0	0	0	0

Prilog 9: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupni prihodi i potpore	5 941 720	7 601 890	8 750 894	9 342 902	11 552 049	12 643 308
II.	Ukupni prihodi	5 819 357	7 252 905	8 134 192	8 560 479	9 991 014	10 778 337
III.	Tekući prihodi	5 819 357	7 252 905	8 134 192	8 535 594	9 914 912	10 777 887
IV.	Porezni prihodi	5 553 362	6 959 719	7 778 910	8 417 942	9 782 595	10 505 422
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	5 553 362	6 959 719	7 778 910	8 417 942	9 782 595	10 505 422
1.1.	Od zaposlenih	1 982 132	2 396 100	2 712 698	3 082 123	4 412 245	5 026 111
1.2.	Od poslodavaca	1 982 132	2 396 100	2 712 698	3 082 123	4 412 245	5 026 111
1.3.	Od samozaposlenih ili nezaposlenih	182 818	271 173	308 199	325 535	376 625	385 800
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	1 406 280	1 896 346	2 045 315	1 928 161	581 480	67 400
V.	Neporezni prihodi	265 995	293 186	355 282	117 652	132 317	272 465
2.	Dohodak od kamata i dividendi	0	0	0	0	2 882	3 000
3.	Ostali neporezni prihodi	265 995	293 186	355 282	117 652	129 435	269 465
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	24 885	76 102	450
4.	Prodaja dionica	0	0	0	24 885	76 102	450
VII.	Potpore	122 363	348 985	616 702	782 423	1 561 035	1 864 971
4.1.	Tekuće	122 363	348 985	616 702	782 423	1 561 035	1 576 803
4.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	122 363	348 985	616 702	782 423	1 561 035	1 576 803
4.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0	288 168
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	5 635 856	7 592 694	8 924 017	9 433 605	11 570 688	12 643 308
II.	Ukupni rashodi	5 635 856	7 592 694	8 924 017	9 433 605	11 570 688	12 643 308
III.	Tekući rashodi	5 635 856	7 528 432	8 736 628	9 176 087	11 401 107	12 513 108
1.	Rashodi za dobra i usluge	4 980 512	6 398 022	7 102 801	7 211 883	9 323 307	10 252 976
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	1 810 416	2 580 362	2 806 889	3 353 355	3 857 567	4 221 390
1.2.	Doprinosi poslodavaca	380 187	509 621	566 510	690 792	794 659	862 800
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	2 789 909	3 308 039	3 729 402	3 167 736	4 671 081	5 168 786
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	15 163	12 318	19 000
2.1.	Ostala domaća plaćanja	0	0	0	15 163	12 318	19 000
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	655 344	1 130 410	1 633 827	1 949 041	2 065 482	2 241 132
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	0	0	0	0	0	245 500
3.4.	Transferi kućanstvima	655 344	1 130 410	1 633 827	1 949 041	2 065 482	1 995 632
IV.	Kapitalni rashodi	0	64 262	187 389	257 518	169 581	130 200
4.	Nabava fiksnog kapitala	0	64 262	187 389	257 518	169 581	130 200
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	305 864	73 458	14 266	141 930	74 840	-158 418
	Ukupni manjak/višak	305 864	9 196	-173 123	-90 703	-18 639	0
VI.	Ukupno financiranje	-305 864	-9 196	173 123	90 703	18 639	0
1.	Strano financiranje	0	1 653	84 073	70 903	37 332	0
2.	Domaće financiranje	-305 864	-10 849	89 050	19 800	-18 693	0
2.1.	Od poslovnih banaka	0	0	89 050	19 800	-18 693	0
2.2.	Ostalo domaće financiranje	-305 864	-10 849	0	0	0	0

Prilog 10: Prihodi i rashodi Fonda za zapošljavanje

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupni prihodi i potpore	645 729	747 171	722 042	874 645	886 375	999 000
II.	Ukupni prihodi	556 729	691 171	722 042	746 867	843 343	909 000
III.	Tekući prihodi	556 729	691 171	722 042	746 867	843 343	909 000
IV.	Porezni prihodi	542 694	657 284	699 785	740 466	831 446	899 500
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	542 694	657 284	699 785	740 466	831 446	899 500
1.1.	Od zaposlenih	542 694	657 284	699 785	370 233	415 723	449 750
1.2.	Od poslodavaca	0	0	0	370 233	415 723	449 750
V.	Neporezni prihodi	14 035	33 887	22 257	6 401	11 897	9 500
2.	Ostali neporezni prihodi	14 035	33 887	22 257	6 401	11 897	9 500
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	0	0	0
VII.	Potpore	89 000	56 000	0	127 778	43 032	90 000
3.1.	Tekuće	89 000	56 000	0	127 778	43 032	90 000
3.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	89 000	56 000	0	127 778	43 032	90 000
3.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	535 626	582 591	832 968	883 743	673 458	999 000
II.	Ukupni rashodi	535 626	582 591	832 968	883 743	673 458	999 000
III.	Tekući rashodi	535 626	582 591	803 181	868 319	651 898	971 104
1.	Rashodi za dobra i usluge	275 228	195 032	219 414	175 002	113 509	624 745
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	0	0	0	34 838	47 228	68 800
1.2.	Doprinosi poslodavaca	0	0	0	7 111	9 635	14 175
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	275 228	195 032	219 414	133 053	56 646	541 770
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	0	0	0
2.1.	Ostala domaća plaćanja	0	0	0	0	0	0
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	260 398	387 559	583 767	693 317	538 389	346 359
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	119 531	136 649	156 784	162 555	92 596	12 493
3.4.	Transferi kućanstvima	140 867	250 910	426 983	530 762	445 793	333 866
3.5.	Transferi inozemstvu	0	0	0	0	0	0
IV.	Kapitalni rashodi	0	0	29 787	15 424	21 560	27 896
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	110 103	164 580	-81 139	6 326	234 477	27 896
	Ukupni manjak/višak	110 103	164 580	-110 926	-9 098	212 917	0
VI.	Ukupno financiranje	-110 103	-164 580	110 926	9 098	-212 917	0
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0	0
2.	Domaće financiranje	-110 103	-164 580	110 926	9 098	-212 917	0
2.1.	Od ostale opće države	0	0	0	0	-190 000	
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	
2.3.	Od poslovnih banaka	0	0	110 926	9 098	-22 917	
2.4.	Ostalo domaće financiranje	-110 103	-164 580	0	0	0	

Prilog 11: Prihodi i rashodi Fonda doplatka za djecu

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupni prihodi i potpore	689 405	782 087	878 500	1 013 473	1 027 055	1 260 000
II.	Ukupni prihodi	689 405	782 087	878 500	993 473	551 855	0
III.	Tekući prihodi	689 405	782 087	878 500	993 473	551 855	0
IV.	Porezni prihodi	669 285	773 444	877 429	992 289	550 640	0
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	669 285	773 444	877 429	992 289	550 640	0
1.1.	Od zaposlenih	669 285	773 444	877 429	975 511	551 634	0
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	0	0	0	16 778	9 006	0
V.	Neporezni prihodi	20 120	8 643	1 071	1 184	1 215	0
3.	Ostali neporezni prihodi	20 120	8 643	1 071	1 184	1 215	0
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	0	0	0
VII.	Potpore	0	0	0	20 000	475 200	1 260 000
4.1.	Tekuće	0	0	0	20 000	475 200	1 260 000
4.1.1.	Od ostalih razina nacionalne države	0	0	0	20 000	475 200	1 260 000
4.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	665 178	820 581	853 165	1 003 702	551 855	1 260 000
II.	Ukupni rashodi	665 178	820 581	853 165	1 003 702	1 032 129	1 260 000
III.	Tekući rashodi	665 178	820 581	853 165	1 003 702	1 032 129	1 260 000
1.	Rashodi za dobra i usluge	26 854	19 041	27 916	24 432	34 078	46 500
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	0	0	0	0	0	0
1.2.	Doprinosi poslodavaca	0	0	0	0	0	0
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	26 854	19 041	27 916	24 432	34 078	46 500
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	638 324	801 540	825 249	979 270	998 051	1 213 500
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	0	0	0	0	0	0
3.4.	Transferi kućanstvima	638 324	801 540	825 249	979 270	998 051	1 213 500
IV.	Kapitalni rashodi	0	0	0	0	0	0
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	-480 274	0
	Tekući višak s potporama	24 227	-38 494	25 335	9 771	-5 074	0
	Ukupni manjak/višak	24 227	-38 494	25 335	9 771	475 200	0
VI.	Ukupno financiranje	-24 227	38 494	-25 335	-9 771	5 074	0
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0	0
2.	Domaće financiranje	-24 227	38 494	-25 335	-9 771	5 074	0
2.1.	Od ostale opće države	0	0	0	0	0	0
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	0	38 494	-25 335	-9 771	5 074	0
2.4.	Ostalo domaće financiranje	-24 227	0	0	0	0	0

Prilog 12: Prihodi i rashodi javnog poduzeća "Hrvatske vode"

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Ukupni prihodi i potpore	440 755	608 093	797 575	1 146 762	1 376 980	1 220 069
II.	Ukupni prihodi	435 655	550 543	688 051	1 037 728	1 058 598	773 000
III.	Tekući prihodi	435 592	550 450	687 357	1 037 205	1 058 282	772 700
IV.	Porezni prihodi	146 765	172 664	197 002	224 510	125 077	0
1.	Ostali porezni prihodi	146 765	172 664	197 002	224 510	125 077	0
V.	Neporezni prihodi	288 827	377 786	490 355	812 695	933 205	772 700
2.	Dohodak od kamata i dividendi	5 422	6 928	5 073	10 718	6 448	3 000
3.	Administrativne takse i pristojbe	283 405	346 982	454 460	731 366	838 638	723 000
4.	Ostali neporezni prihodi	0	23 876	30 822	70 611	88 119	46 700
VI.	Kapitalni prihodi	63	93	694	523	316	300
5.	Prodaja dionica i društvenih stanova	63	93	694	523	316	300
VII.	Potpore	5 100	57 550	109 524	109 034	318 382	447 069
6.	Od ostalih razina nacionalne države	5 100	57 550	109 524	109 034	318 382	447 069
6.1.	Tekuće	5 100	57 550	109 524	0	0	281 100
6.2.	Kapitalne	0	0	0	109 034	318 382	165 969
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	509 914	769 404	940 400	1 275 917	1 565 308	1 365 952
II.	Ukupni rashodi	505 295	769 404	940 400	1 275 917	1 565 308	1 365 952
III.	Tekući rashodi	211 156	266 123	377 775	580 213	694 534	660 000
1.	Rashodi za dobra i usluge	209 569	260 303	361 792	555 224	659 578	625 000
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	11 864	14 926	25 243	44 671	58 323	66 250
1.2.	Doprinosi poslodavaca	2 482	2 851	4 896	9 135	11 989	13 650
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	195 223	242 526	331 653	501 418	589 266	545 100
2.	Plaćanje kamata	1 587	5 820	15 983	24 989	34 956	35 000
2.1.	Ostala domaća plaćanja	1 587	5 820	15 983	24 989	34 956	35 000
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	0	0	0	0	0	0
IV.	Kapitalni rashodi	294 139	503 281	562 625	695 704	870 774	705 952
4.	Nabava fiksnog kapitala	99 310	262 353	303 788	396 559	465 314	307 952
5.	Kupovina zemlje i neopipljive imovine	2 167	1 961	2 227	6 294	9 171	8 000
6.	Kapitalni transferi nefinancijskim javnim poduzećima	192 662	238 967	256 610	292 851	396 289	390 000
V.	Posudbe umanjene za otplate	4 619	0	0	0	0	0
	Tekući višak s potporama	229 536	341 877	419 106	456 992	363 748	393 800
	Ukupni manjak/višak	-69 159	-161 311	-142 825	-129 155	-188 328	-145 883
VI.	Ukupno financiranje	69 159	161 311	142 825	129 155	188 278	145 883
1.	Strano financiranje	34 205	67 500	43 088	54 876	58 607	-55 500
2.	Domaće financiranje	34 954	93 811	99 737	74 279	129 671	201 383
2.1.	Od ostale opće države	4 619	1 141	62 004	40 974	12 333	95 883
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	0	96 975	40 767	33 305	117 338	105 500
2.4.	Ostalo domaće financiranje	30 335	-4 305	-3 034	0	0	0

Prilog 13: Ostvarenje proračuna općina, gradova i županija

Nominalne vrijednosti u 000 HRK	Ostvarenje				Ostvarenje				Proračun			
	1996				1997				1998			
	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno
Ukupni prihodi i potpore	1 247 143	4 589 018	786 155	6 622 316	1 066 323	5 764 609	742 705	7 573 637	1 421 324	6 791 178	836 829	9 049 331
Ukupni prihodi	1 065 426	4 516 061	526 380	6 107 867	869 914	5 584 533	536 712	6 991 159	1 097 613	6 494 216	627 377	8 219 206
Tekući prihodi	986 864	4 277 921	516 326	5 781 111	783 845	5 201 614	533 089	6 518 547	977 437	5 979 415	609 815	7 566 667
Porezni prihodi	498 459	2 851 749	350 984	3 701 192	351 272	3 254 176	388 904	3 994 352	401 348	3 770 435	446 036	4 617 819
Porez i prizrez na dohodak	358 381	2 117 539	213 981	2 689 901	234 046	2 173 318	204 448	2 611 812	266 033	2 543 629	240 934	3 050 595
Porez na dobit	25 319	400 409	75 210	500 938	23 991	585 072	109 806	718 868	28 711	719 193	121 917	869 820
Porezi na nekretnine	93 023	265 925	20 375	379 323	78 037	410 789	16 215	505 040	86 454	406 731	27 349	520 535
Domaći porezi na dobra i usluge	20 136	65 707	39 105	124 948	14 184	81 318	50 363	145 865	18 851	98 213	55 836	172 900
Ostali porezi	1 599	2 170	2 312	6 082	1 015	3 680	8 073	12 768	1 300	2 669	0	3 969
Neporezni prihodi	488 405	1 426 171	165 342	2 079 919	432 573	1 947 438	144 184	2 524 195	576 089	2 208 979	163 780	2 948 848
Prihodi od kapitala	78 562	238 140	10 054	326 756	86 069	382 919	3 623	472 611	120 176	514 802	17 561	652 539
Dotacije	181 717	72 957	259 774	514 448	196 409	180 077	205 993	582 479	323 711	296 962	209 453	830 125
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	1 168 883	4 544 404	798 114	6 511 401	1 060 828	5 677 845	740 597	7 479 269	1 406 758	6 920 164	860 406	9 187 327
Ukupni rashodi	1 159 364	4 533 696	796 576	6 489 636	1 048 236	5 649 757	716 771	7 414 763	1 387 800	6 889 399	850 040	9 127 238
Tekući rashodi	704 349	3 476 685	619 384	4 800 418	628 256	4 421 340	557 460	5 607 056	805 166	5 122 293	625 763	6 553 222
Izdatci za zaposlene	145 185	516 594	48 748	710 527	119 056	652 400	61 898	833 354	151 007	815 706	79 345	1 046 058
Doprinosi poslodavaca (na plaće)	25 081	95 404	7 299	127 784	21 623	122 727	10 050	154 399	27 511	152 952	12 934	193 398
Ostali izdatci za dobra i usluge	326 251	827 240	153 810	1 307 301	319 054	1 015 658	168 827	1 503 540	384 163	1 270 251	187 521	1 841 935
Plaćanje kamata	1 056	5 314	2 720	9 090	2 997	41 074	3 751	47 822	3 512	67 627	3 776	74 914
Subvencije i ostali tekući transferi	206 777	2 032 133	406 806	2 645 716	165 526	2 589 481	312 934	3 067 940	238 974	2 815 757	342 187	3 396 918
Kapitalni rashodi	455 015	1 057 012	177 191	1 689 218	419 980	1 228 417	159 310	1 807 707	582 633	1 767 106	224 277	2 574 017
Posudbe umanjene za otplate	9 520	10 708	1 538	21 765	12 592	28 088	23 827	64 506	18 958	30 766	10 366	60 089
Višak na tekućim računima bez dotacija	282 515	801 236	-103 058	980 693	155 589	780 274	-24 371	911 492	172 270	857 122	-15 947	1 013 445
Ukupni manjak/višak	78 260	44 614	-11 959	110 914	5 495	86 765	2 108	94 368	14 566	-128 986	-23 576	-137 997

Prilog 14: Prihodi konsolidirane opće države

(000 HRK)		Ostvarenje			
		1994	1995	1996	1997
I.	Ukupni prihodi i potpore	40 194 334	47 440 127	54 385 153	60 200 150
II.	Ukupni prihodi	40 194 016	47 430 146	54 371 483	60 182 023
III.	Tekući prihodi	39 833 410	46 451 138	52 778 745	58 986 750
IV.	Porezni prihodi	37 767 041	43 677 476	47 962 322	53 282 305
1.	Porez na dohodak	5 316 629	5 731 844	6 915 910	6 714 029
2.	Porez na dobit	886 817	1 400 964	1 772 121	2 504 127
3.	Doprinosi za socijalno osiguranje	11 524 971	13 919 768	15 533 703	17 725 269
4.	Porezi na imovinu	305 635	475 848	551 049	747 742
5.	Porez na promet proizvoda i usluga	13 107 159	12 802 257	13 504 368	15 133 172
6.	Trošarine	2 689 453	4 960 440	5 390 785	5 404 837
7.	Lokalni porezi na dobra i usluge	347 569	114 160	115 927	145 865
8.	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	3 486 771	3 922 481	3 942 438	4 639 995
9.	Ostali porezi	233 157	349 715	236 022	267 269
V.	Neporezni prihodi	2 066 369	2 773 661	4 816 423	5 704 445
10.	Višak odjelnih poduzeća	1 792	2 954	1 306	2 593
11.	Višak prihoda nad rashodima HNB	141 473	165 889	82 255	129 207
12.	Dio dobiti od javnih poduzeća	45 078	143 328	134 955	331 319
13.	Prihodi od kamata	26 338	50 987	76 909	49 274
14.	Prihodi od dividendi	286 757	230 391	228 718	255 808
15.	Ostali prihodi od imovine	178 342	266 657	375 135	440 970
16.	Upravne i državne sudske pristojbe	550 756	794 938	2 220 703	2 895 430
17.	Prihodi tijela državne uprave	28 771	70 030	340 720	326 053
18.	Naknade za ceste	162 681	176 556	217 178	360 679
19.	Prihodi po posebnim propisima	112 610	190 984	231 064	284 226
21.	Ostali neporezni prihodi	531 771	680 948	907 479	628 887
VI.	Kapitalni prihodi	360 606	979 009	1 592 738	1 195 273
22.	Prodaja stalne kapitalne imovine	358 062	949 759	1 505 029	1 121 985
23.	Prodaja zaliha	0	0	0	0
24.	Prodaja zemlje i nematerijalne imovine	459	15 087	47 771	32 983
25.	Kapitalni transferi iz nedržavnih izvora	2 085	14 163	39 938	40 305
VII.	Potpore	318	9 981	13 670	18 126
26.	Potpore iz inozemstva	318	9 981	13 671	18 126
26.1.	Tekuće potpore	318	6 718	8 695	9 153
26.2.	Kapitalne	0	3 262	4 976	8 973
27.	Od ostalih državnih razina	0	0	0	0
27.1.	Tekuće potpore	0	0	0	0
27.2.	Kapitalne	0	0	0	0

Prilog 15: Rashodi konsolidirane opće države

(000 HRK)		Ostvarenje			
		1994	1995	1996	1997
I.	Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	38 597 985	48 139 844	54 784 640	61 697 267
II.	Ukupni rashodi	38 273 826	47 881 837	54 297 299	61 057 789
III.	Tekući rashodi	35 606 602	43 409 085	46 941 087	53 608 116
1.	Rashodi za dobra i usluge	22 669 186	27 369 895	27 160 325	28 666 685
1.1.	Nadnice i plaće	9 063 537	11 739 444	12 051 216	13 577 429
1.2.	Doprinosi poslodavca	0	0		0
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	13 605 649	15 630 450	15 109 109	15 089 256
2.	Izdatci za kamate	1 138 202	1 423 033	1 243 318	1 838 626
2.1.	Izdatci za kamate u tuzemstvu	965 577	942 422	975 566	876 332
2.2.	Izdatci za kamate u inozemstvu	172 625	480 611	267 752	962 294
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	11 799 214	14 616 157	18 537 443	23 102 805
3.1.	Subvencije	2 065 106	2 042 674	2 345 459	2 646 925
3.2.	Transferi ostalim razinama nacionalne države	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	1 410 988	1 466 871	2 399 271	2 728 045
3.4.	Transferi stanovništvu	8 271 848	11 049 809	13 722 957	17 644 373
3.5.	Transferi inozemstvu	51 272	56 802	69 757	83 462
IV.	Kapitalni rashodi	2 667 224	4 472 752	7 356 212	7 449 672
4.	Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	2 216 119	2 502 140	3 752 841	3 814 520
5.	Kupovina zaliha	180 000	135	8 076	8 795
6.	Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	2 167	37 728	314 622	369 303
7.	Kapitalni transferi	268 938	1 932 749	3 280 674	3 257 054
V.	Posudbe umanjene za otplate	324 159	258 007	487 341	639 478
8.	Domaće neto posudbe	319 540	238 946	473 976	618 174
9.	Vanjske neto posudbe	4 619	19 061	13 366	21 304
Tekući deficit/suficit		4 227 126	3 048 771	5 846 352	5 387 786
Ukupni deficit/suficit		1 596 349	-699 717	-399 487	-1 497 118

Prilog 16: Financiranje konsolidirane opće države prema vrsti vlasnika duga

(000 HRK)		Ostvarenje			
		1994	1995	1996	1997
I.	Ukupno financiranje	-1 596 349	699 717	399 487	1 490 109
II.	Domaće financiranje	-1 565 115	-56 811	-530 293	-1 619 391
1.	Od ostale opće države	0	0	0	0
2.	Od monetarnih vlasti	-617 286	395 967	-152 745	-354 848
3.	Od depozitnih banaka	-301 679	96 484	-172 258	-1 127 563
4.	Ostalo domaće financiranje	-646 150	-549 262	-205 289	-136 980
4.1.	Od ostalih financijskih institucija	2 515	27 515	11 985	13 154
4.2.	Od nefinancijskih javnih poduzeća	0	0	3 239	5 057
4.3.	Od nefinancijskog privatnog sektora	-2 950	-2 950	-348	-52 707
4.4.	Ostalo domaće financiranje - neklasificirano	-645 716	-573 828	-220 166	-102 485
III.	Strano financiranje	-31 234	756 528	929 780	3 109 500
5.	Od međunarodnih razvojnih institucija	-60 313	132 693	609 189	595 852
6.	Od stranih država ili vlada	47 331	29 570	-364 330	-502 829
7.	Ostale vanjske posudbe	0	592 895	686 234	3 018 696
8.	Promjene u gotov. depozitima i vrijednosnim papirima	-18 252	1 370	-1 313	-2 219

IZDAVAČ:

Ministarstvo financija Republike Hrvatske
Katančićeva 5, Zagreb

Uredila:

mr. Martina Dalić, pomoćnik ministra financija

Priloge pripremili:

Uprava za makroekonomske analize i prognoze
Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna
Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom
Uprava za međunarodne financijske odnose

Tehnički uredili:

Saša Madžarević

Darko Jukić

Dizajn i tisak:

HIT ART - Zagreb

Naklada:

1 300 primjeraka.

ISSN 1331 - 6125

Molimo Vas da prilikom korištenja podataka obavezno navedete izvor

Dostupno na Internetu:

www.mfin.hr/godisnjak